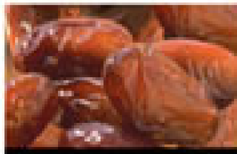
BİLİM SERİSİ

ÇÖLDEN GELEN ŞİFA HURMA

ÇÖLDEN GELEN
ŞİFA HURMA

İTHAF

Mukaddes hicretinden önce Yesrib diye bilinen hurması ile meşhur şehri, hicretten sonra Medine-i Münevvere'ye dönüştüren, mezkur şehri nurlara gark eden, o Nurlu Şehrin nurunun sebebi ve en büyük sakini varlık muammasının üzerindeki perdeyi kaldırıp keşf ettiği gibi, hurmanın da faydalarını, yeme adabını ve usullerini öğreten, üç hilal ardı ardına doğupta evinde ateş yanmayan ve bu süre içerisinde hurmadan başka gıda almayan "Gariplerin Seyyidi Muallimul Beşeriyye" (insanlığın öğretmeni ve eğitmeni) ve "Hayrul Beriyye" (insanların en hayırlısı) (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimze kitabın her harfi okundukça her bir harfe mukabil binler ve binler salât u selâm olsun.

ÇÖLDEN GELEN ŞİFA
HURMA

ÇÖLDEN GELEN ŞİFA HURMA

Editör
Salih Şeref DURAN

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Grafik Tasarım
Erhan KARA

ISBN
978-975-9093-20-4

Yayın Numarası
20

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası Sarnıç Yolu Üzeri No:7
Gaziemir / İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Aralık 2008

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No:31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey / İSTANBUL
Tel:(0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Altın Burç Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
34676 Üsküdar / İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.altinburcyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz

İnsanın çevresindeki her şeyle alakası vardır. Hatta bu alaka bazen Allah'ın, kendisine giydirdiği halifelik elbisesiyle ona müdahale etmesine kadar uzanır. İnsan halife olması hasebiyle eşya ve hadiselere müdahale edecek, önce araştıracak, inceleyecek, onların yaratılışındaki sırrı kavrayacak ondan sonra -Allah'ın ona müsaade ettiği nispette ve sebeplere riayet sadedinde - onu geliştirmeye sebep olacak ve onlara farklı bir görünüm verebilecektir.

Bu cümleleri hurma ve ağacını gözümün önüne getirerek yazdım. Çünkü sadedinde bulunduğumuz şey hurma ve ağacıdır.

Hurmayı, üç dört yaşlarında iken dayımın hacdan dönerken getirdiği hurmayla ilk defa tadıyordum. O zaman o nefis tadına hayran olduğumu şimdi ki gibi hatırlıyorum. Ama ne yazık ki o günün taşımacılıktaki sıkıntılarından dolayı çok az getirilebiliyordu. Bundan dolayı da bana ancak bir tane düşmüştü. Anneme bir tane daha diye utana sıkıla rica etmiştim. O da bana şefaatçi olarak yengemden bir tane daha istemişti. O zaman tabii yaşımın küçüklüğünden hurmanın nasıl yetiştiğini düşünemezdim, bilemezdim. Ama sonraları hurmayı tanıdığımı zannettiğim halde araştırdığımda da tanımadığımı anladım. Medine-i Münevvereye gelen misafirlerle Ebu Eymenin hurma bahçesine gittiğimizde Ebu Eymen hurmayı anlatıyordu. Onun insana benzemesinden bahsediyordu. Herkes gibi benim de dikkatimi çok çekmişti. Acaba bu konuda hadisler de var mıydı.? Bu konuda yazılmış kitap bulunur muydu? Merakımdan kitapçılardan hurma ile ilgili kitap aramaya başladım. Bu arada da yine hayretler içinde kalmıştım. O kadar çok kitap yazılmıştı ki hurmayla ilgili. Kimi doktora tezi, kimi hurma yetiştiricilerine eğitim, kimi de sadece hurmayla ilgili ayet ve hadislerden bahsediyordu.

Çoktan tercih zor olur. Ben bir tek kitap almak istiyordum. Hurma yetiştirmeyle ilgili olanları bir kenara koydum. Çünkü ben hurma yetiştirmedeki incelikleri değil genel olarak hurmayı tanımak istiyordum. Epey tereddütten sonra nasıl olsa ben bunların hepsini alacağım, birinden başlayayım dedim; hurma ve ağacını detayıyla

tanıma çalışmasına böylece başladım. Her geçen gün hurmayla ve ağacıyla ilgili yeni bilgiler elde ettikçe hayretten hayrete düştüğümü ve bu vesileyle Rabbimizin Kur'an-ı Kerimde Yasin suresinde "O yaratmanın her türlüsünü bilir." ayetini tefekkür ve tedebbür etme fırsatını bulduğumu çok rahatlıkla söyleyebilirim.

Bu arada okuduğum kitaplardan notlar almaya başladım. Damlaya damlaya göl olur derler. Bizimki göl değil ama gölün yanında su birikintisi sayılırsa bile benim için paye olur. Ve bir gün dostlardan biri bu notların kitaplaştırılması gerektiğinden bahsetti. "Biz Türk toplumu olarak hurmayı severiz, yeriz ama nasıl yetiştiğini ve özelliklerini bilmeyiz." dedi. Bende de zaten var olan bu kanaat yavaş yavaş gelişmeye başlamıştı. Çünkü Medine-i Münevvere'yi ziyarete gelen misafirlere bu bilgileri aktardığımda bir çoğunun cidden hayretler içinde kaldığını gördüm. "Biz hurmayı çöl meyvesi olarak bilirdik.", "O, susuz yerde yetişir biliyorduk.", "Bu kadar faydalı olduğunu bilmiyorduk." gibi itiraflarda bulunan hiç de az değildi. Bu vesileyle biz de hurma hakkında bulduğumuz bu bilgileri herkesle paylaşalım istedik. Ve elinizdeki bu çalışma meydana geldi. Bu sahada bundan önce Türkçe olarak yazılmış olanı varsa onlara küçük bir destek, yoksa, bu sahanın ilki ve bundan sonrakilere zayıf bir misal olur. Eksik ve yanlışlarımız mutlaka olmuştur. Müsamaha ile karşılayacağınızı temenni ediyor, kitaptan istifade edeceğinizi umuyorum.

Kitabın hazırlanmasında teşvik, tevcih, tashih ve yardımlarından; ayrıca kendilerinden rica ettiğim takdim yazısını da fakiri kırmayıp yazdıklarından dolayı değerli büyüğüm Hüseyin Avni GÜNGÖREN hocama ve resimlerin çekilmesinde yardımcı olan Mehmet GÜNGÖREN kardeşime ve hakkı geçen tüm arkadaşlarıma teşekkür eder, ömür boyu sağlık ve başarılar dilerim.

Tevfik Allah'tandır.
Medine-i MünevvereTemmuz 2003
Mehmet ALTAN

TAKDİM

“MEDİNE’DEN HURMA MEKKE’DEN ZEMZEM”

Hurma için kimisi “Peygamber çikolatası” kimisi “Medine baklavası”... der. Hac dönüşü, umre dönüşü yolunuzu gözleyen dostlara sunabileceğiniz en makbul ikram: Peygamber çikolatası, Medine baklavasıdır... Herhalde hurmayı sevmeyen de yoktur. Ben de çok severim. Ama gayretli arkadaşımız Mehmet ALTAN hocamızın bu çalışmasını görene kadar, işin doğrusu bu derece faydalı bir gıda deposu oluğunu bilmiyordum. Hem yemek... Hem meyve... Nitekim, hurmayla ilgili kitapta yer alan Hadis-i Şerif'lerde göreceğiniz gibi Saadet Asrı’nın ana yemeği hurmaydı....

Pek çok gıda maddeleri hakkında Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemden şeref südur olmuş sözler var. Ama herhalde hiç biri hurma hakkında varid olanlar kadar değil... Bu da hurmanın diğer gıda maddelerine üstünlüğünün önemli bir göstergesi...

Gıda sistemimize girmiş birçok zararlı maddeden dolayı sıhhatli yaşamanın oldukça zorlaştığı günümüzde, böylesine faydalı bir gıda deposu hakkında bizleri bilgilendirdiği için Mehmet ALTAN Beyefendiye şükran borçluyuz.

Mehmet ALTAN hocamıza sıhhatler, afiyetler diliyorum. Böyle feyizli bereketli çalışmalarının devamı en büyük arzum...

Medine-i Münevvere Temmuz 2003
H. Avni GÜNGÖREN

ÇÖLDEN GELEN ŞİFA HURMA

Hurma sıcak iklimlerde yetişen bir meyvedir. Sekiz bin seneden beri varlığı söylenen hurmanın yetişmesi için iki unsur çok önemlidir. Biri su diğeri ise sıcaklıktır. Yani güneş. Bu ikisinden biri yeterli derecede olmazsa hurma yetişmez. Bundan dolayı hurmanın meyve vermesi sadedinde şöyle bir söz söylenir. "kökü sudan, tepesi güneşten ayrılmaması gerekir." Bazı kimseler bunu şu şekilde de ifade etmişlerdir. "Hurmanın ayağı cennette başı ise cehennemde olmalıdır." Bu gerçekten doğrudur. Suyu bol yerde ekilen hurma ağaçları, her ne kadar büyüyüp boy atsa da meyve verme sürecinde yeterli güneşi bulamadığından meyvesi olmuyor. Olan meyveler de güdük kalıyor. Aynı şekilde güneş varsa su yoksa yine bu mümkün olmuyor. Hurma ağacının gövdesi geniş, silindirimsi ve uzundur. Bu iri yapı sıcak bir ortamda hayatını devam ettirebilmek için devamlı su istemektedir.

Hurma, meyve olarak çok yararlı bir gıdadır. Onda insan bünyesi için gerekli her şey vardır. Yağ, protein, vitamin, mineraller vs. Birçok gıdayı yiyip alabileceğiniz bu ihtiyaçları hurma tek başına karşılar. Bundan dolayı bir insan yalnızca hurma yiyerek yaşamını devam ettirebilir. Ama, başka bir şeyle bu

mümkün olmaz. Vücutta halel (dengesizlikler) meydana gelir. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem zamanında insanlar bazen uzun zaman yiyecek bir şey bulamazlardı. Sadece hurma yerlerdi. Su içerlerdi. Ama hasta olmazlardı. Sahabi Hz. Âişe validemize soruyor. Efendimiz zamanında evinizde ne yer içerdiniz. O da şu dikkate değer sözü söylüyor. "Evimizde bazen iki üç ay geçerdi de ateş yanmazdı. Peki ne yerdiniz? (Buhârî, hibe 1; Müslim, Zühd 28) 'Esvedân', yani hurma ve su... işte canlı örneği

kainatın efendisinin hanesi; hurma yemekle aylarca hayatını devam ettiriyorlar. Efendimiz bir defasında hurmanın doyuruculuk ve kifayet ediciliğini açıklamak için Hz. Âişeye "Yâ Âişe, evinde hurma olmayanlar açtırlar." (Müslim, et'ime 153; Darimî, et'ime 26) buyurmuştur. Bu sözü iki veya üç defa tekrarlamıştır. Kadimden bu yana hurma Araplar için önem arz eden bir meyvedir. Şairler şiirlerine konu etmişler, kendilerine ilham kaynağı saymışlar, onu en güzel şekilde vasfetmek için yarışmışlardır. Hakkında şarkılar söylenmiş ve darb-ı meseller vurulmuştur.

Bu günün Arapları da hurmayı, yaşamlarındaki önemine binaen günlük yaşantılarında en önemli yere koymaya ihtimam gösterirler. Ondan dolayı her yılın 15 Eylül günü "hurma günü"dür. Senede bir günün hurma günü olması Araplar

için çok görülmemelidir. Eski zamandan beri hurmanın Arapların hayatında önemi çok büyüktü. Hemen hemen hayatın her noktasına girmiş durumdaydı. Açlığı gidermenin, tedavinin, hediyeleşmenin, misafire ikramın tek adresi hurma idi. günümüzde Arap Devletleri Birliği ortak bir kararla bu günü şenlik günü ilan ederler. Bu günde hurma ile ilgili açık oturumlar, brifingler, hurma tarımdaki yalgınlaştırılması ile ilgili teşvikler, hurma tarımındaki incelikleri anlatma, stoklama ve dikkat edilmesi gereken hususları belirtme ve hurmadan modern bir şekilde en fazla istifade etme yollarının araştırılması gibi konularla ilgili faaliyetler yapılır.

Son zamanlarda hurma, bilim adamları tarafından teferruatlıca incelenmekte ve ondaki cevher bulunmaya çalışmaktadırlar. Çıkan neticeler gerçekten ilginçtir; hurma sadece gıda değil aynı zamanda da ilaçtır. Elmanın kalp ve damar hastalıklarına karşı önemi bilinen bir şey. Uzmanların yaptığı bir incelemede elma ve hurmanın yararları karşılaştırıldı. Hurmanın lif, mineral ve fenol açısından zengin olduğunu söyleyen uzmanlar, elmada daha fazla bakır ve çinko bulunduğunu, buna karşılık hurmada sodyum, potasyum, magnezyum, kalsiyum ve demir miktarlarının elmanınkinin iki katı olduğunu belirtiyorlar. Düzenli yenilmesi halinde kalp ve damar hastalıkları riskini azaltan hurmanın, içindeki yararlı maddelerin daha çok kabuklarında bulunduğu söyleniyor.

Hurma ayrıca, bedeni ve zihni gelişmeyi sağlar. Kansere karşı ciddi koruyucudur. Boğaz hastalıkları için faydalıdır. Boğaz ağrısını keser. Bronşit, öksürük ve soğuk algınlığı şikayetlerini giderir. Kemik hastalıklarında tesiri ciddi bir seviyededir.

Hurma aç karna yenmelidir ki kendisinden beklenen fayda tahakkuk etsin.

Hurmanın yetiştirildiği bölgeye göre renkleri, tatları ve büyüklükleri değişir. Mineraller açısından oldukça zengindir. İçeriğinde kalsiyum, potasyum, demir, B vitamini ve A vitamini bulunmaktadır.

Hurma, sadece meyve olarak tüketilmiyor. Ağacın da

istifade ediliyor. Lifleri kumaş üretiminde kullanılıyor, çekirdekleri yakacak olarak değerlendirilebiliyor.

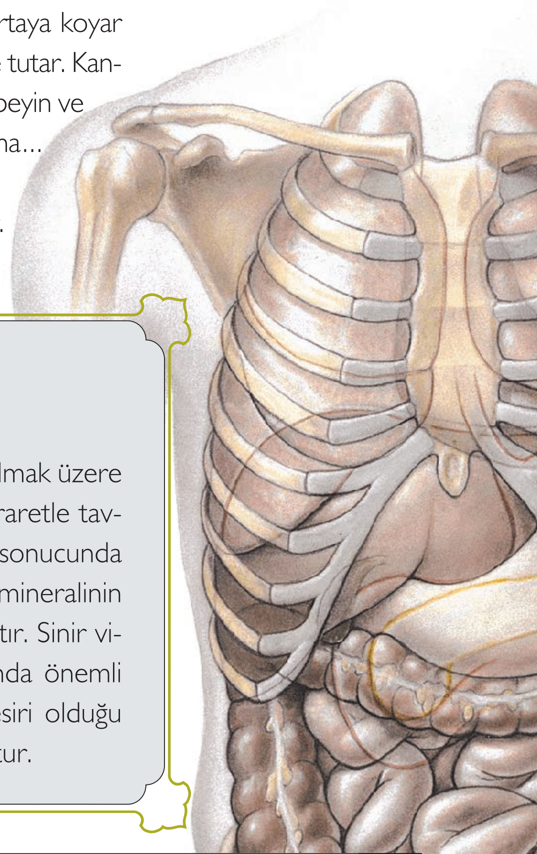
Hurma ağacı çok nazlı ve nazik bir ağaçtır. Bakımı da öyle kolay bir şey değildir. Çok ihtimam ister, devamlı bakım gerekir. Aynı ruh sahibi varlıklar gibi hassastır, duygusaldır. Bir çocuk bakımı gibi dikkat etmek gerektir.

Hurma ağacı yaklaşık 25 m yüksekliğinde gövdesi kesilmiş dalların diplerinin kalıntılarıyla kaplı bir ağaçtır. Dallar arasında yetişen hurmalar salkımlar halindedir. Bu salkımlar 8-10 kg kadar olup binlerce hurma taşımaktadır. Her ağaçtan 40-100 kg meyve elde edilir. Hurma ağacının ömrü ise insan ömrü gibi ortalama 60-70 sene, en fazla 130 senedir. En verimli yılları ise 15-40 yılları arasıdır.

Hurmanın besin değeri anlatılmakla bitmeyecek kadar çok ve araştırmacıları meşgul edecek kadar derindir. Gıda olmasının yanında aynı zamanda da ilaçtır. Modern tıp bunu ortaya koyar ve hurmayı en kıymetli besinlerden ve ilaçlardan önde tutar. Kanserden kansızlığa, mide ve bağırsak rahatsızlıklarından beyin ve beden zafiyetine kadar birçok hastalığın şifasıdır hurma… İleride bu konuya değineceğiz

Kısacası hurma için harikulade bir meyvedir denebilir. İnsanoğlu için Allah'ın özel bir lutfu özel bir ikramıdır o..

Modern tıp hurmayı en kıymetli besinlerden ve ilaçlardan önde tutar. Kanserden kansızlığa mide ve bağırsak rahatsızlıklarından beyin ve beden zafiyetine kadar birçok hastalığın şifasıdır hurma…

Günümüzün en önemli rahatsızlığı stres ve gerginliğin baş düşmanı: Hurma…

Stresli ve gergin olanlara sabah, öğle ve akşam olmak üzere üçer beşer adet hurma yemesi tıp çevrelerince hararetle tavsiye edilmektedir. Uzmanların yaptığı araştırmalar sonucunda sinirleri güçlendiren B6 vitamini ve magnezyum mineralinin hurmada yüksek miktarda bulunduğu ortaya çıkmıştır. Sinir vitamini olarak adlandırılan B6 ile kasların çalışmasında önemli rol oynayan ve bu sebeple kalp krizini önleyici tesiri olduğu bilinen magnezyum hurmada bol miktarda mevcuttur.

Hurma ağacı incelendiğinde özellikleri açısından gerçekten de insana çok benzediği görülecektir.

Nahle

Hurma ağacının ismi Arapça nakhle dir. (Hı harfi ile) Allâme Nimetullah Cezairi "Envarun Numaniye" adlı kitabında şunu zikreder.

"Allah celle celâluhü Meleklere Ademi yaratacağı zaman Ademin toprağını bir eleğe koymalarını emretti. Koydular ve elediler. Saf ve ince olanından Adem yaratıldı. Elekte geriye kalan kısımdan da hurma yaratıldı." Nahle elekte kalan veya elenen anlamında dır. Ademin toprağının geriye kalanı anlamında hurma ağacına nakhle denmiştir.

Hurma ağacı incelendiğinde özellikleri açısından gerçekten de insana çok benzediği görülecektir. Özellikle döllenme konusunda insanı dehşete düşürecek kadar benzerlikler vardır.

Hurma ağacının insana benzemesi konusunda Efendimizden bize bildirilen hadisler vardır. Sadece insana değil Müslüman insana benzemesi konusunda şu hadis bildirilir.

İbni Ömer anlatıyor.

"Efendimizin yanında otururken hurma ağacının özü içi (cummar) getirildi. Efendimiz şöyle bir soru sordu. "Ağaçlardan

bir ağaç aynen Müslüman adama benzer Yaprağı düşmez. Söyler misiniz bana hangi ağaçtır o? (Buhârî, ilim 14, 50; Müslim, sıfatü'l-kıyamet 63 Tirmizî, emsal 79)

Orada bulunanlar çöl ağaçlarına daldılar benim aklıma hurma olduğu geldi. Söylemeye niyetlendim ama baktım ki ben orada olanların en küçüğüyüm sustum. Efendimiz buyurdular ki "O ağaç hurmadır."

Hurma ağacının özellikleri

Hurma ağacı şekil olarak palmiye ağacı ile benzerlik arz eder. Aynı neslin farklı bireyleridir. Dalları ona göre daha uzun ve yaprakları daha incedir. Gövdesi kesilmiş dalların kalıntıları ile kaplıdır. Bu dalların araları ise liflerle doldurulmuştur. Lifler ve dallar hakkında daha sonra söz edeceğiz.

Hurma ağacı şekil olarak palmiye ağacı ile benzerlik arz eder. Aynı neslin farklı bireyleridir.

Hurma ağacı birçok ağaca nispetle daha kalın ve dik bir gövdeye sahiptir. Hurma ağacı sıcağı ve suyu seven bir ağaçtır. Sıcak ve su bir arada olmazsa meyve vermez. Çekirdekten yetiştirilebilir ama daha sıhhatli olması için kendi bünyesinden çıkan filizlerden (yavru tabir edilir) yetiştirilir. Bu yavrular topraktan değil bizzat ağacın bünyesinden neşet eder. Belli bir zaman sonra, yani tabir caizse doğum vakti geldiğinde yavru filiz, adeta bir sezaryen ameliyatı gibi bir ameliyatla alınır ve annenin yakınında bir yere dikilir.

Bu suretle yavrudan alınacak olan meyve hem annenin verdiği meyvenin aynısı olur hem de daha kısa bir sürede alınır. Ayrıca ağaç çekirdekten yetişen ağaçtan daha sağlıklı olur.

Hurma ağacının meyve verebilmesi için insan eliyle döllenme yapılması gerekir. Erkek hurma ağcından alınan erkeklik polenleri dişinin konması gereken noktasına belli miktarda konularak sarılır ve böylece döllenme sağlanır. Döllenme veya aşılama da tabir edilen bu ameliye her sene belli bir vakitte dikkatlice yapılması gerekir.

Hurma ağacının parça ve bölümleri başka ağaçlara hiç benzemez. Bu konuya aşağıda değineceğiz.

Hurma ağacı İnsanoğlunun yetiştirdiği en eski bitki çeşitlerinden biridir. Bâbil'in en eski yerlileri Sümerler ilk defa hurmayı en azından 8000 sene önce yetiştirmişlerdir. Arap Yarımadası ve Kuzey Afrika ülkelerinin ekonomisinde çok eskiden beri büyük bir rol oynar. Amerika'ya İspanyollar tarafından 19. yüzyılın başlarında getirilmiş ve Meksika civârında yetiştirilmiştir. İlk defa Basra Körfezinde veya Hindistanda yetiştirildiği tahmin edilen hurma bitkisi yaklaşık 10-28 m yüksekliğindedir. Yapraklarının bir kısmı yere doğru sarkar ve bir kısmı da yukarı doğrudur. Yapraklarının uzunlukları 6 m civârındadır. Gövdeleri silindirimsi ve diktir. Vücudundan birçok sürgün verir. Bu sürgünlere ağacın yavrusu denir.

KUR'ÂN VE HURMA AĞACI

Ayetler

Kur'anı Kerim değişik ayetlerde hurma ağacından muhtelif amaçları açıklamak için farklı misaller vermiştir. Bu misaller sadece o dönemin insanı için değil kıyamete kadar herkese bir şeyler ifade etmektedir. Kur'an madem kıyamete kadar şababetini koruyor o halde bu misaller de elbette şebabetini koruyacaktır. Ayetlerin tefsiri sadedinde olmadığımızdan ve makam darlığından sizleri ilgili ayetlerin tefsirleriyle baş başa bırakıyoruz. Merak edenler ariz ve amik (geniş ve derin)olarak bu konuyu tefsirlerden öğrenebilirler. Aşağıda görüldüğü üzere birçok surede Kur'an, hurma ağacını misal malzemesi olarak kullanmış ve onunla insanları uyarmıştır. Bu kadar çok ele alınması herhalde hurma ağacının insan için önemini göstermektedir Kur'anı Kerim'in ifadelerinden eski kavimlerde de hurmanın kullanıldığını anlıyoruz. Bundan dolayı hurmaya semavi dinler meyvesi, ağacına da semavi dinler ağacı denmiştir.

(Bakara suresi ayet 266, En'am suresi ayet 99, En'am suresi ayet 141, Ra'd suresi ayet 4, Nahl suresi ayet 11, Nahl suresi ayet 67, İsra suresi ayet 91, Kehf suresi ayet 32, Meryem suresi ayet 23-25, Taha suresi ayet 71, Muminun suresi ayet 19, Şuara suresi ayet 148, Yasin suresi ayet 34, Kaaf suresi ayet 10, Kamer suresi 20, Rahman suresi ayet 11, Rahman suresi ayet 67, Haakka suresi ayet 7, Abese suresi ayet 29.)

Şimdi bu ayetlerin kısaca meallerini aşağıda bulacaksınız.

Ayetlerin başındaki birinci rakam sureyi ikincisi ise o suredeki ayeti ifade eder. Bu ayetlerin tefsirlerini merak edenler tefsir kitaplarına müracaat ederek muttali olabilirler.

Hurma mineraller açısından oldukça zengin bir meyve. Şeker açısından da zengin. Bu özelliği enerji verir. Meyve şekeri içerdiği için, sanılanın aksine şişmanlatmaz. Yoğun tempo yüzünden kendinizi yorgun ve bitkin hissediyorsanız bol bol taze hurma yiyin. Lif yönüyle de zengin olduğu için yemek aralarında atıştırılması kabızlık için iyi bir ilaçtır.

Kur'anda hurma ve ağacının geçtiği ayetlerin mealleri

"Bakara suresi 2:266. Sizden biriniz arzu eder mi ki, hurma ve üzüm ağaçlarıyla dolu, arasından sular akan ve kendisi için orada her çeşit meyveden (bir miktar) bulunan bir bahçesi olsun da, bakıma muhtaç çoluk çocuğu varken kendisine ihtiyarlık gelip çatsın, bahçeye de içinde ateş bulunan bir kasırga isabet ederek yakıp kül etsin! (Elbette bunu kimse arzu etmez.)

İşte düşünüp anlayasınız diye Allah size âyetleri açıklar."

"Enâm suresi 6:99. O, gökten su indirendir. İşte biz her çeşit bitkiyi onunla bitirdik. O bitkiden de kendisinde üst üste binmiş taneler bitireceğimiz bir yeşillik; hurmanın tomurcuğundan sarkan salkımlar; üzüm bağları; bir kısmı birbirine benzeyen, bir kısmı da benzemeyen zeytin ve nar bahçeleri meydana getirdik. Meyve verirken ve olgunlaştığı zaman her birinin meyvesine bakın! Kuşkusuz bütün bunlarda inanan bir toplum için ibretler vardır."

"Enâm suresi 6:141. Çardaklı ve çardaksız (üzüm) bahçeleri, ürünleri çeşit çeşit hurmaları, ekinleri, birbirine benzer ve benzemez biçimde zeytin ve narları yaratan O'dur. Her biri meyve verdiği zaman meyvesinden yiyin. Devşirilip toplandığı gün de hakkını (zekât ve sadakasını) verin, fakat israf etmeyin; çünkü Allah israf edenleri sevmez."

"Rad suresi 13:4. Yeryüzünde birbirine komşu kıtalar, üzüm bağları, ekinler, bir kökten ve çeşitli köklerden dallanmış hurma ağaçları vardır. Bunların hepsi bir su ile sulanır. (Böyle iken) yemişlerinde onların bir kısmını bir kısmına üstün kılarız. İşte bunlarda akıllarını kullanan bir toplum için ibretler vardır."

"Nahl suresi 16:11. (Allah) su sayesinde sizin için ekinler, zeytinler, hurmalar, üzümler ve diğer meyvelerin hepsinden bitirir. İşte bunlarda düşünen bir toplum için büyük bir ibret vardır."

"Nahl suresi 16:67. Hurma ve üzüm gibi meyvelerden hem içki hem de güzel gıdalar edinirsiniz. İşte bunlarda da aklını kullanan kimseler için büyük bir ibret vardır."

"İsra suresi 17:91. Veya senin bir hurma bahçen ve üzüm bağın olmalı; öyle ki, içlerinden gürül gürül ırmaklar akıtmalısın."

"Kehf suresi 18:32. Onlara, şu iki adamı misal olarak anlat: Bunlardan birine iki üzüm bağı vermiş, her ikisinin de etrafını hurmalarla donatmış, aralarında da ekinler bitirmiştik."

"Meryem suresi 19:23. Doğum sancısı onu bir hurma ağacına (dayanmaya) sevketti. "Keşke, dedi, bundan önce ölseydim de unutulup gitseydim!"

"Meryem suresi 19:25. Hurma dalını kendine doğru silkele ki, üzerine taze, olgun hurma dökülsün.

Hurma, Efendimizin aylarca hiçbir şey yemeyip sadece kendisiyle yetindiği yegane gıda maddesidir.

Tâhâ suresi 20:71. (Firavun) Şöyle dedi: Ben size izin vermeden önce ona inandınız öyle mi! Hakikat şu ki o, size büyü öğreten ulunuzdur. Şimdi elleriniz ile ayaklarınızı tereddüt etmeden çaprazlama keseceğim ve sizi hurma dallarına asacağım! Böylece, hangimizin azabının daha şiddetli ve sürekli olduğunu iyice anlayacaksınız."

"Mûminûn suresi 23:19. Böylece onun (yağmurun) sayesinde sizin yararınıza hurma bahçeleri ve üzüm bağları meydana getirdik. Bunlarda sizin için birçok meyveler vardır ve siz onlardan yersiniz."

"Şuarâ suresi 26:148. "Ekinlerin, salkımları sarkmış hurmalıkların arasında?"

"Yâsîn suresi 36:34. Biz, yeryüzünde nice nice hurma bahçeleri, üzüm bağları yarattık ve oralarda birçok pınarlar fışkırttık."

"Yâsîn suresi 36:39. Ay için de birtakım menziller (yörüngeler) tayin ettik. Nihayet o, eğri hurma dalı gibi (hilâl) olur da geri döner."

"Kaf suresi 50:10. Birbirine girmiş, kat kat tomurcukları olan uzun boylu hurma ağaçları yetiştirdik."

"Kamer suresi 54:20. O rüzgâr, insanları, sökülmüş hurma kütükleri gibi yere seriyordu."

"Rahmân suresi 55:11. Orada meyveler ve salkımlı hurma ağaçları vardır."

"Rahmân suresi 55:68. İkisinde de her türlü meyveler, hurma ve nar vardır."

"Haşr suresi 59:5. Hurma ağaçlarından, herhangi birini kesmeniz veya olduğu gibi bırakmanız hep Allah'ın izniyledir ve O'nun yoldan çıkanları rezil etmesi içindir."

"Hâkka suresi 69:7. Allah onu, ardarda yedi gece, sekiz gün

onların üzerine musallat etti. Öyle ki (eğer orada olsaydın), o kavmi, içi boş hurma kütükleri gibi oracıkta yere serilmiş halde görürdün."

"Abese suresi 80:29. Zeytinlikler, hurmalıklar"

"Tebbet suresi 111:5. Ve boynunda hurma lifinden bükülmüş bir ip olduğu halde."

Kur'anda adı sıkça geçen Efendimizin aylarca hiçbir şey yemeyip sadece kendisiyle yetindiği yegane gıda maddesidir.

Hadislerde de kâinatın efendisi muhtelif misaller vermek için hurmayı zikretmiştir. Hurma, hadislerde çok değişik alanlarda geçmektedir.

Bundan dolayı hurma insanlar arasında hürmetle anılır olmuştur.

Sünnet ve hadislerde hurma ağacı

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellemden hurmayla ilgili şeref sudur olmuş birçok hadis-i şerif vardır. Bu bazen belli bir hurma cinsi ile ilgili bazen de genel olarak hurma hakkında bilgilendirme şeklinde olmuştur. Belli bir hurma cinsi ile olana en bariz örnek Acve hurması ile ilgili olanıdır.

Efendimiz hurma ile süte "atyabân" derdi yani "iki en güzel şey" demektir. Bu ifadeler hurma ve süt için şeref olarak yeter.

Efendimizden Sa'd bin Ebî Vakkas rivayet ediyor:

Efendimiz hurmanın doyuruculuk ve kifayet ediciliğini açıklamak için Hz. Âişe'ye, "Ya Âişe evinde hurma olmayanlar açtırlar." buyurmuştur. Bu sözü iki veya üç defa tekrarlamıştır. (Müslim, et'ime 153)

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem Müslümanların, hayırdan hiçbir şeyi küçümsemeyip mutlaka yapmalarını; yarım hurmayla dahi olsa, bunu bir kurtuluş vesilesi saymalarını tavsiye ederdi.

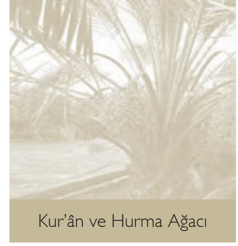
Bir şeyle mükellef kılarken kolaylığı, basitliği, herkese uygunluğu cihetiyle hurmayı misal verirlerdi. Mesela "cehennemden kendinizi (sadaka vererek) koruyun bu sadaka yarım hurma bile olsa..." (Buhârî zekat 10; Müslim, zekat 66, 67, 68, 69; Tirmizî, zühd 37)

Hadis kaynaklarına bakarak yaptığımız araştırmalarda hurma ile ilgili birçok hadisi şerifler karşımıza çıktı. Bu da Efendimiz döneminde, saadet asrında hurmanın ne kadar çok insan hayatına girdiğini gösteriyor. Ticaret hukukundan yemek adabına kadar her konuda hurma karşımıza çıkıyor. Tabii kitabın konusunu aşan bu geniş yelpazenin biz sadece konumuzla ilgili olan bölümünü aldık. Hatta onu da seçmek suretiyle benzerlerin sıkıcı olmaması ve kitabın hacmini büyütmemesi amacıyla bir çoğunu tayyettik.

Hadislerin kaynakları her hadisin arkasında gösteriliyor, arzu eden kaynak kitaplara müracaat ederek daha fazla konuyla ilgili benzer hadisler bulabilir.

İşte yüzlerce Hadis-i Şeriften seçebildiklerimiz.

Hadis-i Şerîfler

Halk arasında doğan çocuğu Salih bir zata tahnik (çocuğun damağına tatlı bir şey sürmek) yapması için götürürler. O da aşağıda Efendimizin yaptığı gibi yapar. Böylece yeni doğan çocuk ilk günlerinden itibaren bir sünnetin, yaşatılmasına vesile olur. İşte bizim için kendisinde en güzel örnekler olan zat tahnik konusunda da yol gösteriyor. Burada da karşımıza hurma çıkıyor.

1- Esmâ Binti Ebî Bekr (radıyallahu anhümâ) anlatıyor: "Mekke'de Abdullah İbni Zübeyre (radıyallahu anh) hâmile kalmıştım. Doğum yaklaşmıştı ki, Mekke'yi terk ettim ve Medine'ye geldim, Kuba'ya indim. Abdullah'ı orada dünyaya getirdim. Doğunca, bebeği alıp Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm)'a götürdüm, kucağına bıraktım. Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) bir hurma istedi, ağzında çiğneyerek ezdikten sonra, hurmayı çocuğun ağzına koydu. Abdullah'ın midesine ilk inen şey Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm)'ın mübarek ağzından çıkan hurma idi. Sonra, hakkında bereketle dua etti ve Abdullah ismini verdi. Müslüman aileden ilk doğan çocuk bu idi. (Medine'de bütün Müslümanlar) onun doğumuna çok sevindiler. Çünkü "Yahudiler size sihir yaptılar, asla doğum yapamayacaksınız" diye bir şayia çıkarılmıştı." (Buhârî, menâkibu'l-ensâr 45, akîka 1; Müslim, âdâb 26, 2146)

Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm "Görmedin mi Allah nasıl bir benzetme yaptı? Güzel söz, kökü yerin derinliklerinde sabit, dalları ise göğe doğru yükselmiş bir ağaç gibidir." ayetinde zikredilen ağaç hakkında: "O hurma ağacıdır" buyurdu.

Kim neye benzer? Efendiler efendisi tarif ediyor.

2- Ebu Musa (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: "Kur'ân okuyan mü'minin misâli turunçgiller gibidir. Kokusu güzel tadı hoştur. Kur'ân okumayan mü'minin misâli hurma gibidir. Tadı hoştur fakat kokusu yoktur. Kur'ân-ı okuyan fâcirin misâli reyhan otu gibidir. Kokusu güzeldir, tadı acıdır. Kur'ân okumayan fâcirin misali Ebu Cehil karpuzu gibidir, tadı acıdır, kokusu da yoktur." (Buhârî, et'ime 30, fedailu'l-Kur'ân 17, 36, Tevhid 57; Müslim, müsafirin 243; Ebu Dâvud, edeb 19; Tirmizî, Edeb 79; Nesâî, iman 32; İbni Mâce, Mukaddime 16)

Hurma ağacı hep güzel şeylere misal olarak verilmiştir. Kur'an da onu medhediyor.

3- Enes bin Mâlik (radıyallahu anh) anlatıyor: Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm): "Görmedin mi Allah nasıl bir benzetme yaptı? Güzel söz, kökü yerin derinliklerinde sabit, dalları ise göğe doğru yükselmiş bir ağaç gibidir." (İbrahim suresi, 14/24-25) ayetinde zikredilen ağaç hakkında: "O hurma ağacıdır" buyurdu. Ve

müteakip ayette ifade edilen kötü ağacı da Hanzaleye (zakkum, Ebu Cehil karpuzu da denir.) benzetti. Ayet şöyle: "Kötü söz de gövdesi toprağın üstünden kolayca çıkarılabilen, kökleşip yerleşmeyen değersiz bir ağaca benzer." (İbrahim suresi, 14/26)

4- Hz. Zübeyr (radıyallahu anh)'in anlattığına göre Tekâsür suresinde geçen "Andolsun o gün elbet ve elbet nimet(ler)den hesaba çekileceksiniz" (8. âyet), âyeti ile ilgili olarak Peygamberimize (aleyhissalâtu vesselâm) şöyle demiştir: "Ey Allah'ın Resülü! (yiyip içtiğimiz) hurma ve su olan iki siyahtan ibaretken hangi nimetlerden hesâba çekileceğiz? Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) şu cevabı verir: "Haberiniz olsun ki ileride nail olacağınız birçok nimetler olacaktır!" (Tirmizî, tefsir, Tekâsür, (3354); İbni Mâce, Zühd, 12)

Sahabe efendilerimiz sadece hurma yiyerek savaşıyorlardı. Bütün maddi enerjilerini ondan alıyorladı.

5- Yahya İbni Saîd (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) (Bedir'de bizleri) cihâda teşvik etti, cenneti hatırlattı. Bu sırada Ensâr'dan biri, elindeki hurmalardan yemekte idi. Birden: "Ben şunları bitirinceye kadar oturacak olursam dünyaya fazla hırs göstermiş olacağım." dedi ve ellerindeki hurmaları fırlatarak kılıncını çekip öldürülünceye kadar savaştı." (Muvatta, Cihâd 42, 2; Buharî, Megâzî, 17; Müslim, İmâret 145, 1901)

Efendimizin saadetli hanelerinin saadetli yemeği bazen hiç değişmeden aylarca sadece hurma olurdu.

6- Hz. Âişe (radıyallâhu anhâ) anlatıyor: "Bazı aylar olurdu, hiç ateş yakmazdık, yiyip içtiğimiz sadece hurma ve su olurdu. Ancak, bize bir parçacık et getirilirse o hâriç." (Buhâri, et'ime 23, rikâk 17; Müslim, zühd 20, 27; Tirmizî, zühd 38) Diğer bir rivâyette: "Resülullah ölünceye kadar Muhammed âilesi buğday ekmeğini üst üste üç gün doyuncaya kadar yememiştir." denmiştir. (el-Müsterek 4, 118; Buhari, et'ime 27; Müslim, zühd 21; el-Hakim) Bir diğer rivâyette: "Muhammed (aleyhisselâm) bir günde iki sefer yedi ise, biri mutlaka hurma idi." denmiştir.

Hurma para yerine değerli bir meta idi. İşte Haydarı Kerrar bile hurma karşılığı çalışıyor.

7- Hz. Ali (radıyallâhu anh) anlatıyor: "Evimden soğuk bir günde çıktım. Çok açtım, yiyecek bir şey arıyordum. Bir yahudiye rastladım, bahçesinde çıkrıkla sulama yapıyordu. Duvardaki bir açıklıktan adama baktım. "Ne istiyorsun ey bedevi, kovasını bir hurmaya bana su çeker misin?" dedi. Ben de: "Evet! ama kapıyı aç da gireyim!" dedim. Adam kapıyı açtı, ben girdim, bir kova verdi. Su çekmeye başladım. Her kovada bir hurma verdi. İki avucum hurma ile dolunca kovayı bıraktım ve bu bana yeter deyip hurmaları yedim, sudan içip sonra mescide geldim." (Tirmizî, Kıyâmet 35)

Hz. Ali radıyallahu anh anlatıyor: "Ben bir hurma mukabilinde bir kova su çıkarırdım ve hurmanın iyi, kuru olmasını şart koşardım."

Ramazan bayramında şeker, çukulata yerine hurma yemek. Hem de sünnete tam muvafık hareket etmek...

8- Hz. Enes (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm), Ramazan bayramında,

sayıca tek olan birkaç hurma yemedikçe namaza gitmezdi." (Buhârî, Iydeyn 4; Tirmizî, Salât 390, 543)

9- Hz. Enes (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm) namaz kılmazdan önce birkaç taze hurma ile orucunu açardı. Eğer taze hurma yoksa kuru hurma ile açardı. Eğer kuru hurma da bulamazsa birkaç yudum su yudumlardı." (Ebu Dâvud, Savm 22; Tirmizî, Savm 10)

Cehenneme karşı sütre: Hurma

10- Adiyy İbni Hatim (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm): "Yarım hurma ile de olsa kendinizi ateşten koruyun" buyurdu." (Buhari, zekat 10; edep 34; Müslim, zekat 67)

11- Avf İbni Malik (radıyallahu anh) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm), birgün elinde âsası olduğu halde çıktı. Adamın biri çürüklü bir hurma salkımı asmış idi. Aleyhissalatu vesselam salkıma değneğini dürtüyor ve: "Bu sadakanın sâhibi, keşke bundan daha iyisini tasadduk etmek isteseydi. Bu sadakanın sahibi, Kıyamet günü çürük hurma yiyecek." diyordu. (Ebu Dâvud, Zekât 16; Nesâi, Zekât 27, 5, 43, 44)

Hurmayı sadece yemiyorlar çekirdeğini de emiyorlardı. Ve bu onların bir öyünü oluyordu.

12- Hz. Cabir radıyallahu anh anlatıyor: "Resülullah aleyhissalatu vesselâm bizi gazveye gönderdi. Biz üçyüz kişilik bir gruptuk, komutanımız da Ebu Ubeyde bin Cerrâh radıyallahu anh idi. (Müslim, sayd 17; Ebu Davud, et'ime 48) Kureyş'in kervanını takip ediyorduk. Azığımız da bir dağarcık içine konmuş hurmadan ibâretti. Başka bir şeyimiz yoktu. Ebu Ubeyde bundan bize, önce avuç avuç veriyordu; sonra tane tane vermeye başladı. Kendisine, "Bununla nasıl idare ediyordunuz?" diye soruldu. Şu cevabı verdi:

"Biz hurmayı adeta emiyorduk, bebeğin emmesi gibi. Sonra da üzerine su içiyorduk. Bu bize geceye kadar yetiyordu. Tükendiği zaman yokluk içinde kaldık.

Resulullah aleyhissalâtu vesselâm, Hurma yerken yeme adabını da öğretmiştir. Birlikte yemek yerken diğer kişilerin hakkına tecavüz etmemeyi öğretmiştir.

13- İbni Ömer radıyallahu anhümâ anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm kişinin arkadaşlarından izin almadan iki hurmayı birlikte yemesini yasaklamıştır." (Buhârî, et'ime 44, Mezalim 14, Şirket 4; Müslim, eşribe 151; Ebu Davud, et'ime 44; Tirmizî, et'ime 16)

Bugün her ne kadar bazı kimseler kurtlu hurma yemeyi bir fazilet saysalar da Efendimiz aleyhissalâtu vesselâm, kendi uygulamalarında içine bakarak yemiştir. Bu bir nezahet ve nezaket gereğidir.

14- Ebu Davud'da gelen diğer bir rivayette: "Resûlullah'a bayat bir hurma getirilmişti. İçindeki kurtları çıkarmak için kontrol etmeye başladı." (Ebu Davud, Et'ime 43)

Bu günün israf dolu sofraları hazırlayanların kulakları çınlasın. Kainatın efendisinin sofrası bakınız nasıldı!

15- Yusuf İbni Abdillah İbni Selam radıyallahu anhümâ anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm, bir miktar arpa (ekmeği) aldı. Üzerine bir hurma koydu ve: "Bu şuna katıktır!" buyurdu." (Ebu Davud, Et'ime 42)

Eski tıp ilminde tabiatı sıcak şeyleri tabiatı soğuk şeylerle yemek sağlık açısından çok önemli idi. Vücut ancak bu suretle dengeli olabilirdi. Efendimiz de buna çok dikkat ederdi.

16- Hz. Âişe radıyallahu anha anlatıyor: "Resûlullah

aleyhissalâtu vesselâm kavunu taze hurma ile yer ve: "Bunun hararetini şunun serinliğiyle, şunun serinliğini de bunun hararetiyle kırıyoruz!" buyurdu." (Tirmizî, Et'ime 36, 1844; Ebu Davud, et'ime 45)

Hurma salatalık, acur, kavun gibi şeylerle yenirse daha faydalıdır.

17- Sahiheyn ve Ebu Davud'da, Abdullah İbni Ca'fer radıyallahu anhümâ'nın şöyle dediği gelmiştir: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'ı salatalıkla birlikte taze hurma yerken gördüm." (Buhârî, et'ime 39, 45, 47; Müslim, Eşribe 147, 2043; Ebu Davud, et'ime 45; Tirmizî, et'ime 37)

Tereyağı veya süt ürünleri hurmayla dengeyi sağlayan en önemli yiyecekler arasındadır.

18- Büsr es-Sülemi'nin iki oğlu radıyallahu anhümâ anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm yanımıza girdi. Biz kendilerine tereyağı ve hurma ikram ettik. Aleyhissalatu vesselam tereyağıyla hurmayı severdi." (Ebu Davud, et'ime 45; İbni Mace, et'ime 43)

Acve hurması hem maddi ve hem manevi şifa kaynağı olduğunu haber veriyor Efendimiz aleyhissalâtu vesselâm.

19- Sa'd bin Ebî Vakkas radıyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Kim her sabah acve hurmasından yedi tane yerse o gün akşama kadar ona ne zehir ne de sihir zarar verir." (Buhârî, Tıbb 52, 56, Et'ime 43; Müslim, Eşribe 154; Ebu Davud, Tıbb 12)

Acvede ilginç sırlar var. Hem sihire hem zehire karşı panzehir. Cennet meyvelerinden olunca...

20- Tirmizî'de Ebu Hüreyre radıyallahu anh'tan gelen bir rivayete göre, Halk: "Mantar toprağın çiçek hastalığıdır"

Binlerce yıl hurma ağacı ve dalları inşaatta ana unsurlar olarak kullanıldı. İnşaat onsuz olamazdı. Mescidi Nebevi de onunla inşa edilmişti.

demiştir. Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm şöyle söylediler: "Mantar (Allah'ın Beni İsrail'e in'am ettiği kudret helvası denen) menn'dendir. Suyu göz için şifadır. Acve (denen hurma cinsi) cennettendir ve zehire karşı şifadır. (Tirmizî, Tıbb 22)

Savaşta acıkınca hurmadan başka bir şey yoktu. Bazen o da yoktu. Ama iman vardı, cennet özlemi vardı, ana vatan hasreti vardı, şehitlik arzusu vardı.

21- Hz. Câbir radıyallahu anh anlatıyor: "Uhud günü bir adam Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'a sordu: "Öldürülecek olsam, nereye gideceğim Ey Allah'ın Resulü?" "Cennete!" cevabını alınca elindeki hurmaları fırlatıp attı. (Kafirlerin içine dalıp) öldürülünceye kadar savaştı." (Buhârî, Megazi 17; Müslim, imaret 143; Nesai, Cihad 31, 6, 33)

Sahabe döneminde insanlar hurma konusunda o kadar uzmanlaşmış idiler ki yüzlerce km ötede de olsa hurma çekirdeğinden bu hurmanın adını ve hangi beldeye ait olduğunu bilirlerdi. İşte aşağıdaki hadis buna bir örnek....

22- Hz. Ebu Hüreyre radıyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah

aleyhissalâtu vesselâm bir gözcü seriyye gönderdi. Başına Asım İbni Sabit'i komutan tayin etti. Bu zat Amr İbni Asım İbni'l-Hattab'ın dedesi idi. Usfan ile Mekke arasında bulunan bir yere kadar gittiler. Huzeyl Kabilesi'nin Beni Lihyan denen bir koluna haber verdiler. Bunları yüz okçu yakından takibe aldı. İzlerini takiben onların inmiş bulunduğu yere kadar geldiler. Azık olarak Medine'den beraberlerine almış oldukları hurmanın çekirdeğini buldular. "Bu Yesrib (Medine) hurmasıdır!" dediler. Yesrib Medine'nin hicretten önceki adı idi. (Buhari, cihad 170; Ahmed b. Hanbel, el-Müsned 2, 294)

Kainatın efendisinin yastığı, yatağı hurma liflerinden idi.

23- Hz. Âişe radıyallahu anhâ anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'in minderi deridendi ve içi hurma lifiyle dolu idi." (Buhârî, Rikâk 17; Müslim, Libâs 38, 2082; Ebu Dâvud, Libâs 45; Tirmizî, Libâs 27)

Hurma ağacı kabir azabına karşı da faydalı; yaş bir hurma dalının kabir azabını önleyebileceğini haber veriyor Efendimiz...

24- İbn Abbas radıyallahu anhümâ anlatıyor "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm (bir gün) iki kabre uğradı ve, "(Bunlarda yatanlar) azab çekiyorlar. Azabları da büyük bir günahtan değil." buyurdular. Sonra sözlerine şöyle devam ettiler: "Evet! Biri, nemîmede (lâf getirip götürmede) bulunurdu. Diğeri de idrar sıçrantısına karşı korunmazdı." Aleyhissalâtu vesselâm sonra yaş bir hurma dalı istedi, ikiye böldü. Birini birinin üzerine dikti, birini de öbürünün üzerine dikti. Sonra da: "Belki bunlar yaş kaldıkça azapları hafifler!" buyurdular." (Buhâri, Vudû 55, 56, Cenâiz 82, 89, Edeb 46, 49; Müslim, Tahâret 111, 292; Tirmizî, Tahâret 53, 70; Ebu Dâvud, Tahâret 11, 20, 21; Nesâî, Tahâret 27, 1, 28-30)

Binlerce yıl hurma ağacı ve dalları inşaatta ana unsurlar olarak kullanıldı. İnşaat onsuz olamazdı. Mescidi Nebevi de onunla inşa edilmişti.

25- Abdullah İbnu Ömer radıyallahu anhümâ anlatıyor: "Mescid, Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm zamanında kerpiçten yapılmıştı. Tavanı hurma dallarıyla örtülmüştü. Direklerini hurma kütükleri teşkil ediyordu. Hz. Ebu Bekr; radıyallahu anh buna (gerek tezyin ve gerekse tevsî yönüyle) hiç bir ilâve getirmedi. Hz. Ömer radıyallahu anh, (enini boyunu) artırarak mescidi, Resûlullah devrindeki tarz üzere (kerpiç ve hurma dallarıyla) yeniden inşa etti. Onu esaslı şekilde Hz. Osman radıyallahu anh (hem tezyin hem tevsî yönleriyle) değiştirdi ve pek çok ilavelerde bulundu. Duvarlarını nakışlı taşlarla ve kireçle inşa etti. Direklerini de nakışlanmış taşlardan yaptı. Tavanını da (pek kıymetli olan) sâc ağacından yaptı." (Buhâri, Salât 62; Ebu Dâvud, Salât 12)

26- İbn Abbâs radıyallahu anhümâ anlatıyor: "Bir bedevî gelerek Aleyhissalâtu vesselâm'a: "Senin Allah elçisi olduğunu ne ile bileyim?" dedi. Aleyhissalâtu vesselâm, "Hurma ağacından şu salkımı çağırmamla. O benim Allah'ın elçisi olduğuma şehadet eder!" dedi ve onu çağırdı. Salkım, ağaçtan inmeye başladı. Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'ın yanına düştü ve: "Selam senin üzerine olsun ey Allah'ın Resûlü!" dedi. Sonra Aleyhissalâtu vesselâm ona, "Haydi yerine dön!" emrettiler. Salkım yerine döndü ve eski yerine kaynadı. Bedevi (bu manzara karşısında) müslüman oldu." (Tirmizî, Menâkıb 9)

27- Hz. Ebu Hureyre radıyallahu anh anlatıyor: "Bir gün, elimde birkaç hurma olduğu halde Hz. Peygamber aleyhissalâtu vesselâm'ın yanına geldim ve, "Ey Allah'ın Resûlü, şunlara bereketle bir dua ediverin!" dedim. Hemen onları bir araya getirip, sonra onların bereketi için bana dua etti. Sonra: "Bunları al, şu erzak kabına koy. Her ne zaman bundan bir şey almak isteyince, elini içine daldır ve al. Sakın, içindekileri döküp dağıtma!" buyurdular. Ben de öyle yaptım. Bundan şu kadar vesk (bir nevi ölçek) miktarında Allah yolunda tasaddukta bulundum. Ayrıca biz ondan hem kendimiz yedik hem de başkalarına yedirdik. Onu belimden hiç ayırmadım. Bu hal, Hz. Osman'ın şehid edildiği güne kadar devam etti. O zaman koptu. (Rezin şu ilavede bulundu: "ve düştü, buna çok üzüldüm." (Tirmizî, Menakıb, 3838)

Efendimizin ayrılığına dayanamayan ve inleyen hurma kütüğü

28- Hz. Enes radıyallahu anh anlatıyor: "Resulullah aleyhissalâtu vesselâm bir hurma kütüğüne (dayanarak) hutbe verirdi. Minber yapılınca, hutbelerde kütüğü bırakıp minbere çıktı. Bunun üzerine kütük, bu ayrılık sebebiyle ağlayıp inledi. (Tirmizî, cum'a 10; İbn Mace, ikamet 199) "Hz. Cabir der ki: "Kütüğün iniltisini bütün mescid halkı işitti Aleyhissalatu vesselam yanına gelip kucakla(yıp teselli et)ti, kütük sustu. Aleyhissalatu vesselam şu açıklamayı yaptı: "Eğer onu kucaklamasaydım Kıyamet gününe kadar inleyecekti." (İbn Mace, ikamet 199; Darimi, mukaddime 6)

29- Hz. Âişe radıyallahu anhâ anlatıyor: "Resülullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Yaş hurmayı kuru hurmayla birlikte yiyin. Eski hurmayı yeni hurmayla beraber yiyin. Zira şeytan (böyle

yapmanıza) kızar ve: "Ademoğlu, eskiyi yeni ile beraber yiyecek kadar (hayatta) kaldı." der. (İbn Mace, et'ime 40)

Hurma yarısı cennete girmeye sebep olabilir. "Hayrın hiçbirini hakir görmeyin buyuran Efendimiz aleyhissalâtu vesselâm bunu yapanı da misal olarak gösteriyor.

30- Ahnef İbni Kays'ın amcası Sa'sa'a İbni Muaviye radıyallahu anhümâ anlatıyor: "Bir kadın beraberinde iki kızıyla birlikte Hz. Âişe'nin yanına girdi. Âişe radıyallahu anhâ kadıncağıza üç tane kuru hurma verdi. Kadın çocuklarına birer hurma verdi, kalan üçüncü hurmayı da çocukları arasında taksim etti." Hz. Âişe der ki: "Az sonra Resülullah aleyhissalatu vesselam geldi, hadiseyi kendisine anlattım. Bunun üzerine, 'Buna hayret mi ettin? Kadın bu davranışı sebebiyle cennete girdi' buyurdular." İbn Mace, 3668 edeb 3)

31- Hz. Âişe radıyallahu anha anlatıyor: "Âl-i Muhammed aleyhissalâtu vesselâm'ın, bazan bir ay geçer, hücrelerinin hiçbirin-de ateş yanmazdı." Hz. Âişe'nin ravisi Ebu Seleme der ki: "Ben Âişe radıyallahu anhâ'dan sordum: "Öyleyse bu esnada ne yerlerdi?" Şu cevabı verdi: "İki siyah: Hurma ve su!". (o dönemde iki siyah tabiri, su ve hurma'yı ifade ederdi. Halk arasında yerleşik bir tabirdi.) (İbn Mace 4145; Ahmed b. Hanbel, el-Müsned 6, 182)

Zehir ve sihire karşı hurma

Acve hurması nedir?

Sa'd bin Ebî Vakkas rivayet ediyor. Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdular. "Kim sabah aç karına yedi tane Acve hurması yerse o gün ona ne sihir ne zehir tesir eder." Başka bir rivayette "o gün ona sihir ve zehir zarar vermez." Yine başka bir rivayette "aç karına hurma yiyiniz zira aç karına yenen hurma içinizdeki asalakları öldürür." (Buhari, et'ime 43; Müslim, et'ime 154)

İftar için hurma

Efendimizden Süleyman bin Amir rivayet ediyor. Efendimiz buyurdular "iftarınızı hurma ile ediniz eğer hurma bulamazsanız o zaman su ile iftar ediniz. Başka bir rivayette ise "iftarınızı taze hurma (rutab) ile ediniz. Eğer taze hurma bulamazsanız o zaman kuru hurma ile ediniz." (et-Tabarâni, el-mücemü'l-evsat 4/158)

Her şeyi şifa olan hurma

Enes b. Malik (r.a.) rivayet ediyor. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyurdular. "En hayırlı hurmanız 'berni' dir. Onda şifa vardır hastalığa (yol açacak bir şey) yoktur." (el-Hâkim, el-müstedrek 4/226)

Tirmizî'de Ebu Hüreyre radıyallahu anh'tan gelen bir rivayete göre, Acve denen hurma cinsi cennettendir ve zehire karşı şifadır. (Tirmizî, tıb 22)

İdeal kilo için hurma

Hz. Âişe (r.a.) diyor ki: "Annem beni evlendirmeden önce normal kiloma ulaşmam için biraz kilo almamı istiyordu. Fakat hiçbir şey fayda vermedi. Daha sonra Efendimiz, bana hurma ile acur yedirmelerini söyledi. Annem de bana hurma ve taze hurma ile acur yedirmeye başladı ve ben o zaman normal kiloma ulaştım." (Ebu Davud, tıp 20; İbn Mace et'ime 37)

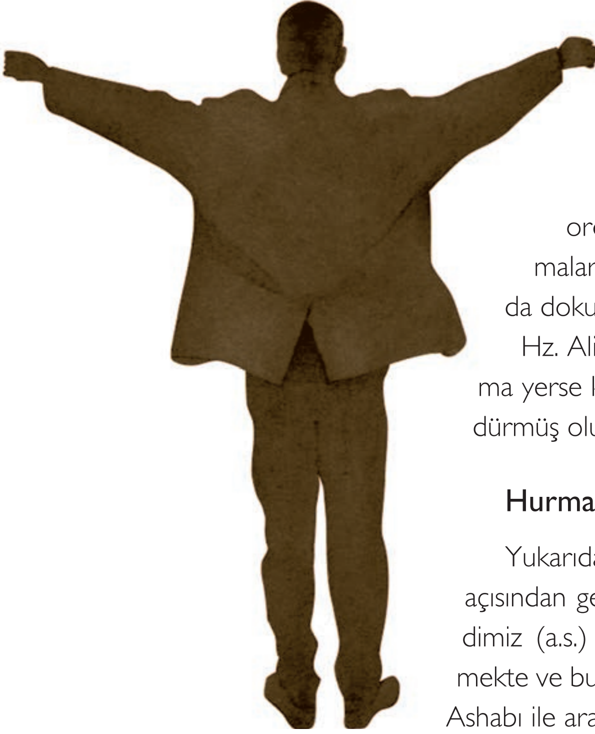
Günümüzde kilo almaya rağbet eden bayan pek yok gibi ama yine de çok zayıf olanlar ve kilo almak isteyenler eksik değildir herhalde. Onlara hurma ile acur veya salatalık tavsiye ediyor Hz. Âişe validemiz (r.a.)

Hadis kitaplarında hurma ile ilgili çok hadisler var. Biz kitabın bu bölümünde bu kadarla iktifa ediyoruz. Diğerlerini hadis kitaplarında değişik bölümlerde bulabilirsiniz

Hurmanın çok tüketildiği ülkelerde kansere tutulma oranı çok azdır. Hemen hemen yok gibidir. Hurmanın gıda değeri

çok yüksektir. Bu sebeple bedenen ve zihnen ağır çalışanlara, bedeni ve zihni çalışmadan yorgun düşenlere, hastalıktan bitap düşmüş olanlara çok faydalıdır. Hurma hem enerji verir hem de kasların ve sinirlerin sağlıklı kalmasını sağlar. Hurma özellikle hamile ve emzikli hanımlar için çok faydalıdır. Anne karnındaki çocuğun sağlıklı gelişmesini sağlar ve hamileliğin anneyi zayıf düşürmesini önler.

Sahabe ve hurma

Hurma ağacına sahabe de önem verirlerdi. Hz. Ebubekir (r.a.), Üsame b. Zeyd ordusunu Şama gönderirken onlara yapmamaları gereken işleri sayarken hurma ağaçlarına da dokunmamalarını emrediyor.

Hz. Ali (r.a.) buyuruyor ki: Kim her gün yedi hurma yerse karnındaki yürüyen (bulunan) zararlıları öldürmüş olur.

Hurma müslüman adama benzer

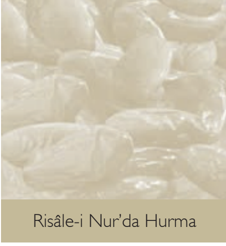
Yukarıda bahsedildiği üzere hurma ağacı, özellikleri açısından gerçekten insana çok benzemektedir. Efendimiz (a.s.) hurma ağacını Müslüman insana benzetmekte ve bu konuda sahabesinin firasetini ölçmektedir. Ashabı ile arasında şöyle bir diyalog geçmektedir.

İbni Ömer anlatıyor.

Efendimizin yanında otururken hurma ağacının özü içi (Cummar) getirildi. Efendimiz şöyle bir soru sordu. "Ağaçlardan bir ağaç aynen Müslüman adama benzer Yaprağı düşmez. Söyler misiniz bana hangi ağaçtır o?" (Buhari, ilim 14, 50; Müslim, sıfatül-kıyamet 65; Tirmizi, emsal 78)

Orada bulunanlar çöl ağaçlarına daldılar; benim aklıma hurma olduğu geldi. Söylemeye niyetlendim ama baktım ki ben orada olanların en küçüğüyüm sustum. Efendimiz buyurdular ki "o ağaç hurmadır."

RİSÂLE-İ NUR'DA HURMA

Risale-i Nur Külliyatı en kısa tarifi ile Kur'andan teraşşuh eden (sızan) nurlardır, bilgilerdir. Veya asrımızın muhteşem bir Kur'an tefsiridir. Kâinat kitabı dediği ve evreni didik didik ederek her bir zerresinde Allah'ın damgasını gösteren ve onu gerçek manada sahibine iade eden (aidiyetini ispatlayan) Risale-i Nur aynen Kur'an'ın üslubunu aksettirir. Meseleleri misallendirerek anlatır. Hurmayı da Kur'an gibi misal malzemesi olarak kullanır. Kur'anın teraşşuhatı olduğuna göre bakalım bizim konumuza nerede ve nasıl değiniyor. Biz Kur'an'ın, hurma ile hakikatlere ışık tutmak için misaller verdiğini gördük ve bu ayetleri de ilgili bölüme koyduk. Şimdi de Risale-i Nurlarda geçen hurma temsillerini de burada görelim. Gerçekten Kur'an nurlarının teraşşuhatı olduğunu kalben tasdik edelim.

Âsâyı Mûsa

İkinci Cihet: İman, yalnız icmali ve taklidi bir tasdike münhasır değil; bir çekirdekten, ta büyük hurma ağacına kadar ve

eldeki aynada görünen misali güneşten ta deniz yüzündeki aksine, ta güneşe kadar mertebeleri ve inkişafları olduğu gibi; imanın o derece kesretli hakikatleri var ki, bin bir esma-i İlahiye ve sair erkan-ı imaniyenin kainat hakikatleriyle alakadar çok hakikatleri var ki, "Bütün ilimlerin ve marifetlerin ve kemalat-ı insaniyenin en büyüğü imandır ve iman-ı tahkikiden gelen tafsilli ve bürhanlı marifet-i kudsiyedir." diye ehl-i hakikat ittifak etmişler.

Barla Lâhikası

Öyleyse, sair nevilerin dahi, risalelerin nevilerine işaret eder diye, dikkat ettim ki, yedi nevi hurma gönderilmiş. Bir parçası büyükçe, otuz üç tane kadar. Fesübhânallah, dedim, yedi nev'i göndermekte ne mânâ var? Birden kalbime geldi ki: İman-ı billâha dair yedi nevi ile aynı hakikat yazılmış, Van'a gönderilmiş. Dikkat ettim: Evet, mevzu vahdâniyet-i İlâhiye olduğu halde, Yirminci Mektupla sureti küçük, mânâsı pek büyük zeyliyle ve Yirmi İkinci Söz herbiri birer risale, Birinci Makam, İkinci Makamı ve Otuz İkinci Söz Üçüncü Mevkıfı ile evvelki iki mevkıf herbiri birer risale hükmünde ve Otuz Üçüncü Mektup, Otuz Üç Pencere ile yedi risaledir. O da aynen yedi nevi envâr-ı mârifetullahtan bir şems-i hakikatin ziyasındaki elvân-ı seb'a gibi bir mahiyet gösterdiğinden, Medine-i Münevverenin hediyesi içinde hakikat-i hurmadan yedi nevi Nuh Beyin eline verilip buraya kadar gönderilmesi, o yedi nura tevafukla bir makbuliyet işareti veriyor dedik, Allah'a şükrettik.

Hem o neviden birisi otuz üç tane olması, o risalelerin birisi otuz üç pencere olması ve hediye içindeki tesbih üç defa otuz üç olması, Otuz Üçüncü Sözün Otuz Üçüncü Mektubunda otuz üç penceresine muvafakati, Nuh'u ihtiyarsız, sırf bir vasıta-i zahirî olarak bize gösterdi. Nuh'a değil, belki Ravza-i Mutahharaya karşı minnettarâne, müteşekkirâne baktık.

Sonra, o mübarek mâ-i zemzem, büyükçe bir şişe ve parlak nuranî bir surette içinden çıkması... Dedik ki: Madem o levha-i

mübarek Mucizât-ı Ahmediyeye, o yedi nevi hurma mârifetullaha ve resâil-i tevhide işaret var. Elbette bu mâ-i zemzem dahi, âb-ı hayatın mâ-i zemzemesini kâinata dağıtan Kur'ân-ı Mübînin menbâı ve birinci mahall-i nüzulü bi'r-i zemzeme civarı olduğundan Yirmi Beşinci Söz olan i'câz-ı Kur'ân'a işaret vardır. Ve alâmet-i makbuliyet olarak telâkki ediyoruz.

Emirdağ Lâhikası

Aziz, sıddık, çok mübarek, çok faal, çok halis, çok kıymettar kardeşim Hüsrev,

Senin bayramın ikinci gününde elime geçen mektubun bir güvercin haber veriyor gibi geldiği aynı günde beni çok müteessir eden hadise-i taarruziyeden neşet eden elemlerime, kederlerime bir merhem, bir ilaç hükmüne geçti, bu manayı hatıra getirdi: "Sana ihanet eden ehemmiyetsiz adamlara karşı, Gül ve nur fabrikasının kahramanlarının harikulade hürmet ve ihtiramları varken, böyle bir iki vicdansızın hakaretine değil, milyonlarca düşmanların ihanetlerine karşı gelebilir ve hükümden iskat edebilir" diye kalbime geldi. Fakat kendi şahsıma baktım ki, kurumuş, çürümüş, vazifesi bitmiş bir hurma çekirdeği hükmünde iken, Risale-i Nur bahçesinde bir derece o çekirdekten tezahür eden meyvedar, muhteşem koca bir ağaç nazarıyla baktığınızı gördüm. Sizin fevkalade hüsn-ü zannınız o ağaçtan ileri geldiğini ve çekirdeğin de bir cihette, bir nevi vesile olduğu cihetinde hüsn-ü zanna mazhar olmuş gördüm.

İşâratul Îcaz

Sual: İnsanlardan büyük bir kısmın şekaveti meydanda iken, yalnız küçük bir kısmın saadeti nasıl nev'in saadetine sebep olur ki, "Şeriat rahmettir." diyorsunuz. Halbuki nev'in saadeti, ya bütün efradın veya kısm-ı ekserisinin saadetiyle olabilir?

Cevap: Altına yüz yumurta bırakılan tavuk, o yumurtadan yirmisini civciv çıkarıp sekseni ifsad etse, bu tavuk, yumurta nev'ine hizmet etmiş olur. Çünkü bir civciv, bin yumurtanın annesi olabilir. Veya yüz tane çekirdek toprağa ekilse ve suyla sulanıp bilahare yirmisi neşvünema bulup hurma ağacı olsa ve sekseni çürüyüp mahvolsa, yirmi çekirdeğin sümbüllenip ağaç olmasına sebep olan su, elbette çekirdek nev'ine hizmet etmiş olur. Veyahut bir maden ateşte eritilse, beşte biri altın, mütebakisi toprak çıksa; elbette ateş, o madenin kemaline, saadetine sebep olur. Binaenaleyh, teklif de insanların beşte birini kurtarsa, o beşte birin saadet-i nev'iyeye sebep ve amil olduğuna kat'iyetle hükmedilebilir.

Mektubât

Sonra kamere baktım. Ay için de birtakım safhalar, duraklar tâyin ettik; dolaşa dolaşa, nihayet eski hurma salkımının çöpü gibi kuru, sarı, kavisli bir hâle gelir." (Yâsîn Sûresi, 36/39)

وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّى عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ

âyetinin gayet parlak bir nur-u i'câzı ifade ettiğini gördüm. Evet, Kamerin takdiri ve tedviri ve tedbir ve tenviri ve zemine ve Güneşe karşı gayet dakik bir hesapla vaziyetleri o kadar hayretfezâ, o derece harikadır ki, "Onu öyle tanzim eden ve takdir eden bir Kadîre hiçbir şey ağır gelmez; onu öyle yapan herşeyi yapabilir." fikrini, temâşâ eden herbir zîşuura ders verir.

Hem öyle bir tarzda Güneşi takip ediyor ki, bir saniye kadar yolunu şaşırmıyor, zerre kadar vazifesinden geri kalmıyor. Dikkatle bakana, سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ dedirtiyor. "Sanatı karşısında akılların hayrete düştüğü Zât, ne yücedir!"

Hususan Mayıs'ın âhirinde olduğu gibi, bazı vakitte ince hilâl şeklinde Süreyya menziline girdiği vakit, hurma ağacının eğilmiş beyaz bir dalı suretini ve Süreyya bir salkım suretini gösterdiğinden, o yeşil semâ perdesi arkasında, hayale nuranî büyük bir ağacın vücudunu tahayyül ettirir. Güya, o ağaçtan bir dalının

bir sivri ucu o perdeyi delmiş, bir salkımıyla beraber başını çıkarmış, Süreyya ve hilâl olmuş; ve sair yıldızlar da o gaybî ağacın meyveleri olduğunu hayale telkin eder. İşte كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيم teşbihinin letâfetini, belâgatini gör. "Eski hurma salkımının kuru, sarı, kavisli hâli gibi." (Yâsin Sûresi, 36/39).

Mektubât

İşte, kömür gibi olan ervâh-ı sâfileyi, elmas gibi olan ervâh-ı âliyeden temyiz ve tefrik için, şeytanların hilkatiyle ve sırr-ı teklif ve ba's-ı enbiya ile, bir meydan-ı imtihan ve tecrübe ve cihad ve müsabaka açılmış. Eğer mücahede ve müsabaka olmasaydı, maden-i insaniyetteki elmas ve kömür hükmünde olan istidatlar beraber kalacaktı. âlâ-yı illiyyîndeki Ebu Bekr-i Sıddık'ın ruhu, esfel-i sâfilîndeki Ebu Cehil'in ruhuyla bir seviyede kalacaktı.

Demek, şeyâtin ve şerlerin yaratılması, büyük ve küllî neticeye baktığı için, icadları şer değil, çirkin değil. Belki, sû-i istimâlâttan ve kesb denilen mübaşeret-i hususiyeden gelen şerler, çirkinlikler kesb-i insana aittir; icad-ı İlâhîye ait değildir.

Eğer sual etseniz ki: Bi'set-i enbiya ile beraber şeytanların vücudundan ekser insanlar kâfir oluyor, küfre gidiyor, zarar görüyor. "El-hükmü li'l-ekser" اَلْحُكْمُ لِلأَكْثَرِ "Hüküm çoğunluğa göredir." kaidesince, ekser ondan şer görse, o vakit halk-ı şer şerdir; hattâ bi'set-i enbiya dahi rahmet değil denilebilir.

Elcevap: Kemiyetin, keyfiyete nisbeten ehemmiyeti yok. Asıl ekseriyet, keyfiyete bakar. Meselâ, yüz hurma çekirdeği bulunsa, toprak altına konup su verilmezse ve muamele-i kimyeviye görmezse ve bir mücahede-i hayatiyeye mazhar olmazsa, yüz para kıymetinde yüz çekirdek olur. Fakat su verildiği ve mücahede-i hayatiyeye maruz kaldığı vakit, sû-i mizacından sekseni bozulsa, yirmisi meyvedar yirmi hurma ağacı olsa, diyebilir misin ki, "Suyu vermek şer oldu, ekserisini bozdu." Elbette diyemezsin. Çünkü o yirmi, yirmi bin hükmüne geçti. Sekseni kaybeden, yirmi bini kazanan zarar etmez, şer olmaz.

Mektubât

Üçüncü Misal: (Hazret-i Ömer ibnü'l-Hattab Kadı Iyâz, Şifâ 1/293) ve (Ebu Hüreyre Müslim, İman 44-45; Ahmed İbni Hanbel, Müsned 2/421, 3/11; Nesâî, es-Sünenü'l-kübrâ 5/246 ve Selemetübnü'l-Ekvâ Buharî, Şerike 1, Cihâd 123; Müslim, Lukata 19 ve Ebu Amratü'l-Ensarî Ahmed İbni Hanbel, Müsned 3/417; Nesâî, es-Sünenü'l-kübrâ 5/244, 6/279; Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr 1/211) gibi, müteaddit tariklerle diyorlar ki:

Bir gazvede ordu aç kaldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma müracaat ettiler. Ferman etti ki: "Heybelerinizde kalan bakıye-i erzakı toplayınız." Herkes azar, birer parça hurma getirdi. En çok getiren, dört avuç getirebildi. Bir kilime koydular.

Seleme der ki: "Mecmuunu ben tahmin ettim, oturmuş bir keçi kadar ancak vardı." Sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bereketle dua edip ferman etti: "Herkes kabını getirsin." Koşuştular, geldiler. O ordu içinde hiçbir kap kalmadı, hepsini doldurdular. Hem fazla kaldı.

Sahabeden bir râvi demiş: "O bereketin gidişatından anladım: Eğer ehl-i arz gelseydi, onlara dahi kâfi gelecekti."

Mektubât

On Beşinci Misal: Başta Tirmizî ve İmam-ı Beyhakî gibi muhakkikler, Hazret-i Ebu Hüreyre'den nakl-i sahihle beraber haber veriyorlar ki:

Ebu Hüreyre demiş ki: Bir gazvede (başka bir rivayette, gazve-i Tebük'te), ordu aç kaldı. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti: هَلْ مِنْ شَيْءٍ "Birşey var mı?" diye emretti. Ben dedim: "Heybede bir parça hurma var." (Bir rivayette, on beş tane imiş.) Dedi: "Getir." Getirdim. Mübarek elini soktu, bir kabza çıkardı, bir kaba bıraktı, bereketle dua buyurdular.

Sonra onar onar askeri çağırdı, umumen yediler. Sonra ferman etti: خُذْ مَا جِئْتَ بِهِ وَاقْبِضْ عَلَيْهِ وَلاَ تَكُبَّهُ "Getirdiğin heybeye elini daldır, eline geldiği kadarını al ve onu hiç ters çevirip dökeyim deme." Ben aldım, elimi o heybeye soktum. Evvel getirdiğim kadar elime geçti. Sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hayatında, Ebu Bekir ve Ömer ve Osman hayatında o hurmalardan yedim. (Başka bir tarikte rivayet edilmiş ki: O hurmalardan kaç yük, fî sebilillâh sarf ettim. Sonra Hazret-i Osman'ın katlinde o hurma, kabıyla nehb ve garat edildi, gitti.) (Ebû Nuaym, Delâilü'n-nübüvve s. 130-131; İbni Kesîr, el-Bidâye ve'n-nihâye 6/117. Ayrıca bkz.: Tirmizî, Menâkıb 46; Ahmed İbni Hanbel, Müsned 2/352.)

İşte, hoca-i kâinat olan Fahr-i Âlem Aleyhissalâtü Vesselâmın kudsî medresesi ve tekkesi olan suffenin demirbaş bir mühim talebesi ve müridi ve kuvve-i hafızanın ziyadesi için dua-yı Nebeviyeye mazhar olan Hazret-i Ebu Hüreyre, gazve-i Tebük gibi bir mecma-ı nâsta vukuunu haber verdiği şu mucize-i bereket, mânen bir ordu sözü kadar kati ve kuvvetli olmak gerektir.

Sözler

İkinci mânânın misâllerinden, meselâ

﴿وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَآئِغًا لِلشَّارِبِينَ وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلاً يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَآءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾

Doğrusu davarlarda da size deliller vardır: Zira size onların karınlarındaki işkembe ile kan arasından, halis bir süt içiriyoruz

ki içenlerin boğazından âfiyetle geçer. Hurma ve üzümden hem sarhoşluk veren içki, hem de güzel gıdalar elde edersiniz. Şüphesiz bunda aklını çalıştıran kimseler için alacak ibret vardır. Rabbin bal arısına şöyle vahyetti: «Dağlardan, ağaçlardan ve insanların kurdukları çardaklardan kendine göz göz ev (kovan) edin. Sonra da her türlü meyveden ye de Rabbinin sana yayılman için belirlediği yolları tut.»Onların karınlarından renkleri çeşit çeşit bir şerbet çıkar ki onda insanlara şifa vardır. Elbette düşünen kimseler için bunda alacak ibret vardır. (Nahl sûresi, 16/66-69)

İşte şu âyetler, Cenâb-ı Hakkın, koyun, keçi, inek, deve gibi mahlûklarını insanlara hâlis, sâfî, leziz bir süt çeşmesi; üzüm ve hurma gibi masnu'ları da insanlara latîf, leziz, tatlı birer ni'met tablaları ve kazanları; ve arı gibi küçük mu'cizât-ı kudretini şifâlı ve tatlı güzel bir şerbetçi yaptığını âyet şöylece gösterdikten sonra tefekküre, ibrete başka şeyleri de kıyas etmeye teşvik için der, اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ hâtime verir.

Sözler

Taklid sûretinde çiçek resimleri, hakiki, hayattar çiçeklere nisbeti derecesinde olamaz!

Şu أَفَلَمْ يَنْظُرُوا 'dan, tâ كَذٰلِكَ الْخُرُوجُ 'a kadar güzelce meâli söylemek çok uzun gider. Hiç bakmazlar mı? (Kaf sûresi, 50/6) İşte ölmüş insanların mezarlarından çıkışları da böyle olacaktır. (Kaf sûresi, 50/11) Yalnız bir işaret edip geçeceğiz. Şöyle ki:

Sûrenin başında, küffâr, haşri inkâr ettiklerinden, Kur'ân onları haşrin kabulüne mecbur etmek için şöylece bast-ı mukaddemât eder, der: "Âyâ, üstünüzdeki semâya bakmıyor musunuz ki, Biz ne keyfiyette, ne kadar muntazam, muhteşem bir sûrette binâ etmişiz. Hem görmüyor musunuz ki, nasıl yıldızlarla, Ay ve Güneş ile tezyin etmişiz, hiçbir kusur ve noksaniyet bırakmamışız. Hem görmüyor musunuz ki, zemini size ne keyfiyette sermişiz,

ne kadar hikmetle tefriş etmişiz. O yerde dağları tespit etmişiz, denizin istilâsından muhâfaza etmişiz. Hem görmüyor musunuz, o yerde ne kadar güzel, rengârenk herbir cinsten çift hadrevâtı, nebâtâtı halk ettik, yerin her tarafını o güzellerle güzelleştirdik. Hem görmüyor musunuz, ne keyfiyette semâ cânibinden bereketli bir suyu gönderiyoruz. O su ile bağ ve bostanları, hubûbâtı, yüksek leziz meyveli hurma gibi ağaçları halk edip, ibâdıma rızkı onunla gönderiyorum, yetiştiriyorum. Hem görmüyor musunuz, o su ile ölmüş memleketi ihyâ ediyorum, binler dünyevî haşirleri icad ediyorum. Nasıl bu nebâtâtı kudretimle bu ölmüş memleketten çıkarıyorum; sizin haşirdeki hurûcunuz da böyledir. Kıyâmette arz ölüp, siz sağ olarak çıkacaksınız."

İşte şu âyetin ispat-ı haşirde gösterdiği cezâlet-i beyâniye-ki binden birisine ancak işaret edebildik.

Evet, herbiri birer hakikat-i sâbiteyi tasvir eden, gösteren Kur'ân'ın kelimâtı nerede; beşerin, fikri ve duygularının aynacıklarında, kelimâtıyla tersîm ettikleri mânâlar nerede?

Evet, envar-ı hidâyeti ilham eden ve şems ve kamerin Hâlık-ı Zülcelâlinin kelâmı olan Kur'ân'ın melâike-misâl zîhayat kelimâtı nerede; beşerin, hevesâtını uyandırmak için, sehhâr nefisleriyle, müzevver incelikleriyle ısırıcı kelimâtı nerede?

Evet, ısırıcı haşerât ve böceklerin mübârek melâike ve nurânî ruhânîlere nisbeti ne ise, beşerin kelimâtı Kur'ân'ın kelimâtına nisbeti odur.

Şualar

Üçüncü âyet

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

Hurma ve üzümden hem sarhoşluk veren içki, hem de güzel gıdalar elde edersiniz. Şüphesiz bunda aklını çalıştıran kimseler için alacak ibret vardır. (Nahl sûresi, 16/67)

Bu âyet nazar-ı dikkati hurma ve üzüme celbedip der ki: "Aklı bulunanlara, bu iki meyvede tevhid için büyük bir âyet, bir delil ve bir hüccet vardır."

Evet, bu iki meyve, hem gıda ve kut, hem fâkihe ve yemiş, hem çok lezzetli taamların menşeleri olmakla beraber, susuz bir kumda ve kuru bir toprakta duran bu ağaçlar, o derece bir mucize-i kudret ve bir harika-i hikmettir ve öyle bir helvalı şeker fabrikası ve ballı bir şurup makinesi ve o kadar hassas bir mizan ve mükemmel bir intizam ve hikmetli ve dikkatli bir san'attırlar ki, zerre kadar aklı bulunan bir adam, "Bunları böyle yapan, elbette bu kâinatı yaratan zât olabilir." demeye mecburdur.

Çünkü, meselâ bu gözümüz önünde bir parmak kadar asmanın üzüm çubuğunda yirmi salkım var. Ve her salkımda, şekerli şurup tulumbacıklarından yüzer tane var. Ve her tanenin yüzüne incecik ve güzel ve lâtif ve renkli bir mahfazayı giydirmek; ve nazik ve yumuşak kalbinde, kuvve-i hafızası ve programı ve tarihçe-i hayatı hükmünde olan sert kabuklu, ceviz içli çekirdekleri koymak; ve karnında cennet helvası gibi bir tatlıyı ve âb-ı kevser gibi bir balı yapmak; ve bütün zemin yüzünde, hadsiz emsalinde aynı dikkat, aynı hikmet, aynı harika-i san'atı, aynı zamanda, aynı tarzda yaratmak, elbette bedahetle gösterir ki, bu işi yapan bütün kâinatın Hâlıkıdır. Ve nihayetsiz bir kudreti ve hadsiz bir hikmeti iktiza eden şu fiil, ancak Onun fiilidir.

Evet, bu çok hassas mizana ve çok maharetli san'ata ve çok hikmetli intizama, kör ve serseri ve intizamsız ve şuursuz ve hedefsiz ve istilâcı ve karıştırıcı olan kuvvetler ve tabiatlar ve sebepler karışamazlar, ellerini uzatamazlar. Yalnız, mef'uliyette ve kabulde ve perdedarlıkta, emr-i Rabbânî ile istihdam olunuyorlar.

İşte, bu üç âyetin işaret ettikleri üç hakikatin tevhide delâlet eden üç nüktesi gibi, hadsiz ef'âl-i Rabbâniyenin hadsiz cilveleri ve tasarrufları, ittifakla, birtek vâhid-i ehad bir Zât-ı Zülcelâlin vahdetine şehadet ederler.

Şualar

Bu son basamağın uzun bir beyanla mealini söylemek isterdim. Fakat, maatteessüf keyfîtahakküm ve tazyiklerden gelen şiddetli sıkıntılar ve tesemmümden gelen zaafiyet ve elim hastalıklar mani olmasından, mealine yalnız pek kısa bir işaretle iktifaya mecbur oldum.

Yani, nasıl ki, faraza kabil-i inkısam olmayan ve ilm-i kelam ve felsefedede cevher-i ferd namını alan bir zerrede, ondan daha küçücük olan madde-i esiriye zerreleriyle bir Kur'an-ı Azimüşşan yazılsa ve semavat sahifelerinde dahi yıldızlar ve güneşlerle diğer bir Kur'an-ı Kebir yazılsa, ikisi muvazene edilse, elbette cevher-i ferd zerresinden yazılan hurdebini Kur'an, gökler yüzlerini yaldızlayan Kur'an-ı Azim ve Kebirden acaipçe ve sanatın icazında geri değil, belki bir cihette ileri olduğu gibi; aynen öyle de, Halık-ı Kainatın kudretine nisbeten masnuiyetindeki garabet ve cezalet noktasında zühre çiçeği, zühre yıldızından geri değil ve karınca, filden aşağı olmaz ve mikrop, gergedandan hilkatçe daha acib ve arı sineği, hurma ağacından fıtrat-ı acibesiyle daha ileridir. Demek bir arıyı yaratan, bütün hayvanları yaratabilir. Bir nefsi dirilten, haşirde bütün insanları ihya edip haşir meydanına toplayabilir ve toplayacak. Hiçbir şey ona ağır gelmez ki, gözümüz önünde gayet çabuk ve kolaylıkla her baharda haşrin yüz bin numunelerini yaratıyor.

Mesnevî

İ'lem eyyühe'l-aziz! (Ey aziz kardeşim, bil ki) Hanzalenin çekirdeğinde hanzale ağacı mündemiç ve dahil olduğu gibi, Cehennemin de küfür ve dalâlet tohumunda müstetir bulunduğunu, şuhudî bir yakînle müşahede ettim. Ve keza, nasıl ki hurmanın çekirdeği hurma ağacına hamiledir; aynen öyle de,

iman habbesinde de Cennetin mevcut olduğunu hads-i kat'î ile gördüm. Çünkü, o çekirdeklerin ağaçlara tahavvül ve inkılâpları garip olmadığı gibi, küfür ve dalâlet mânâsı da tâzip edici bir Cehennemi, imân ve hidâyet de bir Cenneti intaç edeceğinde istib'ad yoktur.

Mesnevî

İ'lem eyyühe'l-aziz! Senin iktidarın kısa, bekan az, hayatın mahdut, ömrünün günleri madud ve herşeyin fanidir. Öyleyse, şu kısa, fani ömrünü fani şeylere sarf etme ki, fani olmasın. Baki şeylere sarf et ki, baki kalsın.

Evet, yaşadığın ömürden dünyada göreceğin istifade ancak yüz sene olur. Bu yüz sene ömrünü yüz tane hurma çekirdeği farz edelim. Bu çekirdekler iska edilip muhafaza edilirse, ila-maşaallah semere verecek yüz tane ağaç olur. Aksi takdirde, ateşe atıp yakmaktan başka bir istifadeyi temin etmez. Kezalik, senin o yüz senelik ömrün de, Kur'an suyuyla iska ve ahirete sarf edilirse, alem-i bekada ilelebed semerelerinden istifade edeceksin. Binaenaleyh, semeredar yüz tane hurma ağacını terk ve yüz tane çekirdeklerine kanaatla aldanırsa, o adam, hutameye (Cehenneme) hatab olmaya layıktır.

Mesnevî

İ'lem eyyühe'l-aziz! Bir katre su, bir deniz suyuyla müttehiddir. Çünkü ikisi de sudur. Nehir suyuyla da müttehiddir. Çünkü, ikisinin de menşeleri semadır.

Ve keza, bir küçük balık, balina balığıyla müttehiddir. Çünkü ünvanları birdir.

Kezalik, esma-i İlahiyeden bir hücreye veya bir mikroba tecelli eden bir isim, kainatı ihata eden isimle müttehiddir. Çünkü müsemmaları birdir. Mesela: Bütün kainata taalluk ve tecelli

eden Alim ismiyle bir zerreye taallük eden Halık ismi, müsemmada müttehiddirler. Hurma ağacına taallük eden Musavvir ismiyle de, semeresine taallük ve tecelli eden Münşi ismi, müsemmada müttehiddirler. Zaten en büyük şeye tecelli eden isimle en küçük birşeye de tecelli etmemesi muhaldir.

Sikke-i Tasdiki Ğaybî

Hem Risale-i Nur eczasından İktisat Risalesi'nin telifine çok yakın bir zamanda, Üstadımın maişetindeki iktisadı ifrat derecesine girmişti. Ben ve Hüsrev ve daha diğer arkadaşlarımız bütün biliyoruz ki, Üstadımızın hasta olmadığı halde bütün Ramazan'da yediği gıdayı hesap ettik; bir tek fırıncala ekmeği, yarım okka kese yoğurdu, yüz elli dirhem pirinç idi. Biz tahmin ettik ki, yirmi dört saatte üç hurma tanesi kadar gıda ile külfetsiz idare etti.

Sikke-i Tasdiki Ğaybî

İkinci Cihet: İman, yalnız icmali ve taklidi bir tasdike münhasır değil; bir çekirdekten, ta büyük hurma ağacına kadar ve eldeki aynada görünen misali güneşten ta deniz yüzündeki aksine, ta güneşe kadar mertebeleri ve inkişafları olduğu gibi; imanın o derece kesretli hakikatleri var ki, bin bir esma-i İlahiye ve sair erkan-ı imaniyenin kainat hakikatleriyle alakadar çok hakikatleri var ki, "Bütün ilimlerin ve marifetlerin ve kemalat-ı insaniyenin en büyüğü imandır ve iman-ı tahkikiden gelen tafsilli ve bürhanlı marifet-i kudsiyedir." diye ehl-i hakikat ittifak etmişler.

Evet, iman-ı taklidi, çabuk şüphelere mağlup olur. Ondan çok kuvvetli ve çok geniş olan iman-ı tahkikide pek çok meratip var. O meratiplerden ilmelyakin mertebesi, çok bürhanlarının kuvvetleriyle binler şüphelere karşı dayanır. Halbuki taklidi iman bir şüpheye karşı bazan mağlup olur.

Hem iman-ı tahkikinin bir mertebesi de aynelyakin derecesidir ki, pek çok mertebeleri var. Belki esma-i İlahiye adedince tezahür dereceleri var. Bütün kâinatı bir Kur'ân gibi okuyabilecek derecesine gelir.

Asr-ı Saadette bir kıssa

Altıncı Misal: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın hem duası, hem temasından zuhur eden pek çok harikalarından, katiyet kesb etmiş birkaç hadiseyi zikredeceğiz.

İkincisi: Selmân-ı Farisî, evvelce Yahudilerin abdiymiş. Onun seyyidleri, onu âzâd etmek için çok şeyler istediler. "Üç yüz hurma fidanını dikip meyve verdikten sonra, kırk kıyye altın vermekle âzâd edilirsin." dediler. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma geldi, beyan-ı hal etti. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, kendi eliyle, Medine civarında üç yüz fidanı dikti. Yalnız bir tanesini başkası dikti. O sene zarfında, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın diktiği bütün fidanlar meyve verdi. Yalnız birtek başkası dikmişti; o tek meyve vermedi. Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm onu çıkardı, yeniden dikti. O da meyve verdi. (Ahmed İbni Hanbel, Müsned 5/354, 443; Beyhakî, es-Sünenü'l-kübrâ 10/321, 322; İbni Sa'd, et-Tabakâtü'l-kübrâ 1/185; İbni Abdilberr, İstîâb 2/634-635; Hâkim, Müstedrek 2/20)

Hem tavuk yumurtası kadar bir altını, ağzının tükürüğünü ona sürdü, dua etti, Selmân'a verdi. Dedi: "Git, Yahudilere ver." Selmân-ı Farisî gidip o altından kırk kıyyeyi onlara verdi. O tavuk yumurtası kadar olan altın, eskisi gibi bâki kaldı.

İşte şu vakıa, Hazret-i Selmân-ı Pâkin sergüzeşte-i hayatının en mühim bir hadise-i mucizekârânesidir; muteber ve mevsuk imamlar haber vermişler. (İbni Hanbel, Müsned 5/443; Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr 6/230; Bezzâr, Müsned 6/467-468; İbni Hişâm, es-Sîratü'n-nebeviyye 2/47-48)

Ağlayan hurma ağacı gövdesi

Asrı saadette Efendimiz mescidinde hutbeleri orada bulunan belli bir hurma ağacı gövdesine dayanarak verirdi. Cemaat kalabalıklaşınca yani Müslümanların adedi artınca marangozlar Efendimize cemaati komple görebileceği cemaatin de onu görebileceği bir minber yapmayı düşündüler ve yaptılar. Bir müddet sonra bu hurma ağacı gövdesi aynen ızdıraplı bir deve yavrusunun çıkardığı ses gibi ses çıkarmaya başladı. Bu sesi sahabelerden bir çoğu duyuyordu. Efendimiz bir defasında minberden inerek elini onun üzerine koydu. Ve onunla konuştu. Ona neden ağladığını sordu. O da kendisinden ayrıldığı için ağladığını söyledi. Bu olayı Üstad Bediuzzaman Saîd Nursî Mektûbâtında şöyle nakleder.

"Evet, Mescid-i Şerifte, hurma ağacından olan kuru direk, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hutbe okurken ona dayanıyordu. Sonra minber-i şerif yapıldığı vakit, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm minbere çıkıp hutbeye başladı. Okurken, direk deve gibi enin edip ağladı; bütün cemaat işitti. Tâ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm yanına geldi, elini üstüne koydu, onunla konuştu, teselli verdi, sonra durdu. (Tirmizî, Cum'a 10, Menâkıb 6; İbni Mâce, İkâme 199; Dârimî, Mukaddime 6, Salât 202; Ahmed İbni Hanbel, Müsned 1/266) Şu mucize-i Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm, pek çok tariklerle, tevatür derecesinde nakledilmiştir. (Bkz.: Kadı Iyâz, Şifâ 1/303)

Evet, حَنِينُ الْجِذْعِ mucizesi çok münteşir ve meşhur ve hakikî mütevatirdir. Sahabelerin bir cemaat-i âlisinden on beş tarikle gelip, (Bkz.: Kadı Iyâz, Şifâ 1/303) Tâbiînin yüzer imamları o mucizeyi, o tariklerle, arkadaki asırlara haber vermişler. Sahabenin o cemaatinden ulema-i Sahabe namdarları ve rivayet-i hadisin reislerinden (Hazret-i Enes ibni Mâlik hâdim-i Nebevî; Tirmizî, Cum'a 10, Menâkıb 6; İbni Mâce, İkâmet 199; Dârimî, Mukaddime 6, Salât 202; Ahmed İbni Hanbel,

Müsned 1/266, Hazret-i Câbir bin Abdullahi'l-Ensârî (hâdim-i Nebevî), İbni Mâce, İkâmet 199; Dârimî, Mukaddime 6, Salât 202; Ahmed İbni Hanbel, Müsned 3/306; Taberânî, el-Mu-'cemü'l-evsat 1/187. Hazret-i Abdullah ibni Ömer, Buharî, Menâkıb 25, Cum'a 26; Tirmizî, Cum'a 10; İbni Hibbân, Sahîh 14/435. Hazret-i Abdullah bin Abbas, Dârimî, Mukaddime 6, Salât 202; İbni Ebî Şeybe, Musannef 6/319; İbni Hibbân, Sahîh 14/436-437. Hazret-i Sehl bin Sa'd, Dârimî, Mukaddime 6, Salât 202; Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr 16/194; İbni Ebî Şeybe, Musannef 6/319; İbni Sa'd, et-Tabakâtü'l-kübrâ 1/250-251. Hazret-i Ebu Saidi'l-Hudrî, Dârimî, Mukaddime 6; İbni Ebî Şeybe, Musannef 6/319. Hazret-i Übey ibni'l-Kâ'b, bni Mâce, İkâme 199; Dârimî, Mukaddime 6; Ahmed İbni Hanbel, Müsned 5/137-138; Şâfiî, Müsned s. 65; İbni Sa'd, et-Tabakâtü'l-kübrâ 1/251. Hazret-i Büreyde, Dârimî, Mukaddime 6. Hazret-i Ümmü'l-mü'minîn Ümmü Seleme Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr 23/255) gibi meşâhir-i ulema-i Sahabe ve rivayet-i hadisin rüesaları gibi, herbiri bir tarikin başında, aynı mucizeyi ümmete haber vermişler. Başta Buharî, Müslim, kütüb-ü sahiha, arkalarındaki asırlara o mütevatir mucize-i kübrâyı tarikleriyle haber vermişler.

İşte, Hazret-i Câbir tarikinde der ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm hutbe okurken, Mescid-i Şerifte جِذْعُ النَّخْلِ denilen kuru direğe dayanıp okurdu. Minber-i şerif yapıldıktan sonra, minbere geçtiği vakit, direk tahammül edemeyerek, hamile deve gibi ses verip inleyerek ağladı. (İbni Mâce, İkâmet 199; Dârimî, Mukaddime 6, Salât 202; Ahmed İbni Hanbel, Müsned 3/306; Taberânî, el-Mu'cemü'l-evsat 1/187) Hazret-i Enes, tarikinde der ki: Camus gibi ağladı, mescidi lerzeye getirdi. (Dârimî, Mukaddime 6) Sehl ibni Sa'd, tarikinde der: Hem onun ağlaması üzerine, halklarda ağlamak çoğaldı. (İbni Sa'd, et-Tabakâtü'l-kübrâ 1/250-251) Hazret-i Übeyy ibni'l-Kâ'b, tarikinde diyor: Hem öyle ağladı ki, inşikak etti. (İbni Mâce, ikâme 199; Dârimî, Mukaddime 6; Ahmed İbni Hanbel, Müsned 5/137-138; Şâfiî, Müsned s. 65; İbni Sa'd, et-Tabakâtü'l-kübrâ 1/251)

Diğer bir tarikte, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti: اِنَّ هٰذَا بَكٰى لِمَا فَقَدَ مِنَ الذِّكْرِ Yani, "Onun mevkiinde okunan zikir ve hutbedeki zikr-i İlâhînin iftirakındandır ağlaması." (Ahmed İbni Hanbel, Müsned 3/300; İbni Ebî Şeybe, Musannef 6/319)

Diğer bir tarikte, ferman etmiş:

لَوْ لَمْ اَلْتَزِمْهُ لَمْ يَزَلْ هٰكَذَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ تَحَزُّناً عَلَى رَسُولِ اللّٰهِ

Yani, "Ben onu kucaklayıp teselli vermeseydim, Resulullahın iftirakından kıyamete kadar böyle ağlaması devam edecekti." (Kadı Iyâz, Şifâ 1/228; İbni Seyyidi'n-Nâs, Uyûnü'l-eser 1/375; Halebî, es-Sîratü'l-Halebiyye 2/366. Ayrıca bkz.: İbni Mâce, İkâmet 199; Dârimî, Mukaddime 6, Salât 202; Ahmed İbni Hanbel, Müsned 3/306; İbni Ebî Şeybe, Musannef 6/319)

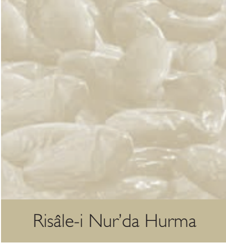
Hazret-i Büreyde, tarikinde der ki: Ciz' ağladıktan sonra, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm elini üstüne koyup ferman etti: (Kadı Iyâz, Şifâ 1/304; İbni Seyyidi'n-Nâs, Uyûnü'l-eser 1/377; Halebî, es-Sîratü'l-Halebiyye 2/367. Yakın ifadeler için bkz.: Dârimî, Mukaddime 6)

اِنْ شِئْتَ أَرُدُّكَ إِلَى الْحَائِطِ الَّذِي كُنْتَ فِيهِ تَنْبُتُ لَكَ عُرُوقُكَ وَيَكْمُلُ خَلْقُكَ وَيُجَدَّدُ خُوصُكَ وَثَمَرُكَ وَإِنْ شِئْتَ أَغْرِسُكَ فِي الْجَنَّةِ يَاْكُلُ أَوْلِيَاءُ اللّٰهِ مِنْ ثَمَرِكَ

Sonra o ciz'i dinledi, ne söylüyor.
Ciz' söyledi; arkadaki adamlar da işitti:

اِغْرِسْنِي فِي الْجَنَّةِ يَاْكُلْ مِنِّي أَوْلِيَاءُ اللّٰهِ فِي مَكَانٍ لاَ يَبْلَى

"Arzu edersen seni tekrar bahçeye dikeyim; köklerin gelişsin, ilk yaratıldığın gibi ağaç olasın, yeniden yaprakların ve meyvelerin çıksın. Veya istersen seni cennette dikeyim de Allah dostları senin meyvenden yesinler." Yani, "Cennette beni dik ki, benim meyvelerimden, Cenâb-ı Hakkın sevgili kulları yesin. Hem bir mekân ki, orada beka bulup, çürümek yoktur." Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etti: "Ben de arzu ettiğin gibi yaptım." قَدْ فَعَلْتُ Sonra ferman etti:

"Geçici, fâni hayatı bırakıp; kalıcı, dâimî hayatı tercih etti." اِخْتَارَ دَارَ الْبَقَاءِ عَلَى دَارِ الْفَنَاءِ İm-i kelâmın büyük imamlarından meşhur Ebu İshak-ı İsferânî naklediyor ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm direğin yanına gitmedi. Belki direk onun emriyle onun yanına geldi. Sonra emretti, yerine döndü. (Kadı Iyâz, Şifâ 1/304)

Hazret-i Übey ibni Kâ'b der ki: Şu hadise-i harikadan sonra Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm emretti ki, "Direk minberin altına konulsun." Minberin altına konuldu-tâ Mescid-i Şerifin tamiri için hedmedilinceye kadar. O vakit Hazret-i Übeyy ibni Kâ'b yanına aldı; çürüyünceye kadar muhafaza edildi. (İbni Mâce, İkâme 199; Dârimî, Mukaddime 6; Ahmed İbni Hanbel, Müsned 5/137-138; Şâfiî, Müsned s. 65; İbni Sa'd, et-Tabakâtü'l-kübrâ 1/251)

Meşhur Hasan-ı Basrî, şu hadise-i mucizeyi şakirtlerine ders verdiği vakit ağlardı ve derdi ki: "Ağaç, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma meyil ve iştiyak gösteriyor. Sizler daha ziyade iştiyaka, meyle müstahaksınız." (İbni Hibbân, Sahîh 14/437; Ebû Ya'lâ, Müsned 5/142; İbnü'l-Ca'd, Müsned s. 466)

Biz de deriz ki: Evet, hem ona iştiyak ve meyil ve muhabbet, onun sünnet-i seniyyesine ve şeriat-ı garrâsına ittibâ iledir."

HURMA VE İNSAN

Hurma ve insan arasındaki benzerlik

Hurma ağacı ile insan arasında sıkı bir benzerlik bağı vardır. Zaten o aynı çamurdan yaratılmıştır. Dolayısıyla benzerlik veya akrabalık Adem aleyhisselâm daha çamurken başlamıştı. Bu benzerlikleri şöyle sıralayabiliriz.

- İnsan da hurma da dik ve geniş bir gövdeye sahiptirler.
- İkisinde de erkeklik ve dişilik vardır.
- İkisi de ancak döllenme ile çoğalır ve meyve verir.
- Erkeklik poleni kokusuyla insanın meni kokusu aynıdır.
- İkisinin de kafaları kesildiğinde ölürler.
- İkisinin de kalbi kuvvetli bir darbeye maruz kalırsa ölürler.
- İnsanın cismindeki kıllar ve saçlar gibi hurma ağacında da lifler vardır.
- İnsanın şiddetle suya ihtiyacı olduğu gibi onunda çok bol suya ihtiyacı vardır.
- Ömrü ortalama insan ömrü kadardır.
- Yavrulaması insanın ortalama yavru adedine denktir.
- Gençlik ve ihtiyarlık yaşları da insanın yaşlarına benzer.

Hurmanın faydaları

- Yüksek miktarda meyve şekeri ihtiva etmesinden do layı enerji verir.
- Süt ile beraber yenirse yaşlılara güç verir.
- Rahim kaslarının rahat çalışmasını sağlayarak kolay doğum olmasını sağlar.
- Doğumdan mütevellit hastalıklara iyi gelir. Anne sütünü çoğaltır.
- A vitamini ihtiva eder. Bu da gece körlüğünü engeller veya varsa iyileştirir.
- Stres ve sinir bozukluğunu giderir. Sinirleri sakinleştirir.
- Hurmada B1 vitamini bulunmasından kaslara güç verir. Kas sağlamlığını artırır.
- B2 vitamini ihtiva etmesinden dolayı karaciğer ve safra hastalıklarının iyileşmesine faydası vardır. Sarılık hastalığının iyileşmesine yardım eder.
- Sinir hücrelerini besler. İçinde Fosfor bulunmasından dolayı cinsi gücü artırır.
- İştahı açar.
- Kansızlığın ilacı ve bağırsak tembelliğinin düşmanıdır.
- Kan yapar, kanamaları durdurur, beden ve zihin yorgunluğunu giderir, kansere karşı koruyucudur.
- Vücudu toksinlerden temizler zehirlere karşı vücudu korur.
- İçinde yüksek oranda demir bulunmasından dolayı vereme ve kemik zayıflığına karşı bünyeyi korur.
- Yüz ve göz felcine, göz hastalıklarına, soğuktan meydana gelen mafsal ağrılarına, kemik hastalıklarına iyi gelir.

- Cerahatleri iyi eder. Lapa yapılıp yakı gibi cerahatler üzerine uygulanır.
- Cilt lekelerini geçirir. Kirpikleri çoğaltır. Kaynamış suyu ile saçlar yıkanırsa saç koyulaştırır.
- Afrodizyaktır, bademle yenirse diş etlerini onarır.
- Taze hurmadan yapılan şurup karın ağrılarına ve mide kramplarına iyi gelir.
- Öksürüğü kurutur, balgamı söktürür, boğaz ağrısı ve bronşite iyi gelir,
- Sırttaki ağrıları giderir.
- Aç karnına yenilmeye devam edildiğinde kurtları zayıflatır, azaltır veya öldürür.
- Hurma, ciğeri güçlendirir, tabiatı yumuşatır. Özellikle de çam tohumu ile birlikte alınırsa şehveti arttırır. Boğazın haşinliğini giderir.

Hurmanın tarihi

Hurmanın ilk yetiştirilmesi hakkındaki rivayetler tahminlerden öteye gitmemektedir. Bilinen gerçek şu ki o, insanlık tarihi kadar eskidir. Bazı kaynaklar hurmanın sekiz bin sene önce Hint Yarımadası'nın batısında yetiştirildiğini söylemektedir.

Aynı zamanda eski Mısır'da da hurma olduğu araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır. Eski Mısır'da evlerin tavanlarını hurma dalları ile süsledikleri ortaya çıkmıştır.

Firavunlar dönemi figürlerinde hurma temalarının bulunduğu görülmüştür. Yine firavun reçetelerinde tedavide hurmanın kullanıldığı tesbit edilmiştir.

Eski zaman Yahudi paralarının da üzerinde hurma resimleri görülmüştür.

Hz. İsa a.s.'ın doğumundan önce hurmanın varlığından Kur'an-ı Kerim bahsetmektedir. Bazı kaynaklarda Rabbimizin Meryem suresinde Meryem validemize hurma ağacını sallamasını ve taze hurma yemesini tavsiye etmesinden yola çıkarak doğum öncesi tüm gıdasının hurma olduğuna hükmetmektedirler.

Tarih araştırmacıları Irak'ta da çok eski tarihlerde hurmanın yetiştirildiğini görmüşlerdir. Babil ehlinin (Keldaniler ve Aşuriler) hurmayı çok kullandıkları yine tarihi kaynaklarda sıkça bahsedilmektedir. Bu uygarlıklar tarih öncesi Irak'ta yaşamışlardır.

Tarih Kitapları İspanya ve Portekiz'de tarih öncesinde hurmanın ekilip dikildiğinden bahsetmektedir. Abdurrahman El- Dahil İspanya'ya hurma fidelerini getirip sarayının önüne diktirmiştir.

Hurma ve meryem anamız

Seleme bin Kays'dan rivayet ediliyor. Efendimiz buyurdular: "Kadınlarınıza nifasta iken hurma yedirin. Nifasta hurma yiyen kadının çocuğu halim olur. Zira Meryem İsa'yı doğurduğunda yiyeceği hurma idi. Eğer (onun için) hurmadan daha hayırlı bir şey olsaydı Allah celle celâluhü. onu yemesini emrederdi."

Kur'an-ı Kerim bu konuda şöyle haber veriyor:

Doğum sancısı onu bir hurma ağacına (dayanmaya) sevketti. "Keşke, dedi, bundan önce ölseydim de unutulup gitseydim!" (Meryem / 23)

"Hurma dalını kendine doğru silkele ki, üzerine taze, olgun hurma dökülsün." (Meryem / 25)

Doğum yapan kadınlara enerji vermesi, kabızlığı önlemesi ve süt bezlerini harekete geçirmesi için hurma çok önem arzeder.

Doğum yapan kadınlara enerji vermesi, kabızlığı önlemesi ve süt bezlerini harekete geçirmesi için hurma çok önem arzeder.

Hurmanın hamilelikteki önemi

Doktorlar hurmanın hamilelikte çok önem taşıdığını vurguluyorlar. Zaten Allahu zülcelâl de mucizevi olarak yarattığı İsa'nın annesi Hz. Meryem'e hurma yemesini emir buyuruyor. Buradan da anlıyoruz ki insanı yaratan, ondan yeni bir insan yaratırken yenmesi gerekeni öğretiyor ve hurma yenmesini emrediyor. Şimdi, ilim dünyasının, hurmanın hamilelikte ki faydalarını tesbit edebildiği kadarıyla zikredelim.

- Hurmada magnezyum, potasyum gibi sinir sistemini rahatlatan ve yorgunluğu gideren aynı zamanda doğumdan sonra kasları dinlendiren elementler vardır.
- Hurmada stresi giderici acı ve sancıyı hafifletici uyku ve rahatlamayı temin edici maddeler vardır.
- Hurmada bol miktarda kalsiyum vardır. Bu da doğum sonrası kanamayı durdurmaya yarayan önemli bir maddedir.

- Hurmada bulunan vitaminler doğum esnasında kaybolan enerjiyi yeniden toparlamada önemli rol oynar.
- Yine hurmada doğum sonrası sütün bol gelmesi için potasyum gibi bazı kimyevî maddeler vardır.

Hurma ağacının erkeği ve dişisi

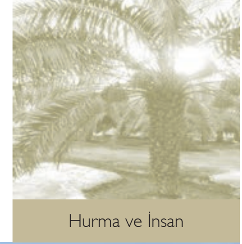
Hurma ağacı erkeksiz meyve vermez. İnsan eliyle alınan erkeğin poleni (erkeklik unsuru) dişinin hazır hale gelen muayyen yerine yerleştirilmek suretiyle döllenme sağlanır. Eğer bu bir sene yapılmazsa o sene o ağaç meyve vermez. Erkek hurma ağacına fahl (Male palm) denir. Dişisine ise ünsâ (Female palm) denir. Her birisinin kendi cinsine ait özellikleri vardır. Her bölümde bu özellikler farklık gösterir. Şimdi bunları karşılaştırmalı olarak görelim. eldeki

Dişi	Erkek
Kafa küçük	Kafa büyük
Yapraklar daha ince, yumuşak ve düzgün dikenler daha az keskin	Yapraklar kalın ve sert dikenleri daha keskin
Dallar daha dar ve uzun	Dallar daha geniş ve kısa
Gövde daha ince ve narin, dibi de daha ince	Gövde daha kalın, dibi de daha kalın

Hurma ağacının kısımları

Kökler: ağacın toprağın altında kalan kısmıdır. Ağacın sabit olarak ayakta kalabilmesini sağlamakla beraber ağacın topraktan suyu emmesini devam edebilir sağlar. Kökler, ağaç yukarı doğru sündükçe onlar da aşağı doğru uzarlar. Bu uzama yerin durumuna göre önce 1-1,5 m daha sonra 8 metreye kadar.

Gövde: Hurma ağacı gövdesi geniş ve dik bir yapıya sahiptir. Bundan dolayı yukarı doğru dik olarak çıkar. Boyu 10 m yi bulur. Nadiren olağanüstü uzar ve 35 m'yi bulur. Gövde silindirimsi bir yapıya sahiptir. Çapı normalde 40-50 cm civarındadır.

Bu bazen 90 cm yi de bulabilir.

Hurmanın gelişimi sadece tepesindeki "gummar" denilen yerden olur. Gummar ağacın en tepesinde sarımtırak ince lifler arasında dış tesirlerden korunmak için gizlenmiş, ukdeyi hayatiye diyebileceğimiz bir parçadır. Eğer bu parçaya zarar gelirse hurmacı ağacı ölür. Bundan olayı yüce yaratıcı onu yumuşak liflerle donatmış ve ağacın en üstüne yerleştirmiştir. Yapraklar onun etrafından çıkarlar.

Hurmanın gelişimi sadece tepesindeki "gummar" denilen yerden olur. Gummar ağacın en tepesinde sarımtırak ince lifler arasında dış tesirlerden korunmak için gizlenmiş, ukdeyi hayatiye diyebileceğimiz bir parçadır. Eğer bu parçaya zarar gelirse hurmacı ağacı ölür.

Gelişmesi: Senede ortalama 30 ila 90 cm arasında değişir.

Hurma ağacının yaşı uzunluğundan tespit edilir, genişliği ile alakası yoktur. Her sene yukarıdan yeni yapraklar çıktıkça aşağıdan eski yapraklar kesilir. Böylece yukarıya doğru uzama devam eder. Kesilen yaprakların gövdede izi ve yeri bellidir. Buradan ağacın yaşının kaç olduğu tesbit edilebilir.

Yapraklar: Kılcal liflerden oluşan uzunca bir yapıya sahip diğer ağaçlarınkinden farklı bir yapıdadırlar. Hurma ağacı yaprakları lifli bir yapıda olduğundan çok sağlam ve dayanıklıdırlar. Uzunluğu 2,70 m'den 6 m'ye kadar olabilir. Ortalama 4 metredir. Yapraklar sadece gummarın etrafından çıkarlar. Tedrici olarak ortaya çıkarlar. Bir defada 3-5 tane çıkar, onlar tamamlandıktan sonra

düzenli ve helezonik bir şekilde ağacın tepesinde belirirler.

Yaprakların ömrü 3-7 senedir. Bu, yaprağın canlı kalabildiği süredir. Bu süreden sonra yavaş yavaş sararmaya başlar. Yeşil rengini kaybeder. Kesilmezse ağacın üzerinde kalır kendiliğinden düşmez. Bir ağaçta yaklaşık 30-150 canlı yaprak olur.

Hurma ağacının yapraklarından değişik şekillerde istifade edilir.

Doğum yapan kadınlara enerji vermesi, kabızlığı önlemesi ve süt bezlerini harekete geçirmesi için hurma çok önem arzeder.

Yapraklardan neler yapılır

Sıkça örülerek içinde kuru yiyecekler muhafaza edilecek kaplar yapılır. Bu kaba haşarat ve zehirli hayvanlar, yaklaşamaz. Özellikle kertenkeleler.

Bu gün büyük balyaların bağlanmasında kullanılan plastik bağlar yerine kullanılabilir.

- Hasır şapkalar yapılır.
- Bina yapımında,
- Hediyelik eşya yapımında,
- Hasır sofralar kilimler ve kovalar yelpazeler vs. yapımında,
- Sandalye, sedir yapımında kullanılır.
- Köylerde evlerin çatısının örtülmesinde veya çardakların tavanının veya etrafının kapatılmasında,
- Muhtelif kağıt türleri yapımında,
- Yapay ipek üretiminde,
- Film şeritleri yapımında,
- Patlayıcı maddeler yapımında kullanılmaktadır.

Lifler: Lifler gövdede, yaprakların kökünde ve en tepede filizlerin yetiştiği hayat noktasının etrafında bulunur.

Liflerin yapısı sert ve elastikidir. Zannedildiği gibi yumuşak değildir. Kuvvetli bir yapıya sahiptir. Lifler, hurma ağacı gövdesini soğuk ve sıcaktan ve ani hava değişimlerinden korur.

Hurma liflerinden ip, çay süzgeci (Araplar kahve süzgeci olarak ta kullanırlar) yapılır. Aynı zamanda kendisi de kaynatılarak içilir. Bunun sinirsel rahatsızlıklara fayda verdiği söylenmektedir.

Abdullah İbni Ömer radıyallahu anhümâ anlatıyor: "Mescid, Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm zamanında kerpiçten yapılmıştı. (Buradaki mescidden kasıt "Mescid-i Nebevî" dir.) Tavanı hurma dallarıyla örtülmüştü. Direklerini hurma kütükleri teşkil ediyordu. Hz. Ebu Bekr radıyallahu anh buna (gerek tezyin ve gerekse tevsi yönüyle) hiç bir ilâve getirmedi. Hz. Ömer radıyallahu anh, (enini boyunu) artırarak mescidi, Resûlullah devrindeki tarz üzere (kerpiç ve hurma dallarıyla) yeniden inşa etti.

Döllenme (Telkîh)

Hurma ağacının döllenmesi diğer ağaçlardan farklı olarak insan eliyle yapılır. Her ne kadar rüzgar ve böcekler vasıtası ile de olduğu söylense de bu yollarla olan döllenme sağlıklı bir netice vermemektedir ve bazen de hiçbir şey ifade etmemektedir. En sağlam döllenme yolu insan eliyle yapılanıdır. Muayyen bir zamanda erkek hurma ağacının ürettiği polenler alınarak dişi hurma ağacının tepesinde belli zamanlarda açılan muayyen yarığa konur ve sarılır. Bu polenleri taşıyan küçük çubuklar belli adetle -7-8 tane- alınır ve dişinin adeta dişilik organı diyebileceğimiz yerine yerleştirilerek sarılır. Bu adet önemlidir, zira fazla konduğunda hurma ağacına zarar verebilir. Az konduğunda ise istenen netice alınmaz. Yani meyve vermez veya çok az verir.

Döllenme kış aylarına tekabül eder. Erkek polenlerini yetiştirirken dişi de bir taraftan kendini bu polenleri kabul edebilecek hale gelir. Erkekten yaş olarak alınan bu polenler bir yerde kurutulur. Bu arada dişinin bahsi geçen döllenme noktası yarılmaya başlar adeta dişi "Beni buradan

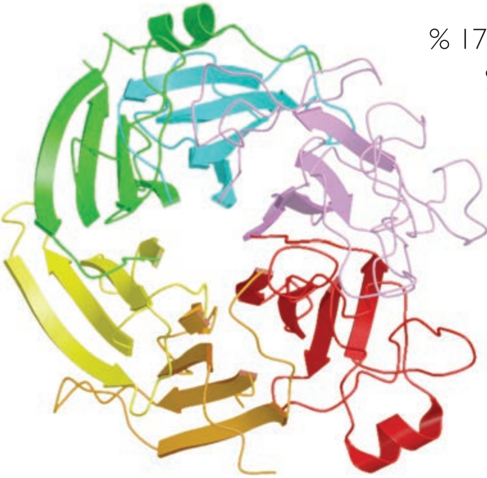
Hurma ağacının döllenmesi diğer ağaçlardan farklı olarak insan eliyle yapılır. Her ne kadar rüzgar ve böcekler vasıtası ile de olduğu söylense de bu yollarla olan döllenme sağlıklı bir netice vermemektedir ve bazen de hiçbir şey ifade etmemektedir.

dölleyebilirsiniz.'' demektedir. Artık bahçe sahibi vaktin geldiğini anlar ve kurutulmuş erkek polenlerini alarak yukarıda bahsettiğimiz şekilde döllemeyi yapar.

Erkek hurma ağacının polenlerine Arapça tal' denir.

Tal', un gibi toz halindedir. Ağır bir tadı vardır. Kokusu tıpkı insan menisi kokusudur. İnsana benzerlik konusunda zikredilebilecek en bariz özellik de budur.

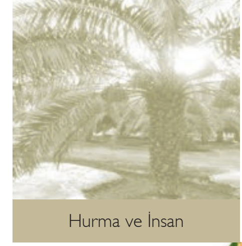
Tal''ın muhteviyatı

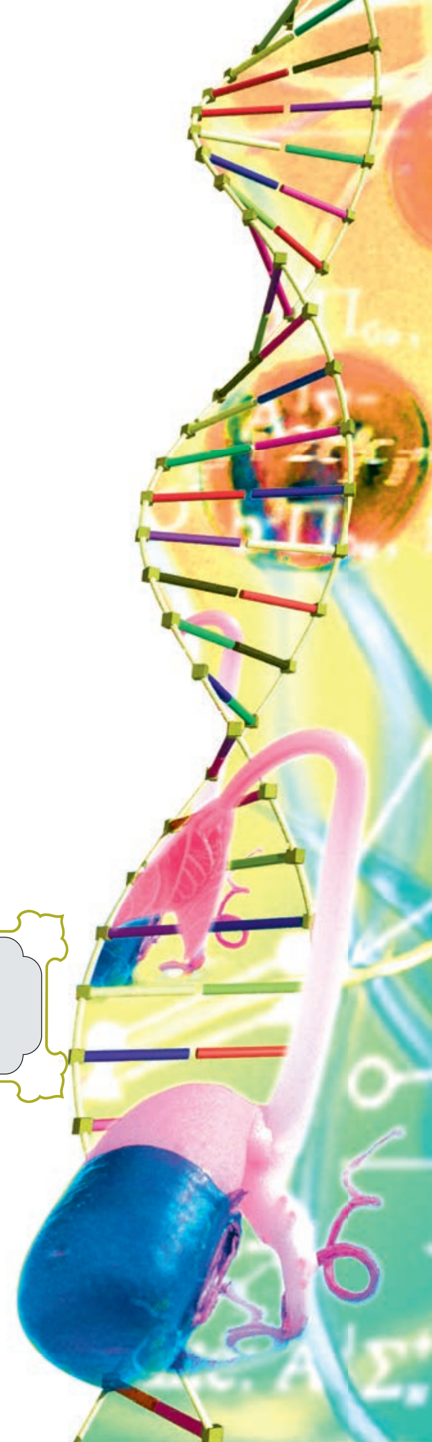

% 17 glikoz
% 22 protein
% 54 kalsiyum
Bol miktarda C ve B vitamini
Fosfor
Demir

Hurma polenlerinin faydaları

Hurma meyvesinin daha bol ve daha güzel olması için erkekle dişi hurma ağacının

döllenmesinde kullanılır. Bu polenler insan vücudu için de olağan üstü faydalıdır. Bu faydaları şöyle sıralayabiliriz:

- Vücudu zinde ve uyanık tutar.
- Enfiye gibi buruna çekildiğinde kalbe kuvvet verir ve kalp sektesini önler.
- Gevşek mafsalları sıkar yani kasları güçlendir.
- Sinir ağrılarına böbreğe mesaneye idrar zorluğuna faydalıdır.
- Midenin suyunu alır ve kuvvet verir.
- Safra iltihabına sirkeyle yenirse fayda verir. Aynı zamanda susuzluğu ve ishali giderir.
- Kekikle karıştırılırsa mide üşütmesine ve göğüs rahatsızlıklarına fayda verir.
- Cinsi gücü artırır. Kadınların yumurtalamasında etkisi vardır.
- Balla yenirse kısırlığı giderir.
- Hamile kadınların hamileliğinde faydası vardır.
- Kadınlarda adet düzenleyicidir.
- İç kanamaları ve yüksek tansiyonu engelleyi etkisi vardır.

Görüldüğü üzere tal' insan sağlığı için çok yaralı bir maddedir.

Çok alınması halinde bazı rahatsızlıklara sebebiyet verdiği de gözlemlenmiştir.

Hz. Âişe (r.a.) nakled이or. “Rasulüllah sallallahu aleyhi ve sellem hurma ve sütü “atyabân” diye isimlendirirdi.” atyabân: iki en güzel şey. Hâkim, el-Müstedrek 4/119

Bir soru ve cevabı

Peygamber Efendimizin, bir defasında “bu ağızdan sadece hak çıkar” demesine rağmen hurmaların aşılanması tavsiyesi üzerine meydana gelen netice için “ben bir beşerim” demesi nasıl tevfik edilir? (Müslim, fedail 140; İbn Mâce, Ruhün 15)

Ekmel-üttehâya Efendimiz Medine’ye teşrif buyurduklarında, Medinelilerin, hurmaları aşıladıklarını görüyor ve “Bu aşılamanın

neticeyi değiştireceğine kânii değilim," diyor. Yani "Aşılamanın, kat'iyen faydası yoktur." demiyor.

Bu soruda iki hadisin birbirine zıt olmasından bahsediliyor. Bunlardan birinci hadis, "Bu ağızdan doğrudan başka bir şey çıkmaz" Buradaki ifâde daha ziyade, mübarek ağızlarına işaret ederek: (Ebu Dâvûd, ilim3; Ahmed b. Hanbel, el-musned 2/162,el-Hakim, el-müstedrek 1/187; Dârimi, Mukaddime 43)"Yaz! Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, buradan haktan başka bir şey çıkmaz..." şeklindedir.

Hadis başta Buharî, Müslim olmak üzere pek çok sahih hadis kitabının rivayet ettiği bir hadistir. Bu hadisin ravisi de Abdullah İbn-i Amr-ibni'l-Âs (ra). Daha evvel de arz etmiş olabilirim. O, Efendimizin sallallahu aleyhi ve sellem fem-i güheri Nebevisinden dökülen her inciyi tespit eder ve hiç birini kaçırmazdı. Hatta Ebu Hureyre, kendisinden daha çok hadis rivayet ettiğini ifade sadedinde: "Ben hadisleri yazmadım. Ama, Abdullah İbn-i Amr yazardı. O bakımdan benden daha çok hadis kaydetmiş olabilir." der. Abdullah İbn-i Amr-ibni'l-Âs, çok âbid, zâhid bir insandı. (Buhari, ilim 39; Tirmizi, ilim 12; Tirmizi, menakıb 46) O devirde ibadet-ü taatiyle tanınırdı. Efendimiz kendisine: "Bir gün iftar et, bir gün imsak et. Hz. Davut'un orucudur bu." dediği zaman, bunu azımsamış "Dahasını yapabilirim Yâ Resûlullah." demişti. "Gecenin üçte birinde ibadet et, diğerinde de istirahat..." O, "Dahasına muktedirim." diyerek hep ileri seviyede bir kulluk anlayışı içinde olmuşu. Evet, takvada, incelikte, ibadette derin bir insandı. Bir de Peygamberimizin her sözüne karşı öyle saygıyla doluydu ki, Efendimizin ağzından çıkan hemen her şeyi yazardı. (Buhari, savm 56; Muslim, siyam 181, 182)

İşte, bu hadislerden birincisi, bunu ifade ediyor. Abdullah bin Amr diyor ki: "Bana, Efendimizin ağzından çıkan her şeyi yazıyorsun, ama; O'da bir beşerdir. Yumuşak olduğu an da olur, öfkeli olduğu an da.. bazen arzu etmediği şeyler de söyleyebilir, (haşa) Sen ise, tefrik etmeden her şeyi yazıyorsun." dediler. Bunun üzerine ben de, yazıyı bıraktım. Sonra Efendimizle karşılaştığımda dedim ki: "Yâ Resûlullah böyle böyle diyorlar ..!"

Buyurdular ki: "Yaz! Nefsim elinde olan Allah'â yemin ederim ki, bu ağızdan haktan başka bir şey çıkmaz."

Vak'anın birisi bu; diğeri de şöyle: Ekmel-üttehâya Efendimiz Medine'ye teşrif buyurduklarında, Medinelilerin, hurmaları, aşıladıklarını görüyor ve "Bu aşılamanın neticeyi değiştireceğine kânii değilim." diyor. Yani "Aşılamanın, kat'iyen faydası yoktur." demiyor. Neticeye tesir etmeyeceğini ifade buyuruyor. Onlar da hangi stilde aşı yapıyorlarsa onu bırakıyorlar. Ertesi sene de verim alınamıyor. Kim bilir belki Allah'ın takdiri, o sene meyve olmayacaktı..? Sonra buyuruyorlar ki: "Dünyanızın işlerini siz iyi bilirsiniz." "Benden daha iyi bilirsiniz." (Müslim, fedai 140; İbn Mace, Ruhün 15) şeklinde anlamak doğru değildir. İhtimal ki, Efendimizin maksadı, "Siz bunları aşılıyorsunuz ama, Allah'ın dediğinden, dilediğinden başka bir şey olmayacaktır." Ondan sonra tevafukan ertesi sene meyve olmadı. Zeytin de bir sene olur, bir sene olmaz. Olmadığı seneye rastladı. Onların hallerine baktı, sözlerindeki hikmeti kavrayamadıklarını anladı. "Dünyanızın işlerini siz iyi bilirsiniz" dedi. Yani vicdanî tecrübe ile kazanacakları önemli bir husus için henüz vaktin erken olduğuna işaret buyurdu.

İkinci bir husus cahiliyye devrinde çeşitli sebeplere te'sir-i hakiki veriyorlardı Meselâ yine Buharî ve Müslim'de gördüğümüz hadislerde "Yağmuru bize nev verdi." diyorlardı. Yani "falan yıldız zuhur edince, bulut teşekkül eder ve o yıldız bize yağmur verir." itikadında idiler.

Bu hususta Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem buyururlar ki: "Yıldızın zuhur veya sükutuyla yağmur geldi diyenler kafir oldu, yağmuru Allah verdi diyenler de mümin..." Evet, bir cemaat, her lütfu Allah'tan bildiği gibi, yağmurun da Allah'tan geldiğine inanıyor. (Buhari, ezen 156;

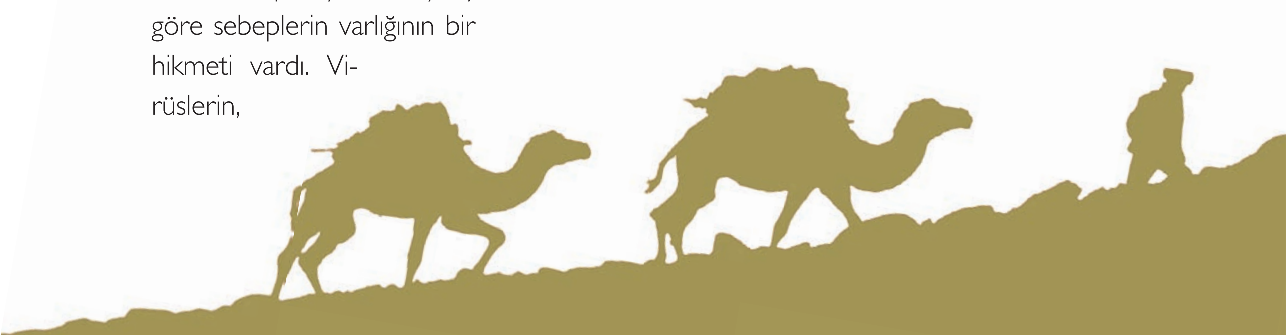

Hurma ve İnsan

isiska 128; Megazi 35; Müslim, İman 125; Ebu Davud, T,S 22) İşte onlar mümin... Diğer bir topluluk ise, her şey gibi yağmuru da sebeplere veriyor. Onlar da Allah'a karşı küfür etmiş oluyorlar. O devirde, böyle etkiyi yalnızca sebeblere verme çok yaygındı. Bunu, kökünden kesip atmak, her şeyin Allah'ın elinde olduğunu göstermek O'nun, Ulûhiyetinde bir olduğu gibi, Rubûbiyetinde dahi bir olduğunu işar için, değil emare ve alâmetler, sebepler dahi zabtu rabt altına alınmıştır.

Evet nasıl Allah zâtında tektir, öyle de icraatında dahi, yardımcıya ihtiyacı yoktur. Yıldız doğsa da doğmasa da yağmuru veren Allah'tır celle celâluhü. Ama çok defa yağmurun gelmesini herhangi bir sebep veya bir yıldızın zuhuruna mukarin kılar. Bu bir iktirandır. Tâ insanlar yağmurun geleceğine hazırlansınlar. Ama O, yağdırmayabilir de. Evet O, ne isterse onu yapabilir... Efendimiz bu hakikata inandırmak için, yani esbap ve vasıtaların te'siri olmadığını, her şeyin Allah'ın elinde bulunduğunu göstermek için, halkın eşya ve hâdîselere, sebep ve vesile saydığı her şeyi yıkıyor ve nazarları Kudret-i Sonsuza çeviriyordu.

Bir başka vaka; bir gün, bir bedevi Resulullah'ın huzuruna geldi ve, "Yâ Rasulûllah, devem uyuzlu develerin yanına bağlandığından uyuz oldu. "Buyurdular ki: "O uyuzlu deve, uyuzu yanına bağlandığı deveden aldı öbürü nereden aldı? (Buhari, 46, 25; Müslim, selam 101) "Burada hastalığın sirayetini nefyetme yok. Öyle olsaydı hiç, "Bir yerde sari bir illet varsa oraya girmeyin; içerdeyseniz dışarıya çıkmayın." (Ahmed b. Hanbel, el müsned 1/192) Hanbelşeklinde ikazda bulunur muydu? Esasen Efendimiz, cahiliye akıl ve mantığına karşı savaşıyordu. Yoksa sebepleri yok varsaymıyordu. Ona göre sebeplerin varlığının bir hikmeti vardı. Virüslerin,

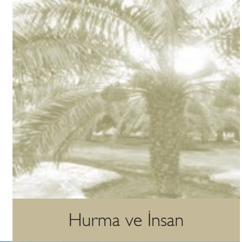

mikropların hastalık yapabileceğine dahi, işâretle bulunuyorlardı. Ancak, sebepler her şey demek değildi. Sebeplere riayet bir mükellefiyet ve vazife; neticenin, Allah'ın elinde olduğuna inanmak ise tevhiddi. İşte, bu ince hususu göstermek için Efendimiz, "O uyuzlu deve, uyuzu öbür deveden aldı. O kimden aldı?" diyerek, meseleyi, devir ve teselsül zemininde, devir ve teselsülün batıl olmalarıyla noktalıyordu. Yani, o, ondan o da bir öncekinden... Pekala ilk deve kimden aldı?... Ve neticede "Allah" dedirtiyordu. Öyleyse, daha sonra sebepler tahtında cereyan eden şeyler ta baştan Allah'ın emir ve iradesi altında oluyor demektir.

Şimdi, aşılama meselesine gelelim. Aşılama mevzuunda da cahiliye, devrinde öyle bir itikat vardı ki hurmayı aşıladığın zaman on verir, aşılamazsan hiç olmaz. Bunda da gizli bir şirk vardı yani, sanki aşılama, hurmanın meydana gelmesine tek sebep gibiydi. Efendimiz, bu batıl anlayışı yerinden söküp attı ve sebeplerin, sadece, Allah'ın izzet ve azametinin perdeleri olduğunu onlara anlattı. Anlattı ama, ashabın kendi mantık çizgilerinde anlattı. Evvelâ onlara bir ders verdi. Sonra da onlar, belli bir anlayış içinde karşısına çıkınca "Dünyanızın işlerini siz bilirsiniz." dedi. Burda ciddi bir iltifat mı var? Yoksa, anlattığı hakikatı kendi istediği mânâda kavrayamamadan ötürü bir tenbih mi var? Üzerinde düşünülmeye değer.

Üçüncü bir husus: Efendimizin sallallahu aleyhi ve sellem söylediği her söz bütün bir hayatı tâlim istikametindedir. Eğer onların hayatlarının her noktasına doğrudan doğruya teşri maksadıyla katılsa ve karışsaydı; mesela, deseydi ki; sularınızı şöyle akıtın, içerken bardağı şöyle sofranın etrafında dolaştırıp için; şu işi yaparken şöyle yapın, ağacı keserken alttan kesin, demiri döverken şöyle dövün; böyle ocağa sokun gibi, her şeyi tâlim etseydi, bu emirlere de, diğer teşrii emirleri gibi uyulmasını zaruri görüp kıyamete kadar aynı şeyleri yapacaklardı ve yapacaktık. Halbuki Rabb'imizin kendisine bildirmesiyle, buğdaydan bire on almak mümkün olduğu gibi, bire yüz almak ta mümkündü. Tecrübe ve aşılamalarla, meselâ; narenciye

yumruk kadarken; bir kavun, bir karpuz haline getirilebilirdi. Böylece onlara, bilgi, görgü ve mümareselerini arttırma güven ve itimadını verdi.

Dördüncü bir husus var ki, cidden çok mühimdir. Cenab-ı Hak beşere, eşya ve hadiselere müdahale etme hakkını vermiştir. Madem insan yeryüzünde Allah'ın halifesidir. O halde Allah'ın yarattığı şeylerde, bir kısım müdahaleleri olacaktır. Bu husus, aynı zamanda iradenin vucudunun hikmeti ve insanın, Yaratan'a halife olmasının bir neticesidir. Halbuki bu mevzuda dahi, Efendimizin teşriatına uyacak, diyeceklerdi ki, "aşılama" dedi aşılamadık, "aşıla" dedi aşıladık. Böylece, beşerî ilgi ve bilgi kaynakları kuruyacak; tecrübe birikimleri hebâ olup gidecek ve fıtratı talim etme vazifesiyle gelen zat, fıtratla zıtlaşmış olacaktı. Oysaki Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, bir söz söylerken kıyamete kadar devam edecek şekilde söyler. Binaenaleyh, O, öyle kat'i, şeyler söylemeliydi ki, ilerde yanlış anlamalara meydan verilmesin. Ve herkes her zaman, büyük bir güvenle o âb-ı hayat kaynağına baş vurabilsin. Onun için o ağızdan hep doğru çıkmalıydı. O ağızdan hep doğru çıktı. Ve doğrudan başka bir şey çıkmadı...

Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem, bir söz söylerken kıyamete kadar devam edecek şekilde söyler. O'nun vaz' ettiği kanunlar kıyamete kadar câridir. Binaenaleyh, O, öyle kat'i, şeyler söylemeliydi ki, ilerde yanlış anlamalara meydan verilmesin. Ve herkes her zaman, büyük bir güvenle o âb-ı hayat kaynağına baş vurabilsin. Onun için o ağızdan hep doğru çıkmalıydı. O ağızdan hep doğru çıktı.

"Siz dünya işlerini daha iyi bilirsiniz" hadîsini şöyle anlatabiliriz. sizin aklî kapasiteniz ancak dünyaya yetecek kadardır. Eğer vahiy imdada yetişmeseydi, bütün malûmatınız sadece meşgul olduğunuz dünyevî işlerle sınırlı kalır, bunları aşarak ukbaya uzanamazdı.

Beşinci bir husus da, Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem bir insandı, insan hürriyetinin ne demek olduğunu çok iyi biliyordu. İnsan hür değilse insan da değildir. Esir bir insana insan denemez. Zindandaki bir insana da insan denemez. Kefere ve fecerenin sultası altında, onların müsaade ettiği hayatı yaşama, onların müsaade etmediği hayatı yaşamama gibi bir zillet içinde bulunmak da insanlık demek değildir. Böyle insanlıktan Allah'a sığınırız. Böylesi bir hayata razı olanları da Allah ıslah eylesin!

Evet, insan, iradesiyle insandır. Ve irade çok mühim bir meseledir. İrade öyle bir meseledir ki, tıpkı, toprağa düşen bir tohum gibi, toprağın bağrına düşer düşmez, düştüğü yeri hemen kocaman bir ağaca hamile hale getirir. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem onların iradelerine zincir vurmadı. Evvelâ onları bir denedi, sonra,"sizin iradenizin neticesi, semeresi hatta daha sonraki semereleri için öyle hareket etmeniz doğrudur" dedi.

"Dünyanızın işlerini siz bilirsiniz" demek suretiyle bu hakikatı anlattı ki, anlattıkları doğrudan başka bir şey değildir.*

* M. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin Eserlerinden

8 bin yıldır, özellikle Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde tüketilen hurma, her öğünde yenilen bir meyvedir. Yetiştirildiği bölgelere göre çeşitli renklerde ve büyüklükte hurmalar vardır. Çok şekerli bir meyve olduğundan hurmanın üzerinde çoğu zaman, ince, beyaz bir şeker katmanına rastlanmaktadır.

Hurma tam bir öğünlük yemektir

Hurma yukarıda da bahsedildiği üzere çok kıymetli bir gıdadır. Bundan dolayıdır ki Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem Hz. Âişe validemize "Yâ Âişe evinde hurma olmayan ev halkı açtır." buyurmuşlardır. (Müslim, et'ime 26) Bunu şu şekilde anlamak mümkündür. Yani hurma yemeyen insanın bütün zorunlu gıdaları almış olması zordur. Oysa hurma insan için gerekli olan bütün gıdaları tek başına temin etmektedir. Yani insanın organlarının ihtiyacını karşılayan protein, vitamin gibi kimyevi maddeleriihtiva etmektedir. Özellikle hurma sütle yenirse gıda bakımından daha etkili olur.

Allah Rasûlü "Siz dünya işlerini daha iyi bilirsiniz" ifadeleriyle, her insanda mevcut bulunan akıl ve iradenin bir hikmet-i vücudu olduğuna da işaret buyurmuşlardır.

Hurma göz zafiyetini, gece körlüğünü, baş dönmesini engeller ve sindirim sistemini olağanüstü bir şekilde düzenler. Eğer hurmaya tereyağı gibi biraz da yağ ilave edilirse o zaman kalorisi çok yüksek olur. 1 kg hurma 2 kilo dana etinin verdiği kaloriyi vermektedir. Yine 1 kg hurma 3 kg balığın verdiği kaloriyi vermektedir.

Birkaç hurma tam bir kalsiyum iğnesine veya bir bardak demir şurubuna denktir. Bundan dolayı çok yorgun düşen insanların gerçek ilacı hurmadır.

Hurma A vitamini de ihtiva etmektedir. A vitamini yetişmekte olan gençlere ve büyümekte olan çocuklara gelişmelerine ve büyümelerine yardımcı olur. O açıdan gelişme çağındaki çocukların hurma yemesi elzemdir.

Hurma yine ceviz veya bademle yenirse başka bir şeyi aratmayacak şekilde doyurur ve çok kuvvetli bir gıda olur.

Eski Arapların ve günümüzde Arap köylülerinin esas gıdaları hurmadır. Sağlıklarından hiçbir şikayetleri yoktur. Hastanenin yolunu bilmezler. Hallerinden, başkalarından daha memnundurlar.

Modern tıp hurmayı 'harika meyve' olarak değerlendirmektedir. İnsanın ihtiyacı olan bütün element, mineral ve vitaminlerin büyük çoğunluğu; hemen hemen hepsi içinde bulunmaktadır. Özellikle demir, magnezyum, madeni tuzlar, A, D, B, C vitaminleri bakımından zengindir. Yapılan araştırmalarda hurmanın antiseptik olduğu, anne sütünü arttırdığı, içindeki potasyum sayesinde çocukların gelişimine büyük katkı sağladığı belirlenmiştir.

Hurmanın ağacının meyve verme süreci

Hurma ağacı yukarıda anlatıldığı üzere erkek hurma ağacının polenleriyle dişi hurma ağacı döllendirilince meyve verme süreci başlar.

Hurma ağacı meyveleri oluşumundan itibaren şöyle sıralanır.

Habâbuk: Bu ilk oluşumdur. Döllenme ameliyesinden sonraki ilk şekillenmedir. Mısır tanesi büyüklüğünde tadı acı, rengi ilk dönem beyaz, daha sonra yeşil, şekli yuvarlağımsıdır. Bu merhale Haziran ayına kadar devam eder. Bazı Arap ülkelerinde başka isimle de isimlendirilmiştir.

Belah: Bu ikinci merhaledir. Bu merhaleye bazı devletlerde hılel denir. Temmuz ayına kadar devam eder. Rengi yeşildir. Zeytin büyüklüğünde tadı acıdır. Belah merhalesi üzümün koruğu mesabesindedir.

Büsr: Bu ise üçüncü merhaledir. 2 ila 4 hafta sürer. Rengi çeşidine göre genellikle kırmızı veya sarıdır.Yavaş yavaş tatlanmaya başlamıştır. Yine de az da olsa kekrilik vardır. Bu merhale

artık hurmanın olgunlaşmaya başladığının ve koparılma mevsiminin geldiğinin habercisidir.

Rutab: Dördüncü merhale rutab oluşumudur. Temmuz un başından ağustos ortalarına kadar devam eder. Bu merhalede hurma artık iyice tatlanmış ve olgunlaşmıştır. Bu haliyle tüketilebilir. Bu gün Araplar rutab'ı derin dondurucularda daha sonra kıymetli misafirlerine ikram etmek için stoklarlar. Zira normal hava şartlarında uzun süre kalamaz bozulur.

Temr: Bu merhale hurmanın olgunlaşmasının en son merhalesidir. Hurma hava şartlarına ve hurma ağacının cinsine göre olgunlaşır. Bazı hurmalar diğerlerine göre daha geç olgunlaşır. Hava durumunun da bunda etkisi çoktur.

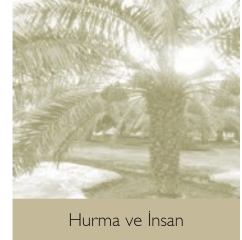
Başka bir sıralamaya göre hurma yedi merhalede oluşur.

1- tal'
2 -ğarid
3- belah
4- zehv
5- büsr
6- rutab
7- temr

Her şeyde olduğu gibi rabbimiz hurmayı da dönem dönem geliştirerek en güzel şekilde ve en tatlı şekilde bize takdim etmiştir. Ona hamd ve şükrederiz.

Şu durumuda da not etmeliyiz: büsr ve belah çok yendiği takdirde birçok zararı olduğu söylenmektedir. Bunlardan bazıları şunlardır. Baş ağrısı, akciğer ve göğüs ağrıları, mide yanması, kabızlık, el ayak titremesi. Çok yendiği takdirde sarhoş da edebilir.

> Kadınlar için rutab gibisi, hastalar için de bal gibisi yoktur.
> El kenz

Erkek hurma ağacının polenleriyle dişi hurma ağacı döllendirilince meyve verme süreci başlar.

Rutab

Rutab yüksek oranda nişasta ve glikoz ihtiva eder. Bunlarda beden için enerji ve güç kaynağıdır. Bundan dolayı rabbimiz Meryem validemize rutab yemesini emretmiştir. (Meryem suresi ayet 25)

Rutabda adaleleri güçlendirici etki vardır. Özellikle rahim adaleleri bedende en büyük olan ve en çok enerji isteyen adalelerdir. Bundan dolayı rutab kolay hazmedilmesi ve yüksek oranda glikoz ve nişasta ihtiva etmesi açısından rahim için cidden önem taşımaktadır. Kur'an-ı Kerim bu konuyu Meryem suresinde ele alarak henüz insan oğlunun ulaşamadığı bu noktaya işaret etmiştir.

Rutabın faydaları şu şekilde sıralanabilir.

1- Özet olarak doğum öncesi ve doğum esnasında ebe ve doktor gibi görev yapar. Bu konuda kitap yazılsa sezadır.

2- Doğum esnasında ve daha sonra kan kaybını önler. Tansiyonu düşürür.

3- Doğum sancısını en aza indirir.

4- Sinir sisteminin düzenli çalışmasını sağlar. Özellikle fikir

Rutab yüksek oranda nişasta ve glikoz ihtiva eder. Bunlarda beden için enerji ve güç kaynağıdır.

işçilerinin zihin yorgunluğunu giderir. Daha dengeli düşünmeyi ve çalışmayı sağlar.

5- Beden yorgunluğu, bitkinlik gibi durumlarda acil yardıma rutab yetişebilir. Kolay hazmı, kana çabuk karışması sebebiyle hemen imdada yetişir.

6- Göğüs hastalıklarına faydası vardır.

7- Sindirim sistemine faydalıdır. Sütle yenirse sindirim sistemini rahatlatır.

8- Nane ve narla beraber yenirse kusmayı engeller.

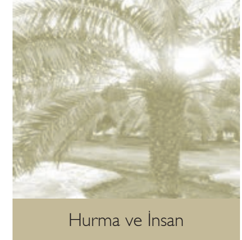
9- Önemli özelliklerinden birisi aç karına yenirse karındaki asalakları öldürür.

10- Cinsel gücü kuvvetlendirir.

11- İhtiyarlamayı geciktirir. Vücudu dinç tutar.

Rasulüllah buyurdular: "Ey Âişe içinde hurma olmayan evin halkı açtırlar. Ey Âişe içinde hurma olmayan evin halkı açtırlar." İki veya üç kez tekrarladılar.

Müslim, et'ime 153

Temr (hurmanın kuru hali)

Hurmanın oluşumunda vardığı son şekle temr denir. Yani kurumuş, veya diğer bir ifadeyle kuru yemiş haline gelmiş hurma demektir. Hurma insan bünyesini ayakta tutacak bütün ihtiyacâtı karşılayan unsurları ihtiva eder. Çok kuvvetli bir gıdadır. 1 kg etin sağladığı enerjiyi veya 3 kg balığın sağladığı enerjiyi sağladığını öğrenmiştik.

Hurmanın oluşumunda vardığı son şekle temr denir. Yani kurumuş, veya diğer bir ifadeyle kuru yemiş haline gelmiş hurma demektir.

Modern ilim henüz hurmanın tam teşhisini koymamış veya koyamamıştır. Eğer koymuş olsaydı birçok durumda reçeteye hurma yazılacaktı herhalde. Çünkü hurma vücuda direnç kazandırıyor, birçok hastalığın önünü alıyor. Göze fer, dizlere kuvvet oluyor. Baş dönmesi, zihin zafiyeti hazımsızlık gibi farklı birçok durumun şifa bulmasına yardımcı oluyor.

Hurmada çeşitli vitaminler ve madeni tuzlar oldukça fazladır. Ayrıca %50'den fazla kolayca kana geçebilen şekeri ihtiva eder. Madeni tuzlardan bilhassa magnezyum hurmada çokça bulunur. Bu madde vücudu kansere karşı korumaktadır. Hurmanın çok tüketildiği ülkelerde kansere tutulma oranı çok az olması bu durumun göstergesidir.

Hurmanın gıda değeri çok yüksektir. Bu sebeple bedenen ve zihnen ağır çalışanlara, bedeni ve zihni çalışmadan yorgun düşenlere, hastalıktan bitap düşmüş olanlara çok faydalıdır. Hurma hem enerji verir hem de kasların ve sinirlerin gelişmesini sağlar. Hurma özellikle hamile ve emzikli hanımlar için çok faydalıdır. Anne karnındaki çocuğun sağlıklı gelişmesini sağlar ve hamileliğin anneyi zayıf düşürmesini önler. Emzikli annelerin sütleri bol ve besleyici olur. Hurma bol fosfor, kalsiyum, demir ve gıda maddeleri ile kansızlığa, vereme ve kemik zayıflığına karşı bünyeyi korur ve bu hastalıkların azalmasına yardım eder. Hurma sahip oluğu çeşitli maddelerle vücudun erken ihtiyarlamasına mani olur. Bol hurma yiyenler bedeni ve zihni bakımından dinçleşirler ve gençleşirler. Hurmada C vitamini de vardır. Gerek hazmı kolay şeker ihtiva etmesi gerekse karbonhidrat bakımından çok zengin olması sebebi ile ekmek yerine hurma yenirse kişi kendisi için gereken gıdanın tamamını almış olur. Sodyum, potasyum, kalsiyum, magnezyum, demir, kükürt, fosfor ve klor da hurmada bol miktarda bulunur. İnsan yeteri kadar hurma yediğinde vücuduna lazım olan bütün maddeleri bir kalemde temin etmiş olur.

HURMA VE TIP

Hurma şifadır

Hurma sadece gıda değil aynı zamanda da ilaçtır. Uzmanların yaptığı bir incelemede elma ve hurmanın yararları karşılaştırıldı. Hurmanın lif, mineral ve fenol açısından zengin olduğunu söyleyen uzmanlar, elmada daha fazla bakır ve çinko bulunduğunu, buna karşılık hurmada sodyum, potasyum, magnezyum, kalsiyum ve demir miktarlarının elmanınkinin yaklaşık iki katı olduğunu belirttiler. Düzenli yenilmesi halinde kalp ve damar hastalıkları riskini azaltan hurmanın, içindeki yararlı maddelerin daha çok kabuklarında bulunduğu ortaya çıkıyor. Hurma aç karna yenmelidir ki kendisinden beklenen fayda tahakkuk etsin.

Şimdi hurmanın ne gibi faydaları ve şifaları var onları görelim.

Baş (zihin, dimağ, beyin)

Hurma, baştan başlamak üzere vücudumuzun birçok organına elle tutulur gözle görülür tesir icra eder. Beynimizin fosfora ihtiyacı vardır. Bu da hurmada bol miktarda bulunmaktadır. Beyin ve fikir işçileri çoğu zaman yorgunluk hissederler. Kendilerini dinlendirmek isterler işte o zaman

hurma yemeliler. İlim erbabı, kitap erbabı, kalem erbabı işlerinin başında biraz hurma bulundursunlar yeter.

Sinir sistemi

Hurmanın en etkili olduğu diğer bir saha da sinir sistemimizdir. Müthiş dinlendirici bir özelliği vardır. Hurma da B1- B2 vitaminleri bulunmaktadır ki bunlar da zihni ve sinir sistemnini dinlendirici özelliğe sahiptirler.

Hurma da B1- B2 vitaminleri bulunmaktadır. bunlarda zihni ve sinir sistemnini dinlendirici özelliğe sahiptirler.

Gözler

Hurma gözleri kuvvetlendirir. Hurma A vitamini ihtiva ettiğinden hurma yiyenlerde özellikle gece körlüğü ve diğer göz zaafiyetleri olmaz. İkinci dünya savaşında gece hücumu yapacak olan Amerikan pilotlarına hedeflerini daha net görebilmeleri için hurma yedirmişlerdir. Göz sinirlerini kuvvetlendirici özelliği vardır. Ancak çok çok yendiği takdir de her şeyin çoğunun zararlı olduğu gibi hurma da göze zarar verebilir.

Gözünde önceden rahatsızlığı olanlara çok hurma yemesi tavsiye olunmaz. Zira Efendimiz gözünde rahatsızlığı olan Hz. Ali-y'e fazla hurma yememesini tavsiye etmiştir. (Tirmizi, tıb 1; Ebu Davud, tıb 2) Yine Suheyb (r.a.) da gözünde rahatsızlığı olduğu halde neden hurma yediğini sorarak onu uyarmıştır.

Süheyb radıyallahu anh anlatıyor: "Resülullah aleyhissalatu vesselam'ın yanına gelmiştim, yanında ekmek ve kuru hurma vardı. Bana: "Yanaş ve ye!" buyurdular. Bunun üzerine (yanaştım) ve hurmadan yemeye başladım. Aleyhissalâtu vesselam: "Sende göz hastalığı bulunduğu halde hurma mı yiyorsun?" dedi. Ben: "Diğer bir kenardan çiğniyorum!" dedim. Aleyhissalâtu vesselâm tebessüm buyurdular." (İbn Mace, tıb 3; Ahmed b Henbel, el müsned 4/61 5/374)

Hurmanın suyu böbrek taşlarını da yok eder. 6-7 hurma parçalanarak bir bardak suya konur birkaç saat sonra süzülür ısıtılarak günde iki defa içilir. Bu 15 gün yapılırsa böbrek taşlarını yok eder

Kulak

Hurma ihtiyarlıktan mütevvelit kulak uğultusu duyma zafiyeti gibi kulak rahatsızlıklarında da faydalıdır.

Göğüs

Meyve olarak en iyi göğüs ilacı hurmadır.

Hurma balgama ve nefes borusuna, öksürüğe çok iyi gelmektedir.

Kan damarları

Hurma kan damarlarını yumuşatır. Günümüzde damar sertliği denen şeyi engeller.

Ayrıca kanı temizler ve tansiyonu düzenler.

Kolesterol:

Kahve ve yağ kandaki kolesterolün yükselmesinde etkendirler. Araplar bol miktarda kahve yağ yerler Fakat laboratuar araştırmalarında görülmüştür ki Araplarda bu hastalıktan eser yok. Çünkü kahve ve diğer yiyeceklerin yanında mutlaka hurma vardır. Hurma kolesterole geçit vermiyor.

Bel ağrıları:

Hurma bel ağrılarına iyi gelir, bel ağrısını hafifletir.

Böbrek ve mesane:

Hurma böbreklerin yıkanmasına yardım eder. Böbreklerin çalışmasını kuvvetlendirir. Mesane ve böbrek iltihabına şifa verir. Hurmanın suyu böbrek taşlarını da parçalanmasında çok faydalı olur. 6-7 hurma parçalanarak bir bardak suya konur birkaç saat sonra süzülür ısıtılarak günde iki defa içilir. Bu 15 gün yapılırsa böbrek taşlarını yok eder.

Karında bulunan asalaklar için de hurma faydalıdır. Hz. Ali efendimizden rivayet edilen bir sözde "Kim her gün sabah aç karına yedi hurma yerse karnındaki zararlıları öldürür." buyuruluyor.

Karaciğer

Hurma çam fıstığı ile yenirse karaciğeri temizler ve kuvvetlendirir. Aynı zamanda safra taşını da yok eder.

Mide ve bağırsaklar:

Kişi ishal olduğu veya kustuğu zaman vücut çok su, tuz, potasyum, sodyum ve glikoz kaybeder. Hurmada ise bu unsurlardan bol miktarda bulunur. Böyle durumlarda hurma suyu hazırlanır, ondan kafi miktar alınırda kaybedilen mineraller ve güç telafi edilmiş olur.

Hurma imsak halinde de bağırsaklara yardımcı olur. Bağırsaklar tarafından kolay emilmesi cihetiyle bağırsakların çalışmasını sağlar ve dolayısıyla imsak halini giderir.

Karında bulunan asalaklar için de hurma faydalıdır. Hz. Ali efendimizden rivayet edilen bir sözde "Kim her gün sabah aç karına yedi hurma yerse karnındaki zararlıları öldürür." buyuruluyor.

Basur

Hurmayı yemeye devam etmek, yani düzenli yemek basuru engeller. Basuru olanlara da şiddetinin hafiflemesine yardımcı olur.

Kanser

Hurmayı düzenli tüketmek, kansere yakalanmamak için çok önemli olduğu düşünülmektedir. Hurma magnezyum ihtiva ettiğinden kansere mani dir. Devamlı hurma yiyen Araplarda kanser vakası pek görülmemektedir.

Şişmeler

Hurma tereyağı ile güzelce kavrulup da şişiklerin üzerine konursa şifa verir.

Emzirme

Çocuklu kadınların sütünün çoğalması için hurma yenmelidir. Hurma süt hormonlarını harekete geçirir ve sütün çoğalmasını sağlar.

Yaramaz çocuklar için hurma

İnanır mısınız bilmem? Çok hareketli, afacan çocuklara da hurmanın faydalı olduğu söyleniyor. Hurmada sinirleri sakinleştirici bir özellik olduğunu biliyoruz. Bunun için çok hareketli ve afacan çocuklara sabah aç karına bir iki hurma yedirmek faydalı olacaktır. Denemekle bir zararınız olmaz değil mi!

Gerek taze gerekse kuru hurma, en çok şeker içeren meyveler arasındadır. Dolayısıyla bunlar çok büyük birer enerji kaynağıdır. Hurma betakaroten, B3 ve B6 vitaminlerini içerir. Aynı zamanda potasyum bakımından da zengindir. Potasyum, hücrelerdeki sodyum dengesini koruyarak, yüksek kan basıncının oluşmasını engeller. Kuru hurma içeriğinde C vitamini de bulunur.

Hurma aç karına yenmelidir ki, kendisinden beklenen fayda daha fazla tahakkuk etsin.

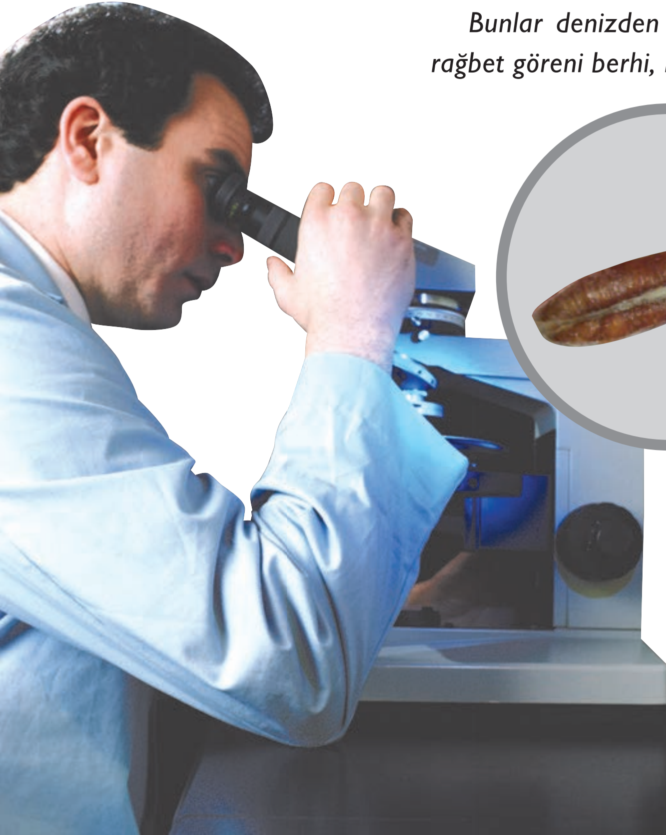
Hurma türleri

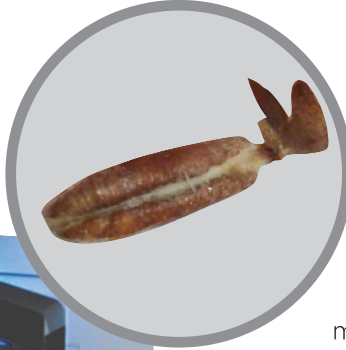
Hurmanın çok çeşidi vardır. Adedi bilinemeyecek kadar çoktur. Fakat bunlardan bir kısmı çarşı ve pazarlarda meşhur olmuş müşterilerin beğenisini kazanmıştır. Aşağıda özellikle körfez ülkelerinde, Mısır ve Irakta meşhur olanlarının isimlerini kaydedeceğiz. Hurmalar aslında ağacının ismi ile anılırlar. Şimdi bunlardan bazıları:

Lü'lü, Halas, Ezzübde, Ğarad, Hısab, Haynezi, Hulve, Rotâna, Suk'î, nebutusseyf, Mektumî selec, Elmecnun, Miskenî, nebtetu celecil, Hakkî, Ezzevî, Sukkerî, Berhî, Hudrî, Selc îyş, huynî, Kıtar esved, Kıtar ebyad, Mebrum, Berni, Acve, Şakra, Ruzeyzî, Sufrî, Sırrî, Ebu munîf, Husrum, Nebtetu sultan, Şubeybî, Raysul benêt, Kana' Mahşaram, Nebte adiye, Fihal, Ummu Hanan, Mıstaka, Lubâna, Safavi, Çelebi, Sufri, Ambar...

Bunlar denizden birkaç damla. Bunlar içerisinde en çok rağbet göreni berhi, halas, sukkeri ve selec dir.

Hurma çekirdeğinden hamileliği önleyici ilaçlar üretilmektedir. Bu konuda Kahire üniversitesi eczacılık fakültesinde bir dizi araştırma ve inceleme yapılmaktadır. Araştırmalar gösteriyor ki hurma çekirdeği hamileliği önlemede çok işe yarayacak

Hurma çekirdeği

Hurma çekirdeği, hurmanın içinde sert yapılı, hurmanın bir parçasıdır. Hacmi hurmasına göre değişir. Hurma çekirdeği "kıtmir" denen ince bir zarla kaplıdır. Ortasından uzunlamasına bir yarık vardır. Bu yarığa "uhdut" denir. Yarığın içinde ince bir ipçik vardır buna da "fetil" denir. Çekirdeğin sırt kısmında da bir nokta bulunur ki bu noktaya da "nakîr" denir.

Hurma uzmanları, hurma cinsini tayin etmede hurmanın kendisine değil de çekirdeğine itimat ederler. Yani arkasındaki noktadan ve yarığın şeklinden hurmanın cinsinin ne olduğu tam olarak belli olur; yoksa meyvesi insanı yanıltabilir. Konunun detayı yani hangi hurmanın çekirdeği nasıl olur konusu bizi çok ilgilendirmediği için bu konuyu tayyedip geçeceğiz.

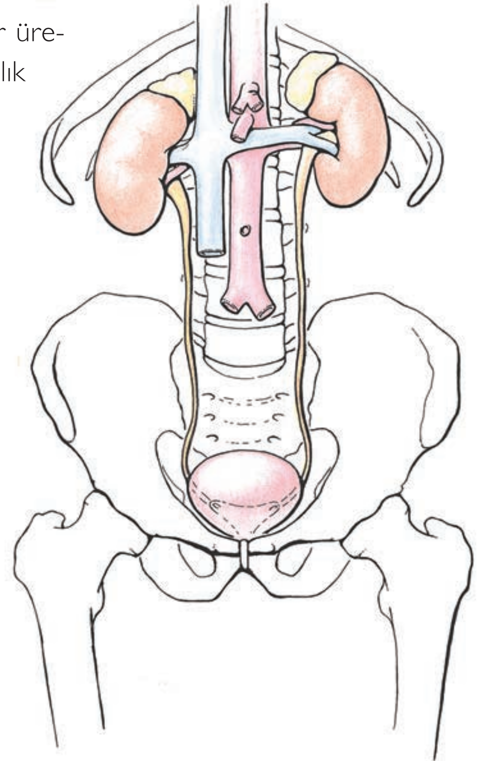
Hurma çekirdeğinden tıbbi sabun üretilir. Bu sabun mantar tedavisinde ve mikrop kırıcı olarak kullanılır.

Yine hurma çekirdeği hayvan yemi olarak kullanır ve çok etkilidir. Mesela denemeler ve incelemeler göstermiştir ki öğütülen hurma çekirdeği %15 nisbetinde tavuk yemine katılınca tavuklardaki gelişme daha sağlıklı olmuştur. Hem de hiçbir yan etkisi ve zararı olmadan...

Hurma çekirdeği ilaçtır

Çekirdek ve nüfus planlaması:

Hurma çekirdeğinden hamileliği önleyici ilaçlar üretilmektedir. Bu konuda Kahire üniversitesi eczacılık fakültesinde bir dizi araştırma ve inceleme yapılmaktadır. Araştırmalar gösteriyor ki hurma çekirdeği hamileliği önlemede çok işe yarayacak.

Prostat kanseri

Yine bir dizi araştırmadan sonra hurma çekirdeğinin bazı kimyevi ilaçların yerine prostat tedavisinde de kullanılabileceği ortaya çıkmıştır.

Hurma çekirdeği karın şişliklerine ve bağırsak gazlarına ve toksinlere karşı müthiş bir ilaçtır.

Böbrek taşları ve çekirdek

Çekirdek parçalanarak su ile iyice kaynatılırda içilirse böbrek ve safra taşları olan hastalara şifa verir.

Hurmanın sekiz bin sene önce
Hint Yarımadasında bulunduğu biliniyor.

Günümüzde Mısır'da bol miktarda hurma yetişmektedir. Mısır'ın hava sıcaklığının yüksek olduğu yerlerde sık görülen hurma Libya tarafına doğru gidildikçe iyice yaygınlaşmaktadır.

Göz

Hurma çekirdeği yakılarak sürme gibi göze çekilirse kirpikleri uzatır. Göz çapaklarına iyi gelir.

Hurma'nın yetiştiği yerler

Hurmanın sekiz bin sene önce Hint Yarımadasında bulunduğu biliniyor. Ayrıca Eski Mısır'da da "Funu" ve "Emet" adıyla anılan hurma kabir taşlarının süsü ve nakışı olmuştur. Burdan da anlaşılan Eski Mısır'da da hurma bilinmekteydi. Araştırmalarda M.Ö. 320 senesine ait bir kabrin içinden mumyanın yanından hurma dalları ve hurma çekirdekleri çıkmıştır. Firavunlar dönemine ait reçetelerde birçok hastalık için hurmaya müracaat edilirdi. Yine eski Mısır'lılarda ev inşaatlarında hurma gövdesi, tavanlarında hurma dalları ve kabirlerinde de hurma gövdelerini kullandıklarını görüyoruz.

Eski Kıbtî kaynaklarında hurmanın faydalarından bahsetmektedir. Kısacası Mısır tarih öncesinden bu yana hurmayı tanımakta ve yetiştirmektedir.

Günümüzde de Mısır'da bol miktarda hurma yetişmektedir.

Mısır'ın hava sıcaklığının yüksek olduğu yerlerde sık görülen hurma Libya tarafına doğru gidildikçe iyice yaygınlaşmaktadır.

Akdeniz kıyılarındaki yerleşim merkezlerinde özellikle İskenderiye civarında ve Sina yarımadasında da bol miktarda hurma yetişmektedir.

Tarih yine bize hurmanın Irak'ta da bol bol yetiştiğini bahsetmektedir. Semavi kitablarda Babil'de hurmanın yetiştiğini ve kullanıldığını görüyoruz.

Hurmanın asıl memleketinin haliç (Körfez) ülkeleri olduğu daha sonra başka yerlere intikal ettiği söylenmektedir.

Hatta bu intikal bu gün Amerika'ya ulaşmıştır. Amerika'da çok güzel çok kaliteli hurma yetişmektedir. Bu kaliteli hurmanın Arap ülkelerinde olmadığı söylenmektedir. Bundan dolayı o hurmanın aşısının yapılması denenmektedir.

Amerika'da hurma ağacı adedi 300 bin civarında olduğu tahmin edilmektedir.

Özetle hurma bu gün dünyanın birçok yerinde yetiştirilmektedir. Güney Afrika, Amerika, Avustralya ve Avrupa'nın güneyi gibi...

Hurma ağacı tropikal bölgelerde yetiştirilen bir ağaçtır. Margarinlerde su ve sütü bir arada tutmak için eklenen doğal bağlayıcılar da hurma yağından elde edilir.

Hurma ağacı nerede ne kadar?

Araştırmacıların yaptıkları araştırmalara göre hurma ağacının ülkelere göre dağılımı yaklaşık olarak şöyledir.

- Amerika'da 300 bin ağaç
- İspanya'da 220 bin ağaç
- Meksika'da 150 bin ağaç
- Irak'ta 32 milyon ağaç
- Suudi Arabistan'da 11 milyon ağaç
- Cezayir'de 10 milyon ağaç
- İran'da 10 milyon ağaç
- Mısır'da 8 milyon ağaç
- Tunus'da 2 milyon ağaç
- Sudan'da 2 milyon ağaç
- Hindistan'da 2 milyon ağaç
- Fas'ta 1 milyon ağaç
- Filistin ve Ürdün'de 50 bin ağaç
- Avustralya'da 5 bin ağaç
- Güney Afrika'da 5 bin ağaç

Bu araştırmalarda, araştırmacıdan araştırmacıya küçük farklılıklar ortaya çıkmakta ama yaklaşık olarak rakamlar yukarıda geçtiği gibidir.

Hurmadan üretilenler

- 1- Reçeller
- 2- Pekmezler
- 3- Hamur işleri ve pastalar
- 4- Çocuk mamaları
- 5- İçecekler

- 6- Soğuk yiyecekler
- 7- Dondurulmuş rutab
- 8- Tıbbî alkol
- 9- Protinler
- 10- Asitler veya sirkeler
- 11- Bademle doldurulmuş ve susama bulanmış hurma
- 12- Çukulatayla kaplanmış veya doldurulmuş hurma
- 13- Hurma macunları

Hurma, bedeni ve zihni gelişmeyi sağlar. Kansere karşı ciddi koruyucudur. Boğaz hastalıkları için faydalıdır. Boğaz ağrısını keser. Bronşit, öksürük ve soğuk algınlığı şikayetlerini giderir. Kemik hastalıklarında tesiri ciddi bir seviyededir.

Yetiştirildiği bölgeye göre renkleri, tatları ve büyüklükleri değişir. Mineraller açısından oldukça zengindir. İçeriğinde kalsiyum, potasyum, demir, A, B ve C vitaminleri bulunmaktadır.

Hurmadan yapılan tatlı çeşitleri

Hurma, haddi zatında kendisi çok tatlı bir meyvedir. Fakat bununla beraber onu tatlandırıcı olarak kullanarak sofralarımızda veya çay saatlerimizde ikram için çeşitli tatlılar yapabiliriz. Biz bunlardan bazılarının tariflerini koyacağız.

Pratik bir tatlı

Tereyağlı hurma kavurması

Bu tatlı yumuşak hurmalardan yapılır. Önce hurmanın çekirdekleri çıkarılır. Hurmalar bir tavaya konur yeteri kadar tereyağı ilave edilir. Tavada tereyağı hurmalara yedirilmek üzere 5-6 dakika karıştırılır. Koyu bir macun haline gelir. Sıcak olarak servis yapılır. Bu macun ekmekle yenirse daha leziz olur.

İyice olgunlaşmış taze hurma da bu tatlının yapımında kullanılabilir.

Sütlü hurma tatlısı

Yukarıda verdiğimiz tarif hazır olunca çok az süt ilave edilerek biraz daha karıştırılır. Macun kıvamına getirilir. Sıcak olarak servis yapılır.

Yumurtalı hurma kavurması

Yine ilk tarifimizi hazırlıyoruz yani yumuşak ve çekirdeği çıkarılmış hurmalarımızı tereyağıyla kavurarak macun haline getiriyoruz hazır olunca üzerine ihtiyaca göre yumurta kırıp servis yapıyoruz.

Hurma kurabiyesi: Mâmûl

Çekirdeklerini çıkardığımız yumuşak hurmaları tere yağında kavuruyoruz. Un kurabiyesi olarak hazırlanan kurabiye hamurumuzun içine biraz hurmadan koyarak kurabiyenin ağzını kapatıyoruz. Üzerini çatalla veya başka bir şeyle süsleyerek tepsiye dizilen kurabiyeleri fırında pişiriyoruz. İçi hurma ezmesi dolu kurabiyeye Araplar mâmûl derler. Kurabiye kalıpları varsa kalıba konarak muhtelif şekiller verilebilir.

Susamlı veya Hindistan cevizli hurma bilyeleri

Önce yine hurmalarımızın çekirdeklerini çıkarıyoruz sonra bu hurmaları ya makinede çekiyoruz veya havanda iyice eziyoruz. Macun haline gelen hurmalarımızı bilye haline getiriyoruz. Bu bilyeleri susam dolu tabağın içine batırıyoruz. (susam kavrulabilir, sade de olabilir.)

Yukarıda hazırlanan bilyeler aynı zamanda Hindistan cevizine de batırılarak farklı bir tat elde edilebilir. Bu bilyelerin içine arzuya göre fındık fıstık da konabilir. Misafirlerinize ikram için hazırdır.

Hurmadan daha başka tatlılar da yapılır. Hurmalı kek, hurmalı ekmek, hurmalı tost gibi.

Piyasada hurmalı bisküvi çeşitleri de mevcuttur.

Hurma dolması tatlısı

Malzemeler

- 24 adet Medine hurması
- 1 kase lor peyniri
- 2 çorba kaşığı toz şeker
- 2 limon kabuğu rendesi
- 24 adet kabuğu soyulmuş badem

Başlangıç olarak bir süzgece peçete serip, lor peynirinin suyunu bırakması için serin bir yerde 2 saat dinlendirin. Hurmaların üzerini keskin bir bıçakla uzunlamasına çizip,çekirdeklerini çıkarın. Servis tabağına dizdiğiniz hurmaların içine, süzülmüş lor peyniri, rendelenmiş limon kabuğu ve şekeri çırparak hazırladığınız kremayı doldurun. Hurmaların üzerini birer adet ayıklanmış badem ile süsleyip, servis yapın.

Afiyet olsun...

Medine hurma pazarı

Medine-i münevvere kadim den bu yana hurma şehri olarak iştihar bulmuş bir şehirdir. Efendimizin hicret diyarı olarak eski dini kitaplarda isim belirtilmeksizin bol hurma bahçeleri olan bir yer olarak tarif edilmiştir. Hadis ve tarih kitaplarından öğrendiğimize göre Medine halkı (ensar) ziraatla, özellikle de hurma ziraatıyla uğraşan bir halktı.

Günümüze kadar gelen bu uğraşı yakın tarih itibariyle de aynı manzarayı aksettiriyordu. Ancak modern şehircilik veya genel manada modernleşme, halkı bu uğraşıdan başka yönlere yöneltti. İnanç turizminin gelişmesiyle şehrin büyük bir kısmı gelen ziyaretçilerin kalabilecekleri çok büyük ve lüks otellerle kaplandı. Bu da o civarda bulunan hurmalıkların yok edilmesini gerektiriyordu. Otelcilik hem daha kazançlı hem de daha az riskli idi. Oysa hurma işi hem incelik isteyen hem de daha zahmetli ve daha az kazançlı idi. Bundan dolayı hurmacılık belki yakın tarihte, tarih boyu en az seviyeye indi. Ama Medine'ye uğrayan her misafirin Medine hurmasından az da olsa almam lazım düşüncesi Medine'de hurmacılığın devamını sağladı. Tabii bu, kazanç ve ticaret cihetiyle bakıldığında böyle idi. Oysa Araplar kendileri de hurmasız edemezlerdi. Hurma, onların hayatına tamamen girmiş,

Hurma pazarındaki satıcılar işleriyle ilgili birkaç kelime Türkçe de öğrenmişlerdir. Kapılarının önünden geçerken "Hacı gel gel" veya "Buyur güzel hurma var" gibi cümleleri söylerler.

sökülüp atılamayacak hale gelmişti. Nikah, düğün ve mezuniyet törenlerinde gelen misafirlere önce hurma ile acı kahve ikram ederler ondan sonra modern dünyanın etkisinde kalarak yaş pasta ve çukulatalarını ikram ederler. Ramazanlarda Haremi Şerifte iftar sofrasında ikram edebilmek için aylar öncesinden taze hurmalarını derin dondurucularda muhafaza etmeye başlarlar. İşte hurma Medine halkının önemli günlerinin vazgeçilemeyen ikramıdır.

Mescidi Nebevi'nin etrafında dolaşırken veya otele gidip dönerken irili ufaklı hurma satan dükkanlarla karşılaşırız. Bu dükkanlarda hurma çeşidinin meşhurlarını bulabilirsiniz acil durumlarda bu dükkanlar gerçekten kişinin imdadına yetişir ama hiçbir zaman hurma pazarındaki bol çeşidi, hurma pazarı havasını bu dükkanlarda bulamazsınız.

Hurma pazarı Medine'nin en önemli alışveriş merkezlerinden biridir. Ancak buradaki alışveriş adından da anlaşılacağı üzere sadece hurma üzerinedir.

Hurma pazarına gitmek çok kolay ve mevkii çok münasip bir yerdedir. Mescidi Nebevi'ye yürüme mesafesindedir. Ziyaretçiler namazlarını eda ettikten sonra haremin etrafında belli

bir yerde toplanarak sanki ziyaretin bir rüknünü edaya veya bir ziyaret mahallini görmeye gidiyormuş gibi bir heyecanla hurma pazarına doğru giderler. Oradaki alışverişleri gerçekten görülmeye değerdir. Burada herkeste bir heyecan vardır. Bu heyecan hurmanın iyisini ve ucuzunu bulma ve en iyi hurmayı ucuza alma heyecanıdır. Müşteri hoşuna giden hurmayı arkadaşına da tavsiye eder. Kimisi "Ben geçen sene şundan almıştım." kimisi de "Benim şu daha çok hoşuma gitti." der. Bazıları da şu yandaki dükkana da bakalım der ve dışarı çıkar. Biraz sonra oraya kadar toplu olarak gelen grup hurma pazarı içerisinde dağılır ve birbirlerini kaybederler. Hurma pazarındaki satıcılar işleriyle ilgili birkaç kelime Türkçe de öğrenmişlerdir. Kapılarının önünden geçerken "Hacı gel gel," veya "Buyur güzel hurma var." gibi cümleleri söylerler.

Burada herkeste bir heyecan vardır. Bu heyecan hurmanın iyisini ve ucuzunu bulma ve en iyi hurmayı ucuza alma heyecanıdır. Müşteri hoşuna giden hurmayı arkadaşına da tavsiye eder.

Bazen orada içinizi burkan manzaralar da olur. Bazı kimselerin mali imkanlarının zayıf olmasından ya iyi hurmayı alamamaları ya da iyi hurmayı tercih edip çok az almaları insanı derinden hüzne boğar. Bunu hissedip de yardım etmek istediğinizde de Kur'an-ı Kerimin buyurduğu gibi (Bakara 2/273) teaffuf edip (afif davranıp) istinkaf ederler.

Hurma pazarında alışveriş esnasında hurma yemek hurmaların tatlarına bakmak serbesttir. Satıcı bunu

Fakat bu gün hurmalar toplandıktan sonra hurma pazarına getirilir orada mezat usulü satışı yapıldıktan sonra alıcı hemen hurmaları Arap'ların sellâce dedikleri soğuk hava depolarına götürür. İhtiyaca göre her gün dükkana belli miktarda getirir ve satış için tezgaha koyar.

ifade edebilmek için "Helal, helal." der. Kendisi eliyle kırdığı hurmanın içini göstererek hurmasının kurtsuz olduğunu ifade etmeye çalışır.

Hurma pazarı eskiden hurma dallarından yapılmış çardaklardan veya gölgeliklerden oluşurdu. Yine hurma dallarından yapılmış irili ufaklı sepetler içerisinde çeşit çeşit hurmalar satışa arzedilirdi. O Pazar gerçekten tam nostaljikti. Oraya uğradığınızda kendinizi bir an zaman tünelinden geçerek asrı saadete uğramış gibi hissederdiniz. Hani yapay da olsa mutluluk asrını canlandıran filmlerde ki gördüğünüz pazarlar gibi.

O günlerde derin dondurucular olmadığından veya bu günkü kadar yaygın olmadığından hurmalar toplandıktan kısa bir süre sonra kurtlanırdı. Fakat bu gün hurmalar toplandıktan sonra hurma pazarına getirilir orada mezat usulü satışı yapıldıktan sonra alıcı hemen hurmaları Arap'ların sellâce dedikleri soğuk hava depolarına götürür. İhtiyaca göre her gün dükkana belli miktarda getirir ve satış için tezgaha koyar. Bundan dolayı bu gün kurtlu hurma pek fazla bulunmaz. Yine de nadiren bulunabileceği gibi kurtlu hurmayı tervic ve teşvik eden satıcıların da bulunması ihtimallerden çok uzak değildir. Onun için hurma

Medine-i Münevverede Ramazan orucu tutmak bir ayrıcalıktır. Çünkü bu Ramazan orucu, diyebiliriz ki dünyanın hiçbir yerindeki oruca benzemez.

alırken birkaç tanesinin içine bakarak almak en uygun yoldur.

Şimdilerde teknolojinin paralelinde gelişen hurma sektörü de hurmadan değişik ürünler yapmakta ve bu ürünleri gayet güzel bir ambalajla satışa arz etmektedirler. Son zamanlarda Medine'de çoğalan hurma fabrikalarında çok güzel ambalajlanmış çukulatalı, bademli, susamlı vs. hurma ürünleri üretilmekte ve bu konuda rekabet yaşanmaktadır.

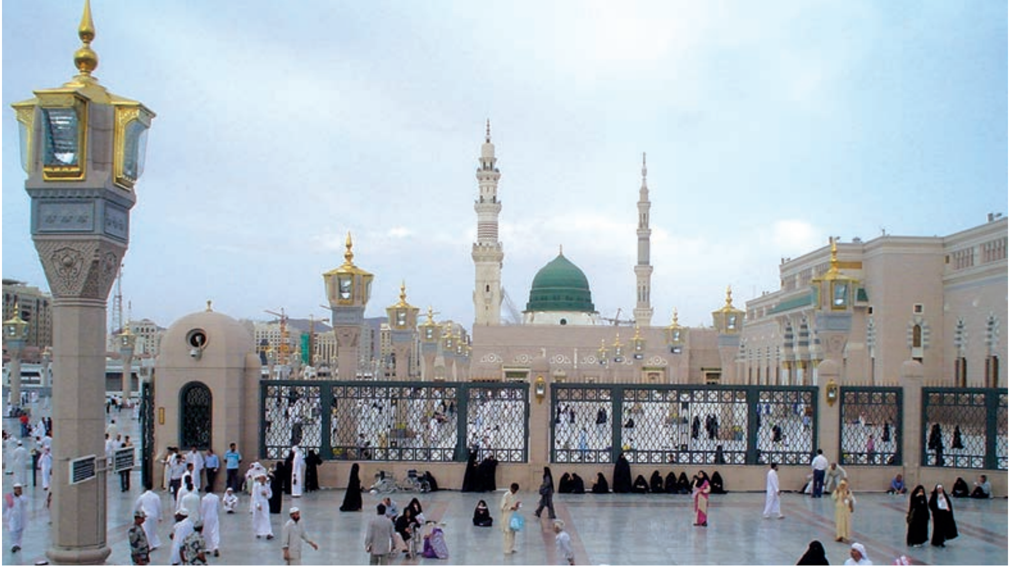
Hurma pazarında bahsedilmeden geçilemeyecek dikkat çeken bir hususta hurmaların mezatla satışıdır. Hurmaların olgunlaştığı günlerde Medine bahçelerinden hatta başka şehirlerden gelen hurmalar pazarın en geniş meydanında toplanır. Kartonların üzerinde hurmanın cinsi ve kime ait olduğu yazılıdır. Sabahın erken saatlerinde -çoğu zaman sabah namazından sonra- elinde megafonla büyük bir defter bulunan oranın kahyası belirir. Etrafta yavaş yavaş toplanan kalabalığa "Alâ bereketilleh" "Alâ babı kerim."(Hepimiz kerim olan Allahın kapısındayız.) diyerek mezadı başlatır. Ondan sonra satılacak olan hurmayı ilan eder etmez müşterilerden sesler yükselmeye, aynı zamanda da fiyatlar da yükselmeye başlar. En son veren uygunsa ona mal teslim edilir. Alan kişi de hemen kendi ismini yazar veya malı ortadan kaldırır.

Hurma pazarı sabahın erken saatlerinden gecenin geç saatlerine kadar çalışır. Burada günün her saatinde gerek yerli gerek ziyaretçi müşteri bulmak mümkündür.

Mescid-i Nebevî'de iftar sofrası

Medine-i Münevvere'de Ramazan orucu tutmak bir ayrıcalıktır. Çünkü bu Ramazan orucu, diyebiliriz ki dünyanın hiçbir yerindeki oruca benzemez. Nasıl benzesin ki insanlığın iftihar tablosunun yanında tutulan oruç elbette manen farklı olacaktır.

Medine'de Ramazan deyince insanın aklına ilk önce iftar sofraları gelir. Gerçekten burada iftar sofraları görülmeye değer bir şeydir.

Oradaki o manevi atmosferin her şeye tesiri olduğu gibi oruca da tesiri olacaktır. Bundan dolayıdır ki Müslümanlar umrelerini Ramazan ayına saklarlar. İşlerini ona göre ayarlarlar hiç olmazsa Ramazanın bir kısmını burada tutabilsinler diye...

Bu yazıda size işin manevi yönünü değil, belki maddi alemde müşahede ettiğimiz halin bir kısmını aktarmaya çalışacağım. Çalışacağım çünkü konu anlatılacak gibi değil, ancak görülmekle anlaşılır veya yaşanmakla idrak edilir.

Medine'de Ramazan deyince insanın aklına ilk önce iftar sofraları gelir. Gerçekten burada iftar sofraları görülmeye değer bir şeydir. İftar sofraları bir festival gerçekleştiriliyor gibi hazırlanır, düzenlenir. İftar sofralarının bir Ramazanın ilk günü açılışı vardır bir de ondan sonraki günler vardır. Diyebilirsinizki ilk günün ne farkı ola acaba? Evet farkı var. Şöyle ki.

İlk gün ikindi namazından önce sofra açacak herkes Mescidi Nebeviye erkenden gelir. Sofra açacağı yeri tesbit eder. İkindi namazı biter bitmez kapının dışında beklemekte olan, namaz esnasında içeri alınmayan naylon sofralar alınır ve birkaç kişi el çabukluğu ile istenilen yere serilir. Tabii bu bazen böyle kolayca olmaz bazı tartışmalar olur. "Burası benim yerim ben buraya

senden önce geldim demeye kalkışanlar olur.'' Ama karşıdaki bazen müthiş bir cevap verebilir ki onun altından kalkmak mümkün olmaz. Buraya ben değil, babam değil, dedem değil, dedemin dedesi sofra açmış ve o gün bu gündür burası bize aittir kardeşim.'' deyiverir. İşte orda diğerinin diyeceği bir şey kalmamış, hemen başka bir yer aramaya koyulmuştur. Evet öyle yerler vardır ki abâen ced aynı yerde aynı duyguyla sofralar açılır, oralara kimse sofra açmaya yanaşamaz. Birinci gün böyle yer tespiti yapıldıktan sonra artık ikinci gün herkes yerini bellemiş olur ve bu tür tartışma pek olmaz.

Sofralar, sofra sahibinin gücüne göre uzunlukları değişir. Orada uzunluk ölçü birimi halı boyudur. Bir halı iki halı üç halı... isteyen istediği kadar uzatır. Naylon rulo sofralar bu uzatma işlemine müsait olduğundan yerde yuvarlanarak istenilen yere kadar uzatılır.

Sofra denince orada çorba, yemek, pilav, tatlı falan yoktur. Ama orda öyle bir şey vardır ki hepsinin yerini tutar az da geçer belki. Orada ana menü hurmadır.

Aylar öncesinden mevsiminde satın alınıp derin dondurucular da stoklanan, Arapların rutab dedikleri taze hurmalar plastik tabaklara konularak gayet düzgün bir şekilde sofraya dizilir. Yanına 200 gr'lık yoğurt kaseleri konur. Yoğurt kaselerinin üzerlerinde mini birer de kaşık bulunur. Sofranın tam ortasına aynı hizayla yine plastik tabakların içine konmuş bir nevi baharat (toz) görürsünüz. Bu baharata dukka diyorlar. Yoğurtla karıştırılarak yeniyor. Bir de sofranın ayrılmaz veya olmazsa olmaz bir unsuru vardır. O da arap kahvesi veya acı kahve de denen kahvedir. Bu kahvenin tadı Türk kahvesinden çok farklıdır. Ondan dolayı Türklerden bir çoğu ilk etapta zevkle içemiyorlar ama zamanla alışıp beğendiklerini söyleyenler de az değil.

Tabii bu mütevazi sofrada Ramazana has çıkarılan ekmeklerin birkaç çeşidi birden bulunur. Susamlı simitten den tutun da yağlı tandır veya kepekli ekmeğine kadar rengarenk her çeşidini görebilirsiniz. Mescidi Nebevi'yi baştan aşağıya

donatan sofralarda standart menü bunlardan ibarettir. Hurma, yoğurt, kahve, ekmek, dukka ve zemzem.

Şimdi sofrada bulunan maddelerin birbirleriyle uyumluluğu hakkında da birkaç söz söyleyelim. Efendiler efendisi sallallahu aleyhi ve sellem hurmayı süt ürünlerinden biriyle yemeyi severmiş. Özellikle ayran veya tereyağı. Hurma tabiatı sıcak bir yiyecektir. Yoğurt ise tabiatı soğuk bir yiyecektir. Bu ikisi bir arada yendiğinde her biri diğerini nötr hale getiriyor. Bu insan sağlığı için çok önemli bir konudur. Yoksa Ramazanın bu sıcak iklimde insanı nasıl kavurduğu tahminlerden uzak değildir. Hurma yalnız yense daha çok yakar. Bundan dolayı Efendimiz. Hurmayı ya süt ürünlerinden biri veya salatalık kavun gibi şeylerle yermiş ve bunun sebebini de "Bunun hararetini şununla bunun soğukluğunu da şununla kırıyoruz." diyerek açıklarmış. Acı kahveye gelince bu kahvenin içinde hell (kakula) denen bir çeşit baharat var. Bu baharat da kahveyle yukarıda hurmayla yoğurt hakkında açıkladığımız uyumluluğu sağlıyor. Aynı zamanda hararetten kavrulan bağırsakları yemek öncesi serinleterek, rahatlatarak regule ediyor.

Kısacası sofrada bulunan her şeyi birlikte yemekte fayda var. Bu safranın bu çeşitlilikte düzenlenmesinde yüzyılların tecrübesi, sünnetin bereketi ve hikmeti var. Ezan okunmadan önce herkesi bu sofraların başında kuran okurken dua ederken bulursunuz. Sofra sahipleri sizi sofranın başına Mescidi Nebevi'nin dışından tutarak getirirler. Sofraya buyur ederken sizin ayakkabınızı alır, ayakkabılığa koyar ve size kuran vermeyi

teklif ederler. Haremi şerifte hadislerde geçtiği veçhile arı kovanı sesi gibi bir ses hakimdir. Herkes büyük bir coşku ve ruh haletiyle dua ediyor, kuran okuyor veya dalgınlık içerisinde etrafı süzüyordur. Derken Müezzinin o yanık sesi Allahu ekber, Allahu ekber diyerek hem oruçluların yeme iznini, hem de tevhidi ilan eder. Hele "Eşhedu enne muhammederresulullah." deyince göz pınarlarında dolmuş, hazır bekleyen yaşlar akmaya başlar. Sanki karşındaymışsınız ve bu şahadeti ona getiriyormuşsunuz gibi hissedersiniz kendinizi... O anda gözler hücre-i saadete doğru kayar iradenizin dışında cânı gönülden bir salatu selamla beraber sanki onun hücre-i saadetten çıkıp cemaatine selam verdiğini görür gibi olursunuz. İşte kainatın efendisinin şehrinde ve onun mescidinde oruç açmanın farkı burada daha bariz belli olur.

Haremi şerifte hadislerde geçtiği veçhile arı kovanı sesi gibi bir ses hakimdir. Herkes büyük bir coşku ve ruh haletiyle dua ediyor, kuran okuyor veya dalgınlık içerisinde etrafı süzüyordur.

Üç beş dakika içerisinde her şey yenir damarlar ıslanır ruhlar coşar herkes yanındakinde olmayan bir şey varsa kendisininkini ona verir veya paylaşır bu kardeşlik ve paylaşma misali ikinci bir yerde yoktur dense sezadır. Müezzin kamet getirmeye başlamıştır. O onbinlerce metrekarede açılmış olan binlerce sofra bir iki dakika içerisinde birden toplanır ve namaz düzeninde saflar tutulur ve namaza durulur. Bu arada temizlik işçileri o

Bir de Mescidi Nebevi'nin avlusunda açılan sofralar vardır. Bu sofralar içeridekilerden bazı farklılıklar arz eder. Haremin içine alınmayan bazı yiyecek ve içecekler avludaki sofralarda serbesttirler.

toplanan sofraları birkaç saniye içerisinde haremin dışına atarlar. Bu kadar iş bu kadar kısa sürede nasıl oluyor hayret edilir. Namazlar kılındıktan sonra bazı yerlerde yeniden sofra naylonları serilmeye başlanır. Bu sofralar geç gelen sofraya yetişemeyen din kardeşlerini de doyurmaya matuf açılan sofralardır. Bu arada cemaate hizmet ederken yiyemeyen hizmetkarlar da o sofrada karınlarını doyururlar ve teravih namazını beklemeye koyulurlar. Yalnız bu ikinci sofrada dikkat çeken bir husus sofrada sadece hurma ve ekmeğin bulunmasıdır. Çünkü diğerleri genelde birinci sofrada bitirilmiştir. Cemaatin bir kısmı evine geri döner fakat bir kısmı da haremi şerifte kalır genellikle bu ikinci sofrada olanlar eve dönmezler.

Bir de Mescidi Nebevi'nin avlusunda açılan sofralar vardır. Bu sofralar içeridekilerden bazı farklılıklar arz eder. Haremin içine alınmayan bazı yiyecek ve içecekler avludaki sofralarda serbesttirler. Mesela etli pilav, tavuklu pilav, sulu et yemekleri, tatlı meşrubatlar, yağlı börekler ve daha nice faklı yemek kültürlerinin ürünleri... Bunları yemeyi tercih edenler dışarıda yani avluda bulunan sofralardan birini teşrif edebilirler. Bu sofralar hem iftar sofrası hem de ziyafet sofrası gibidirler. Allah ikram ve hayır sahiplerinden razı olsun.

Cemaatin bir kısmı evine geri döner fakat bir kısmı da haremi şerifte kalır genellikle ikinci sofrada olanlar eve dönmezler.

Mekke haremi şerifinde bu kadar düzenli ve tertipli bir sofra düzeni olmamakla beraber son yıllarda oranında bu seviyeye yaklaştığı müşahede ediliyor. Mekke haremi şerifinde bir farklılık da çoğunlukla taze hurma yerine vakumlanmış hurma ikram edilir. Burada da vakumlanmış hurmanın rengarenk tüm çeşitlerini görebilirsiniz.

Allah bu iki mukaddes mekanda da iftar etmeyi herkese nasip etsin. Amin.

600 Ağaçlı hurma bahçesini bağışladı

"Ebu Talha'nın elinden topla tüfekle alınması mümkün olmayan 600 ağaçlı hurma bahçesini, kendi rızası ile fakir fukaraya verdiren duygu, iman şuurundan başka ne olabilirdi?"

Mescid-i Saadet'te Ashab-ı Kiram toplanmışlar, derin bir vecd ve huşu içinde Allah'ın Resûlünü dinlemekteydiler.

Hazret-i Fahr-i Kâinat Efendimiz ise, Al-i İmrân sûresinden şu mealdeki Âyet-i Kerimeyi okuyordu:

"Muhtaçlara, fakirlere yardım ederken malınızın kötüsünü değil de, iyisini vermedikçe imân-ı kâmile (olgun iman) kavuşamazsınız. İmânda en yüksek mertebeye çıkmak istiyorsanız,

yoksullara malınızın en hoşunuza gidenini bağışlayınız." (Ali İmran, 3/92

Âyet-i Kerîmeyi büyük bir dikkat ve hassasiyetle dinleyenlerin içinde Ebu Talha da bulunuyordu. EbuTalha'nın Mescid-i Saadet'e yakın bir yerde, içinde 600 hurma ağacı bulunan pek kıymetli bir hurma bahçesi vardı. Sık sık dâvet ettiği Resûlullah'a burada ikramda bulunurdu.. Bu zat derin bir vecd ve huşuu içinde Âyet-i Kerimeyi dinledikten sonra ayağa kalkarak şu açıklamayı yaptı.

Yâ Resûlellah, benim servetim içinde en kıymetli ve bana en sevgili olan, işte şu şehrin içindeki sizin de bildiğiniz bahçemdir. Bu andan itibaren Allah rızası için onu Allah'ın Resûlüne bırakıyorum. İstediğiniz gibi tasarruf eder, dilediğiniz fakire verebilirsiniz. (Buhari, vâsâya 26 zekat 44; Müslim, zekat 42)

Bu sözleri söyledikten sonra Ebu Talha, sevinçli ve neş'eli bir hal ile kararını tatbik için Mescid-i Şerifden çıkarak bahçeye gitti.

Bir hurma ağacının gölgesinde oturan hanımı ile duvarın dışında bekleyen Ebu Talha arasında şu ibretli konuşma oldu:

- Yâ Eba Talha, duvarın dışında ne bekliyorsun? İçeri girsen ya!

- Ben içeri giremem, sen eşyanı toplayıp da dışarı çıksan ya!

- Neden yâ Eba Talha, bu bahçe bizim değil mi?

- Hayır, artık bu bahçe Medine fukarasınındır, diyerek Âyet-i Kerîmeyi ve verdiği kararını anlattı.

Hanımının "İkimiz namına mı, yoksa şahsın için mi bağışladın?" diye bir sualine "-ikimiz namına" diye cevap veren Ebu Talha, bu sefer hanımından şu sözleri işitti:

- Allah senden razı olsun Eba Talha. Etrafımızdaki fakirleri gördükçe aynı şeyi düşünürdüm de sana söylemeye bir türlü cesaret edemezdim; Allah hayrımızı kabul buyursun, işte ben de geliyorum! (el-Kurtubî, el-Cami-liahkâmi'l-Kur'ân 3/238)

Aziz okuyucu, müsaade buyurursanız burada bir sual sormak istiyorum:

- Ebu Talha'nın elinden topla tüfekle alınması mümkün olmayan bu 600 ağaçlı hurma bahçesini, kendi rızası ile fukaraya verdiren nedir?

O'nu böyle içtimai (sosyal) fedakârlığa sevkeden bu tesir edici sebebin memleket sathında bütün insanlarda kökleşip kuvvetlenmesi halinde nasıl bir netice doğar?

- Değil âhiretimiz, dünyamızın dahi intizama girmesi için bu müessire şiddetle muhtaç değil miyiz?

Sorular uzayabilir ama isterseniz son sorumuz şu olsun:

- Ebu Talha'ya bu fedakârlığı yaptıran müeyyidenin aleyhinde bulunmak, bu duygu ve îmân kuvvetinin bütün insanlarda yerleşmesine mani olmayı düşünmek, fukaraya yapılan yardımın aleyhinde bulunmak kadar gayr-ı insani ve ahmakça bir düşünce mahsulü olmaz mı?*

İki samimi dost ve bir hurma bahçesi kerâmeti

Allah'ın kainatta cari kanunları vardır. Bu kanunlar değişmez, eğer bu kanunlar durmadan değişseydi ilimler ortaya çıkamazdı. Fiziğin kanunları, kimya formüllerinin neticeleri tıp ilminin tespitleri durmadan değişseydi nasıl olurdu. Evet bu dünyada Allah her şeyi bir hikmete bağlayarak kanunlar vaz etmiş ve bu kanunlar dünya kuruldu kurulalı hiç değişmemiştir. Ancak bu kanunları koyan Allah celle celeluhu isterse yine kendisi bazı özel durumlarda ve bazı özel şahıslar için değiştirebilir. Bu farklı muamele bazen peygamberlere, peygamberliğinin ispatı için olur ki buna mucize denir. Bazen da peygamberlerden başka salih insanlara olur buna da keramet denir. Aslında birçok insan özellikle Müslüman, hayatı boyunca birçok kerametvari olaylar görmüş olabilir. Bu durumda insan hemen yanlış duygulara kapılmamalıdır. Allah celle celeluhu o insanın aczine, fakrına, zaafına, ihtiyacına, samimiyetine binaen olağan üstü bir hal ihsan etmiş

*Bu yazı Ahmed ŞAHİN'in Tarihin Şeref Levhaları kitabından alınmıştır.

ve kulunu bu durumla imtihan etmiştir. Bakalım bu nimetin kadrini bilenlerden mi olacak yoksa bilemeyenlerden mi ?

Her neyse biz gelelim sadede... Niyetimiz, Medine-i Münevvere'de yaşanmış ibret verici olağanüstü bir olayı sizlerle paylaşmak.

Ebu Eymen Medine ehlinden cömert, cömert olduğu kadar kültürlü, kültürlü olduğu kadar da mütevazi bir zat. Medine'nin bir kenarında bir hurma bahçesi var. Bu bahçe Medine'de bahçeler arası yarışmada birincilik alan bir bahçedir. Bahçeye kendisi büyük bir zevkle bakar, ilgilenir. Orada misafir kabul eder ve onlara ikramda ve sohbetlerde bulunur. Bir gün bir dostu "Bu bahçeyi bana kiralarmısın?"der. O da gözü gibi ilgilendiği bu bahçeyi dostunun bu teklifi karşısında kiralamayı kabul eder. Anlaşma yapılır. Artık bahçenin bakımı ve ürünü kiracıya aittir.

Yaz mevsimi yaklaşınca her şey gereğince yapılır. Ağaçlar aşılanır. Meyve beklenmeye koyulunur. Malum, hurma ağacı her gün bol bol su ister eğer bir gün su verilmezse hayatı tehlikeye girer. Tabii bu su ihtiyacını karşılamak için bahçenin içinde büyük bir de artezyen kuyusu vardır. Bahçe buradan sulanır.

Günlerden bir gün yaz mevsiminin en şiddetli olduğu günlerde kuyunun motoru arızalanır. Su çekmek, bahçeyi sulamak mümkün değildir. Tamir için bütün yollar denenir ama ne yazık ki motorun arızalanan parçasının değişmesi gerekmektedir. Medine'de o gün bu işle uğraşan ne kadar yer varsa hepsine müracaat edilmesine rağmen bir türlü parça bulunamamıştır. Vakit kaybetmek olgunlaşmakta olan hurmaları kaybetmek demektir. Zaman daralmakta ama motora çare bulunamamaktadır. Canlar boğaza gelmiş herkes bu işin o gün mümkün olamayacağını söylemektedir. Kiracı, Ebu Eymen'i arar, yardımcı olmasını ister. Ebu Eymen motoru Riyad şehrinden getirdiğini parçanın da orada bulunabileceğini söylemektedir ama Riyada gitmek 12 -13 saat sürer dönüşte bir o kadar ve orada parça için oyalanma

riski vardır. Aşağı yukarı bir buçuk iki gün demek... Bu sürede hurma ağacının susuz kalmaya tahammülü yoktur. Ebu Eymen bu asırda çok nadir olabilecek bir centilmenlik yapar "Kardeşim bu hurmalar bu sene olmaz artık, ben senin paranı geriye vereyim bu benim bahçemin motoru bunda senin ihmalin yok, bu bana ait bir hata sen zarar görme." derse de kiracı "Hayır ne yapalım ben bir kere burayı kiraladım. Allahın takdiri böyleymiş nasibim buymuş katlanırım." der, Ebu Eyme'nin geri alma teklifini kabul etmez. Kendisinin zararına razı ama arkadaşının zararına razı değil. O zaman Ebu Eymen vakit kaybetmeden "Ben Riyada, gideyim şu parçayı alıp geleyim"der. Zayıf bir ümittir ama belki hurmaları kurtarırız diye düşünür. Dur durak bilmeden devamlı yol alarak Riyad'a doğru süratle yol alır. Çünkü kiracısının zarar etmesini Allah için istemez. Ve Riyad'da işlerini halleder parçayı alır ve süratle Medine'ye döner. Gece Medine'ye girer sabahı beklemenin anlamı yoktur hemen bahçeye gidip, parçayı takıp motoru çalıştırtıp, bahçeyi sulamak gerektir. Hava oldukça sıcak ve her taraf kurudur. Ebu Eymen bahçeye girince şaşakalır. Ağaçların dipleri suyla dolu ve bahçe tümüyle ıslaktır. Yağmur dese dışarıda yağmur emaresi hiç yoktur. Oradakilere sorar "Bu su nereden böyle?" Cevap, Hz. Meryem'in Hz. Zekeriya'ya verdiği cevap gibidir. "Min ındillah (Allah katından)." Evet Ebu Eymen Riyada doğru çıkınca bahçenin üzerine bir bulut gelmiş ve sadece o bahçeye özel olarak yağmur vermiştir. Yandaki bahçelerde bir damla yağmur yoktur.

İşte iki samimi Müslüman dostun samimiyetine Allah katından verilen mükafaat ve ikram-ı ilahî... İşte buna keramet denir.

FOTOĞRAFLAR

Büsr veya belah denilen hurmanın olgunlaşmaya yakın dönemdeki hali.

Büsrden sonra Rutab oluyor ve toplanıp satılıyor.

Alttaki ve üsteki resimlerde suyu verilmiş hurma ağaçları görülmekte.

Hurma ağacı yazın her gün, kışın ise en az haftada bir gün su ister.

Rutab mevsiminde rutab toplayan bir işçi. Her gün, gün ağardıktan sonra rutablar toplanır ve çarşıya çıkarılır.

Hurmalar olgunlaşana kadar dalında kalması için delikli torbalar içine alınır.

Yine olgunlaşması için delikli torbalara konulmuş hurmalar.

Kuruduktan sonra çok çeşitli amaçlarla kullanılan hurma dalları

Medine-i Münevverede çok düzenli bir hurma bahçesi.

Yine aynı bahçeden başka bir görünüm. Her ağacın üzerinde türü yazılı.

Hurma ağacı üç yaşında meyve veriyor. Hurmaların yere yakın olması toplanmasını kolaylaştırıyor.

Her ne kadar şehirleşme hurma bahçelerini kısmen yok etmişse de yine de yukarıdan kuş bakışı bakıldığında, şehre yeşillik hakimdir.

Kupkuru dağların etekleri yemyeşil hurma bahçeleri ile dantela gibi süslüdür Medine-i Münevverede...

Hurma insan gibi her gün su ister. Eğer kısa süre de olsa su verilmezse ölür.

Delikli torbaların içine alınan hurma salkımları olgunlaşana kadar öylece bırakılır. Olgunlaştığında dalıyla alınır.

Her bahçede düzenli bir su arkları sistemi olması gerekir. Yoksa hurma ağaçlarını sulamak çok zor olur.

